

OBSAH *(stačí kliknúť na názov opatrenia v obsahu)*

Stručné charakteristiky opatrení *(opatrenia nie sú zoradené podľa výsledkov hodnotenia)*

- Návrh na rozšírenie kontrolných právomocí Najvyššieho kontrolného úradu SR aj na prostriedky použité v rámci originálnych kompetencií samosprávy, na právnické osoby zriadené samosprávou, na firmy s majetkovou účasťou štátu a verejnoprávnych inštitúcií, na firmy vykonávajúce činnosti vo verejnom záujme (návrh novely Ústavy SR).....4
- Rekodifikácia trestného práva (nový Trestný zákon - prísnejšie tresty pre násilné trestné činy; zníženie trestnej zodpovednosti z 15 na 14 rokov; alternatívne formy trestov (domáce väzenie, odpracovanie si trestu); neschválenie trestnoprávnej zodpovednosti firiem; nový Trestný poriadok - presun prvostupňovej agendy z krajských na okresné sudy; inštitút sudcu pre prípravné konanie; procesné strany budú navrhovať a vykonávať dôkazy, nie sudca; alternatívne formy skráteného konania - trestný rozkaz a dohoda o vine a treste; skrátenie maximálnej dĺžky väzby z 5 na 4 roky; odvolacie sudy budú vo väčšej miere rozhodovať vo veci; možnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu aj pre obvineného; neschválenie verejných obhajcov ex offa - naďalej advokáti ex offa; "agent-provokatér" môže iniciatívne nabádať ku korupcii verejných činiteľov)4
- Zákon o preukazovaní pôvodu majetku (ak súd uzná, že hodnota majetku presahuje preukázateľné príjmy o min. 1000-násobok minimálnej mzdy (6,5 mil. Sk), prepadne tento majetok v prospech štátu; rozdelenie dôkazného bremena v občianskoprávnom konaní medzi finančnú políciu, prokuratúru a občana)6
- Rozhodnutie Protimonopolného úradu SR o zneužití dominantného postavenia spoločnosťou Slovak Telecom neposkytnutím prístupu k miestnym vedeniam (udelenie pokuty vo výške 885 mil. Sk; povinnosť uvoľniť miestne vedenia do 60 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia)6
- Zrýchlenie procesu vyvlastňovania v prípade výstavby významných investícií, diaľnic a ciest (presun vyvlastňovania u významných investícií z obcí na krajské stavebné úrady; obmedzenie podávania procesných námietok; preskúmanie žaloby o zákonnosti vyvlastnenia súdom do 3 mesiacov; novela stavebného zákona) ...7
- Postup štátnych orgánov a verejných inštitúcií v prípade pozemkov pod infraštruktúrou závodu KIA (vstup stavebných firiem a mechanizmov na súkromné pozemky bez súhlasu vlastníkov; začatie prípravných terénnych úprav bez stavebného povolenia; údajný archeologický výskum).....8
- Pilotný projekt financovania výstavby a prevádzkovania diaľnic formou verejno-súkromného partnerstva (PPP) (výber súkromných koncesionárov na úseky diaľnic na 25 rokov; v koncesnej spoločnosti aj podiel štátu; ročné platby koncesionárom najskôr zo štátneho rozpočtu, neskôr z mýta).....8
- Konceptia urýchlenia liberalizácie trhu s poštovými službami (zníženie poštovej výhrady na zásielky do 50 g od 1.1.2006; plne liberalizovaný trh od 1.1.2007)9
- Odklad povinností súvisiacich s tzv. registratúrami (súbor všetkých dokumentov vznikajúcich činnosťou právnických i fyzických osôb) na 2 roky9
- Diferencované zvyšovanie dôchodkov v roku 2005 v závislosti od ich výšky (od 10,2% až po 0% pri dôchodkoch vyšších ako 15 824 Sk); predĺženie referenčného obdobia, v ktorom sa zahŕňajú zárobky do výpočtu dôchodku, z obdobia do roku 1994 na obdobie do roku 1984).....10
- Zvýšenie sumy daňového bonusu zo 4 800 Sk na 5 400 Sk ročne (zo 400 Sk na 450 Sk mesačne) (novela zákona o dani z príjmov)11
- Pilotný projekt preplácania cestovných výdavkov súvisiacich s dochádzkou do zamestnania (max. 2 000 Sk mesačne po dobu 3 mesiacov) pre nezamestnaných z prihraničných okresov SR, ktorí začnú pracovať v susediacich krajinách EÚ11
- Novelizácia 6 zdravotníckych zákonov (ponechanie najmenej 51% akcií štátu v transformovaných zdravotníckych zariadeniach; neumožnenie vzniku reťazcov lekární; zavedenie odvodovej povinnosti pre dobrovoľne nezamestnaných; umožnenie spoplatnenia prednostného ambulantného vyšetrenia pacientov; rozšírenie okruhu pacientov oslobodených od paušálnych poplatkov za služby; povinnosť zverejniť kritériá pre zaradenie poistenca na čakaciu listinu; kategorizácia liekov a chorôb podľa finančných možností štátu).....12

- Novela zákona o vysokých školách (nesankcionovanie neakreditovaných pobočiek zahraničných vysokých škôl v SR (z krajín EÚ a EFTA); zavedenie zo štátneho rozpočtu financovaných motivačných štipendií pre študentov) 13
- Nová stratégia dostavby, prevádzky a financovania novostavby Slovenského národného divadla (dostavba z verejných zdrojov; zdroje získať z predaja pozemkov a budov SND; novostavba vo vlastníctve štátu; správcom novostavby - novozriadená príspevková organizácia Správcovská spoločnosť; využívanie novostavby aj na komerčné účely)..... 14
- Nový zákon o lesoch (definovanie práv a povinností; náhrady za obmedzenie vlastníckych práv; umožnenie zvýšenej ťažby v lesoch; voľný vstup verejnosti aj do súkromných lesov)..... 15
- Ratifikácia Zmluvy o Ústave pre Európu poslancami Národnej rady SR 15
- **Opatrenia EÚ**
- *Návrh smernice o uznávaní odborných kvalifikácií (uznávanie kvalifikácie odborných pracovníkov v štátoch EÚ na základe diplomu z domovskej krajiny na báze koordinovaných minimálnych štandardov; v určitých prípadoch možnosť kontroly pracovníka hosťiteľskou krajinou) 16*
- *Návrh novely smernice o spoplatňovaní nákladných vozidiel za používanie určených komunikácií (jednotný systém a vzorec spoplatňovania pre vozidlá nad 3,5 tony; v rámci limitov možnosť adresného stanovenia výšky mýtného v závislosti od preferencií krajiny; možné spoplatnenie nielen diaľnic, ale aj ostatných ciest; flexibilné využitie príjmov z mýta, najmä na obnovu a investície do dopravnej infraštruktúry) 17*
- *Dohoda Európskej únie a Čínskej ľudovej republiky o obmedzení rastu exportu čínskeho textilu do EÚ (maximálne limity pre povolený rast dovozu - od 8% do 12,5% podľa druhu tovaru; platnosť opatrenia do konca roku 2008)..... 17*
- *Jednotný štatút poslancov Európskeho parlamentu (jednotný plat 7 000 EUR z rozpočtu EÚ; vyplácanie cestovných náhrad podľa skutočnej výšky výdavkov)..... 18*
- **Podrobné charakteristiky opatrení (opatrenia nie sú zoradené podľa výsledkov hodnotenia)**
- Návrh na rozšírenie kontrolných právomocí Najvyššieho kontrolného úradu SR aj na prostriedky použité v rámci originálnych kompetencií samosprávy, na právnické osoby zriadené samosprávou, na firmy s majetkovou účasťou štátu a verejnoprávných inštitúcií, na firmy vykonávajúce činnosti vo verejnom záujme (návrh novely Ústavy SR).....20
- Rekodifikácia trestného práva (nový Trestný zákon - prísnejšie tresty pre násilné trestné činy; zníženie trestnej zodpovednosti z 15 na 14 rokov; alternatívne formy trestov (domáce väzenie, odpracovanie si trestu); neschválenie trestnoprávnej zodpovednosti firiem; nový Trestný poriadok - presun prvostupňovej agendy z krajských na okresné sudy; inštitút sudcu pre prípravné konanie; procesné strany budú navrhovať a vykonávať dôkazy, nie sudca; alternatívne formy skráteného konania - trestný rozkaz a dohoda o vine a treste; skrátenie maximálnej dĺžky väzby z 5 na 4 roky; odvolacie sudy budú vo väčšej miere rozhodovať vo veci; možnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu aj pre obvineného; neschválenie verejných obhajcov ex offa - naďalej advokáti ex offa; "agent-provokatér" môže iniciatívne nabádať ku korupcii verejných činiteľov)21
- Zákon o preukazovaní pôvodu majetku (ak súd uzná, že hodnota majetku presahuje preukázateľné príjmy o min. 1000-násobok minimálnej mzdy (6,5 mil. Sk), prepadne tento majetok v prospech štátu; rozdelenie dôkazného bremena v občianskoprávnom konaní medzi finančnú políciu, prokuratúru a občana)26
- Rozhodnutie Protimonopolného úradu SR o zneužití dominantného postavenia spoločnosťou Slovak Telecom neposkytnutím prístupu k miestnym vedeniam (udelenie pokuty vo výške 885 mil. Sk; povinnosť uvoľniť miestne vedenia do 60 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia)28
- Zrýchlenie procesu vyvlastňovania v prípade výstavby významných investícií, diaľnic a ciest (presun vyvlastňovania u významných investícií z obcí na krajské stavebné úrady; obmedzenie podávania procesných námietok; preskúmanie žaloby o zákonnosti vyvlastnenia súdom do 3 mesiacov; novela stavebného zákona) .29
- Postup štátnych orgánov a verejných inštitúcií v prípade pozemkov pod infraštruktúrou závodu KIA (vstup stavebných firiem a mechanizmov na súkromné pozemky bez súhlasu vlastníkov; začatie prípravných terénnych úprav bez stavebného povolenia; údajný archeologický výskum).....31

- Pilotný projekt financovania výstavby a prevádzkovania diaľnic formou verejno-súkromného partnerstva (PPP) (výber súkromných koncesionárov na úseky diaľnic na 25 rokov; v koncesnej spoločnosti aj podiel štátu; ročné platby koncesionárom najskôr zo štátneho rozpočtu, neskôr z mýta).....32
- Konceptia urýchlenia liberalizácie trhu s poštovými službami (zníženie poštovej výhrady na zásielky do 50 g od 1.1.2006; plne liberalizovaný trh od 1.1.2007)35
- Odklad povinností súvisiacich s tzv. registratúrami (súbor všetkých dokumentov vznikajúcich činnosťou právnických i fyzických osôb) na 2 roky37
- Diferencované zvyšovanie dôchodkov v roku 2005 v závislosti od ich výšky (od 10,2% až po 0% pri dôchodkoch vyšších ako 15 824 Sk); predĺženie referenčného obdobia, v ktorom sa zahŕňajú zárobky do výpočtu dôchodku, z obdobia do roku 1994 na obdobie do roku 1984).....39
- Zvýšenie sumy daňového bonusu zo 4 800 Sk na 5 400 Sk ročne (zo 400 Sk na 450 Sk mesačne) (novela zákona o dani z príjmov)41
- Pilotný projekt preplácania cestovných výdavkov súvisiacich s dochádzkou do zamestnania (max. 2 000 Sk mesačne po dobu 3 mesiacov) pre nezamestnaných z prihraničných okresov SR, ktorí začnú pracovať v susediacich krajinách EÚ42
- Novelizácia 6 zdravotníckych zákonov (ponechanie najmenej 51% akcií štátu v transformovaných zdravotníckych zariadeniach; neumožnenie vzniku reťazcov lekární; zavedenie odvodovej povinnosti pre dobrovoľne nezamestnaných; umožnenie spoplatnenia prednostného ambulantného vyšetrenia pacientov; rozšírenie okruhu pacientov oslobodených od paušálnych poplatkov za služby; povinnosť zverejniť kritériá pre zaradenie poistenca na čakaciu listinu; kategorizácia liekov a chorôb podľa finančných možností štátu).....43
- Novela zákona o vysokých školách (nesankcionovanie neakreditovaných pobočiek zahraničných vysokých škôl v SR (z krajín EÚ a EFTA); zavedenie zo štátneho rozpočtu financovaných motivačných štipendií pre študentov)47
- Nová stratégia dostavby, prevádzky a financovania novostavby Slovenského národného divadla (dostavba z verejných zdrojov; zdroje získať z predaja pozemkov a budov SND; novostavba vo vlastníctve štátu; správcom novostavby - novozriadená príspevková organizácia Správcovská spoločnosť; využívanie novostavby aj na komerčné účely).....48
- 16. Nový zákon o lesoch (definovanie práv a povinností; náhrady za obmedzenie vlastníckych práv; umožnenie zvýšenej ťažby v lesoch; voľný vstup verejnosti aj do súkromných lesov).....52
- Ratifikácia Zmluvy o Ústave pre Európu poslancami Národnej rady SR56
- **Opatrenia EÚ**
- *Návrh smernice o uznávaní odborných kvalifikácií (uznávanie kvalifikácie odborných pracovníkov v štátoch EÚ na základe diplomu z domovskej krajiny na báze koordinovaných minimálnych štandardov; v určitých prípadoch možnosť kontroly pracovníka hostiteľskou krajinou)58*
- *Návrh novely smernice o spoplatňovaní nákladných vozidiel za používanie určených komunikácií (jednotný systém a vzorec spoplatňovania pre vozidlá nad 3,5 tony; v rámci limitov možnosť adresného stanovenia výšky mýtného v závislosti od preferencií krajiny; možné spoplatnenie nielen diaľnic, ale aj ostatných ciest; flexibilné využitie príjmov z mýta, najmä na obnovu a investície do dopravnej infraštruktúry)59*
- *Dohoda Európskej únie a Čínskej ľudovej republiky o obmedzení rastu exportu čínskeho textilu do EÚ (maximálne limity pre povolený rast dovozu - od 8% do 12,5% podľa druhu tovaru; platnosť opatrenia do konca roku 2008).....61*
- *Jednotný štatút poslancov Európskeho parlamentu (jednotný plat 7 000 EUR z rozpočtu EÚ; vyplácanie cestovných náhrad podľa skutočnej výšky výdavkov).....63*
- **Použité zdroje:65**

Stručné charakteristiky opatrení

1. Návrh na rozšírenie kontrolných právomocí Najvyššieho kontrolného úradu SR aj na prostriedky použité v rámci originálnych kompetencií samosprávy, na právnické osoby zriadené samosprávou, na firmy s majetkovou účasťou štátu a verejnoprávnych inštitúcií, na firmy vykonávajúce činnosti vo verejnom záujme (návrh novely Ústavy SR)

Primárny zdroj: vládny návrh novely Ústavy Slovenskej republiky (č. 460/1992 Zb.)

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1702

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené vládou SR 8. júna 2005 a 6. júla 2005 v 1. čítaní v NR SR

Navrhovateľ: Ministerstvo spravodlivosti SR

Zámer opatrenia: posilniť kontrolné právomoci Najvyššieho kontrolného úradu (NKÚ) SR vo vzťahu k územnej samospráve a subjektom, ktoré nakladajú s verejnými prostriedkami

Obsah opatrenia: rozšírenie kontrolných právomocí NKÚ aj na prostriedky použité v rámci originálnych kompetencií samosprávy (teraz je pôsobnosť NKÚ obmedzená len na kontrolu nakladania s majetkom, finančnými prostriedkami a majetkovými právami obcí a vyšších územných celkov, ktoré získali na úhradu nákladov na prenesený výkon štátnej správy), na právnické osoby zriadené samosprávou, na firmy s majetkovou účasťou štátu a verejnoprávnych inštitúcií, na firmy vykonávajúce činnosti vo verejnom záujme; NKÚ bude skúmať, či príslušné prostriedky boli použité v súlade so zákonom, účelne a efektívne, a teda v záujme občanov; zvýšenie počtu zamestnancov NKÚ o cca 20 ľudí kvôli realizácii rozšírených kontrolných právomocí - zvýšenie výdavkov v roku 2006 je odhadované v sume 23 mil. Sk

Hlasy proponentov: účinnosť a objektivnosť kontroly verejnej správy sa zvýši, ak kontrolná pôsobnosť NKÚ bude zahŕňať všetky úrovne verejnej správy; protikorupčné opatrenie; potreba kontroly na celé hospodárenie samosprávy nutné aj kvôli veľkému objemu decentralizovaných financií, ktoré boli presunuté spolu s právomocami v rámci reformy verejnej správy; komplexná kontrola celých verejných financií nezávislým úradom chýba v EÚ už len v SR a ČR

Hlasy oponentov: obavy z ohrozenia nezávislosti samosprávy a rastu vplyvu štátu – namiesto kontroly a vplyvu občanov kontrola štátnou inštitúciou – návrat k národným výborom; obce majú svoje vlastné kontrolné orgány; málo účinná kontrola NKÚ – nevyvodzovanie dôsledkov; zvýšenie počtu verejných zamestnancov – zvýšenie nárokov na štátny rozpočet; otázna kapacita NKÚ

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

2. Rekodifikácia trestného práva (nový Trestný zákon - prísnejšie tresty pre násilné trestné činy; zníženie trestnej zodpovednosti z 15 na 14 rokov; alternatívne formy trestov (domáce väzenie, odpracovanie si trestu); neschválenie trestnoprávnej zodpovednosti firiem; nový Trestný poriadok - presun prvostupňovej agendy z krajských na okresné sudy; inštitút sudcu pre prípravné konanie; procesné strany budú navrhovať a vykonávať dôkazy, nie sudca; alternatívne formy skráteného konania - trestný rozkaz a dohoda o vine a treste; skrátenie maximálnej dĺžky väzby z 5 na 4 roky; odvolacie sudy budú vo väčšej miere rozhodovať vo veci; možnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu aj pre obvineného; neschválenie verejných obhajcov ex offio - naďalej advokáti ex offio; "agent-provokatér" môže iniciatívne nabádať ku korupcii verejných činiteľov)

Primárny zdroj: Trestný zákon (č. 300/2005 Z.z.)

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1612

Trestný poriadok (č. 301/2005 Z.z.)

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1387

Stav opatrenia v legislatívnom procese: Trestný zákon bol schválený 20. mája 2005 v 3. čítaní v NR SR, Trestný poriadok 24. mája 2005; oba zákony nadobudnú účinnosť 1. januára 2006

Navrhovateľ: Ministerstvo spravodlivosti SR

Zámer opatrenia: reforma trestného práva; reakcia na nové podmienky v oblasti trestného práva; zefektívnenie, zjednodušenie, zrýchlenie a z hospodárnenie trestného práva a trestného procesu; účinnejšia ochrana celospoločenských záujmov a základných práv občanov

Obsah opatrenia: Trestný zákon: nové definície pojmov; koncepčné a štrukturálne zmeny trestného zákona; zmena v klasifikácii trestných činov – rozdelenie na prečiny (spáchané z nebanlivosti alebo úmyselné trestné činy, za ktoré hrozí maximálne 5-ročné odňatie slobody), zločiny (úmyselné trestné činy, pri ktorých hrozí trest vyšší ako 5 rokov) a obzvlášť závažný zločin (trestná sadzba je najmenej 8 rokov); nová zásada "dvakrát a dosť" - automatické doživotie za druhú úkladnú vraždu; automatické doživotie za tzv. mafiánske a teroristické vraždy; alternatívne tresty ako domáce väzenie a povinná práca bez nároku na odmenu; zníženie trestnej zodpovednosti z 15 na 14 rokov; zmena posudzovania poľahčujúcich a priťažujúcich okolností; nová skutková podstata porušenia dôvernosti ústneho prejavu (napríklad neoprávnené zverejnenie neverejnej nahrávky diktafónu); ponechanie verbálnych deliktov (hanobenie rasy, národa, presvedčenia) v platnosti; neschválená trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb; trestná zodpovednosť podnikateľa za nevyplatenie mzdy a odstupného; prísnejšie tresty za násilné trestné činy; úmyselná podpora teroristických a zločineckých skupín bude trestná, rovnako aj príprava na ozbrojenú lúpež, výpalníctvo či obchodovanie s ľuďmi

Trestný poriadok: presun kompetencií medzi policajťmi, prokurátormi a sudcami; samostatné objasňovanie trestných činov policajťmi pod dozorom prokurátora; presun trestnej agendy na okresné sudy ako prvostupňové orgány; posilnená kontradiktórnosť súdneho pojednávania – vedené formou sporu prokurátora a advokáta - procesné strany budú navrhovať a vykonávať dôkazy, sudca bude iba rozhodovať o vine a nevine, viesť proces a rozhodovať o dokazovaní; zavedenie inštitútu sudcu pre prípravné konanie, ktorý bude rozhodovať o zásahoch do základných slobôd pred začatím trestného stíhania; zníženie maximálnej lehoty trvania väzby z 5 na 4 roky, úprava jej dĺžky v závislosti od hrozacej trestnej sadzby; možnosť zadržať nedisciplinovaných svedkov na najviac 72 hodín určených na vypočutie; alternatívne formy skráteného konania - trestný rozkaz a konanie o vine a treste - dohoda medzi prokurátorom a obvineným o priznaní viny na jednej strane a "úľave" z trestu na strane druhej, za striktného posúdenia sudcom; odvolacím súdom pre riadne opravné prostriedky bude výlučne krajský súd, ktorý bude o viacerých veciach sám rozhodovať a nebude ich vracáť späť prvostupňovému orgánu; umožnenie dovolania na Najvyšší súd SR proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nielen pre ministra spravodlivosti a generálneho prokurátora, ale aj pre obvineného; agent na odhaľovanie trestnej činnosti môže iniciatívne nabádať k trestnému činu len v prípade korupcie verejných činiteľov; nezavedenie inštitútu verejných obhajcov - obhajoba ex offio naďalej v rukách advokátov

Hlasy proponentov: Trestný zákon: prísnejšie súdenie páchatel'ov najmä násilnej trestnej činnosti a v spojení s teroristickou a zločineckou skupinou; prísnejšie trestaná recidíva pri úkladných vraždách; silnejšie reštriktívne opatrenia majú aj preventívny dopad; nové - alternatívne formy trestov pri menej závažných trestných činoch; zlepšenie foriem nutnej obrany a oprávneného použitia zbrane; väčší dôraz na priťažujúce a poľahčujúce okolnosti; prípadne schválená trestná zodpovednosť firiem by bola zneužitelná na trhu proti konkurencii

Trestný poriadok: zvýšená zodpovednosť prokurátora za podanú žalobu a polície za objasňovanie trestného činu; sprehľadnenie kompetencií súdov a zachovanie prirodzenej hierarchie; prejednávanie bližšie k miestu spáchania činov; odbremenenie sudcov od ťarchy vykonávania dôkazov a vypočúvania svedkov; zrýchlenie vznesenia obvinenia, rýchlejšie uloženie trestu, zvýšenie efektívnosti preventívneho účinku okamžitých trestov; umožnenie alternatívnych foriem trestného konania mimo hlavného pojednávania; neuplatnenie inštitútu verejných obhajcov - vzniklo by riziko závislosti od štátnych orgánov; agent-provokatér bude môcť iniciatívne nabádať verejných činiteľov ku korupcii

Hlasy oponentov: Trestný zákon: neustále zvyšovanie trestných sadzieb a málo prevencie; prísne možné tresty pre mladistvých; smerovanie k policajnému štátu; porušenie dôvernosti ústneho prejavu môže skomplikovať prácu napríklad novinárom; prísne tresty a niektoré vážne skutkové podstaty v prípade hospodárskych trestných činov, ktoré je možné zneužiť; kriminalizovanie podnikateľov; Trestný zákon nemá za úlohu nahrádzať zle fungujúce vzťahy v ekonomike; trestnoprávna zodpovednosť firiem by lepšie zabezpečila nájdenie pôvodcov trestného konania a poškodeným by dala vyššiu šancu na náhradu ich ujmy

Trestný poriadok: nedostatočné zníženie lehoty väzby - pridlhá väzba znižuje možnosť objektívneho rozhodnutia o oslobodení od obžaloby; obmedzenie osobnej slobody nedisciplinovaného svedka až na 72 hodín - zásah do jeho základných práv a jeho postavenie na roveň páchatel'ov; agent-provokatér mal získať právomoc iniciatívne navádzať na trestnú činnosť nielen u verejných činiteľov

3. Zákon o preukazovaní pôvodu majetku (ak súd uzná, že hodnota majetku presahuje preukázateľné príjmy o min. 1000-násobok minimálnej mzdy (6,5 mil. Sk), prepadne tento majetok v prospech štátu; rozdelenie dôkazného bremena v občianskoprávnom konaní medzi finančnú políciu, prokuratúru a občana)

Primárny zdroj: Zákon (č. 335/2005 Z.z.) o preukazovaní pôvodu majetku

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1605

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 23. júna 2005 v 3. čítaní v NR SR

Navrhovateľ: skupina poslancov NR SR (R. Fico, R. Kaliňák, R. Madej - všetci SMER-SD)

Zámer opatrenia: postup proti osobám neschopným hodnoverne preukázať pôvod a spôsob nadobudnutia svojho majetku; vyšetriť medializované majetkové kauzy verejných funkcionárov z minulosti

Obsah opatrenia: úprava podmienok a postupu orgánov verejnej moci pri odnímaní majetku, peňažných prostriedkov a iných majetkových hodnôt fyzickým a právnickým osobám, o ktorých sa súd v konaní vyslovil, že majetok nadobudli z nelegálnych príjmov; procedúra bude bežným občianskoprávnym konaním, začína sa, keď finančná polícia na základe neanonymného podnetu od verejného orgánu či fyzickej alebo právnickej osoby alebo z vlastného podnetu zisťuje pôvod, hodnotu a spôsob nadobudnutia majetku podozrivého, finančná polícia podá podnet prokurátorovi na návrh začatia konania, ak zistí, že majetok osoby presahuje jej legálne príjmy najmenej o 1000-násobok minimálnej mzdy (6,5 mil. Sk), prokurátor požiada osobu, aby do 30 dní predložila dôkazy, resp. vysvetlila, ako nadobudla majetok, ak do stanoveného termínu dôkazy nepredloží, alebo sa budú javiť ako nedostatočné, prokurátor navrhne súdu začatie konania, ak prokurátor pred súdom preukáže rozdiel vo výške minimálne 1000-násobku minimálnej mzdy medzi preukázateľnými príjmami a jeho skutočným majetkom, majetok prepadne v prospech štátu, ak v konaní pred súdom odporca preukáže opak, súd návrh zamietne

Hlasy proponentov: účinný nástroj boja proti korupcii a kriminalite; postihovanie osôb ktorí prišli nelegálnou cestou k svojmu majetku; vyšetrovanie káuz z minulosti; civilné konanie je v porovnaní s trestným, ktoré vyžaduje rešpektovanie prezumpcie neviny a dôkazného bremena na strane štátu, podstatne pružnejšie

Hlasy oponentov: riziko zneužívania; zákon môže vyvolať vlnu oznámení od občanov na ľudí, o ktorých si myslia, že zbohatli protizákonne - riziko šikanovania poctivých; možné problémy s vykonateľnosťou právnej normy; zákon nenaplní svoj účel, keďže ľudia ktorí nelegálne nadobudli svoj majetok nájdu spôsob, ako nájsť dôkazy a vysvetliť pôvod svojho majetku; neoprávnený zásah do súkromia občanov a podnikateľov; absencia povinnosti archivovať doklady o nadobúdaní majetku u fyzických osôb - nepodnikateľov - obtiažnosť dokazovania, riziko arbitrárnych rozhodnutí orgánov verejnej moci (odhady hodnoty majetku a pod.); imidžový, bezzubý nástroj politického boja; retroaktivita; nepreukázaný pôvod majetku v hodnote nižšej ako 6,5 mil. Sk - napr. 5 mil. Sk nie je postihnuteľný v rámci tohto zákona

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

4. Rozhodnutie Protimonopolného úradu SR o zneužití dominantného postavenia spoločnosťou Slovak Telecom neposkytnutím prístupu k miestnym vedeniam (udelenie pokuty vo výške 885 mil. Sk; povinnosť uvoľniť miestne vedenia do 60 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia)

Primárny zdroj: Rozhodnutie Protimonopolného úradu SR o zneužití dominantného postavenia spoločnosťou Slovak Telecom, a.s.

<http://www.antimon.gov.sk/article.aspx?c=12&a=1892>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: Protimonopolný úrad (PMÚ) SR vydal 25. mája 2005 prvostupňové rozhodnutie, ktoré nenadobudlo právoplatnosť, keďže sa Slovak Telecom (ST) voči nemu odvolal; odvolacia rada PMÚ SR bude o podaní ST rozhodovať v auguste

Navrhovateľ: Protimonopolný úrad SR

Zámer opatrenia: odstránenie protiprávneho vzťahu a sankcionovanie zneužitia dominantného postavenia; ochrana hospodárskej súťaže

Obsah opatrenia: prvostupňové rozhodnutie PMÚ SR o tom, že Slovak Telecom neposkytnutím prístupu k miestnym vedeniam (tzv. posledná míľa) zneužil dominantné postavenie, využil vlastníctvo tzv. unikátneho

zariadenia (koncového účastníckeho vedenia) so zámerom udržať si alebo posilniť postavenie na nadväzujúcich trhoch, napr. na trhu poskytovania internetových služieb; udelenie pokuty vo výške 885 mil. Sk - najvyššej v histórii PMÚ SR; povinnosť odstrániť protiprávny stav do 60 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia

Hlasy proponentov: priblíženie sa k definitívnemu uvoľneniu miestnych vedení zo strany ST; zníženie nákladov na prístup ku klientom; potrestanie dlhodobého zneužívania dominantného postavenia spoločnosti Slovak Telecom a za jej nerešpektovanie rozhodnutí regulačných úradov; rozvoj informačnej spoločnosti

Hlasy oponentov: ST považuje pokutu uloženú PMÚ SR za bezprecedentnú, nakoľko podľa ST chýbalo rozhodnutie Telekomunikačného úradu SR, ktoré by umožnilo uvoľniť účastnícke vedenia; otázka ochrany investícií a súkromného vlastníctva vedení; neustále odďaľovanie rozhodnutí podávaním opravných prostriedkov zo strany ST (snaha o zakonzervovanie status quo) umožňujú často nekvalitné rozhodnutia regulačných úradov s ľahko napadnuteľnými chybnými a nekonzistentnými ustanoveniami

[podrobná charakteristika opatrenia](#)

5. Zrýchlenie procesu vyvlastňovania v prípade výstavby významných investícií, diaľnic a ciest (presun vyvlastňovania u významných investícií z obcí na krajské stavebné úrady; obmedzenie podávania procesných námietok; preskúmanie žaloby o zákonnosti vyvlastnenia súdom do 3 mesiacov; novela stavebného zákona)

Primárny zdroj: Vládný návrh zákona (č. 290/2005 Z.z.), ktorým sa dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých zákonov http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1699

Stav opatrenia v legislatívnom procese: po prezidentskom vete opätovne schválené 23. júna 2005 v NR SR

Navrhovateľ: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja (MVR) SR

Zámer opatrenia: rýchlejšie a efektívnejšie vyvlastňovacie konanie pri zachovaní procesných práv vyvlastňovaných osôb; sťažiť umožniť vykonateľnosť právoplatného vyvlastňovacieho rozhodnutia aj v prípade podania správnej žaloby na súde (*pozn. neschválené*)

Obsah opatrenia: výkon pôsobnosti stavebného úradu vo veciach vyvlastňovacieho konania pri významných investíciách a výstavbe diaľnic a ciest v 1. stupni sa prenáša z obce na krajský stavebný úrad; na opakovanú námietku predpojatosti, podanú z toho istého dôvodu sa prihliadať nebude; na námietku sa nebude prihliadať ani v prípade, keď sa bude týkať len okolností, ktoré spočívajú v postupe zamestnanca správneho orgánu v konaní o prejednávanej veci; súd bude môcť naďalej rozhodnúť o odložení vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia o vyvlastnení, ak bude proti rozhodnutiu podaná správna žaloba (návrh novely zákona chcel túto možnosť pôvodne vylúčiť); súd bude musieť o žalobe na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupe správneho orgánu vo veciach vyvlastnenia rozhodnúť najneskôr do 3 mesiacov od podania návrhu

Hlasy proponentov: krok na ceste k prosperite, pretože diaľnice a ďalšie významné investície patria medzi celospoločenské priority; rýchlejšia príprava pozemkov pre investície na zelenej lúke

Hlasy oponentov: presun procesu na krajské úrady je vzdaľovaním spravodlivosti od občana; dotknutí ľudia budú cestovať ďalej ako doteraz; vyvlastňovaním by sa mali zaoberať len súdy, keďže stavebné úrady sami vydávajú územné rozhodnutia a nemusia objektívne posúdiť oprávnenosť vyvlastnenia (konflikt záujmov); opatrenie je len reakciou na výstavbu automobilky KIA; nesystémové a ústavne sporné riešenie; neexistuje dôvod, prečo by rýchlosť preskúmania vyvlastňovacích rozhodnutí mala byť dôležitejšia ako napríklad rozhodnutie o žalobe na zvýšenie výživného; štát by mal vydávať zákony, ktoré chránia životy a majetok ľudí, a nie naopak; zoslabenie ochrany súkromného vlastníctva ako najesenciálnejšieho piliera slobodnej spoločnosti fungujúcej v prostredí trhovej ekonomiky; nebezpečný precedens arogancie štátnej moci; retroaktivita

[podrobná charakteristika opatrenia](#)

6. Postup štátnych orgánov a verejných inštitúcií v prípade pozemkov pod infraštruktúrou závodu KIA (vstup stavebných firiem a mechanizmov na súkromné pozemky bez súhlasu vlastníkov; začatie prípravných terénnych úprav bez stavebného povolenia; údajný archeologický výskum)

Primárny zdroj: konkrétny postoj a (ne)činnosť štátnych orgánov a verejných inštitúcií

Stav opatrenia v legislatívnom procese: výstavba infraštruktúry pri obciach Teplička nad Váhom, Mojš, Gbeľany a Nededza začala približne 23. mája 2005

Navrhovateľ: štátne orgány a verejné inštitúcie

Zámer opatrenia: výstavba závodu automobilky Hyundai/KIA a jeho infraštruktúry; dodržanie stanovených termínov

Obsah opatrenia: vstup stavebných firiem na súkromné pozemky, ktoré neboli odkúpené, bez povolenia zo strany vlastníkov a bez stavebného povolenia; odstraňovanie ornice, terénne úpravy, výkopy, spevňovanie pôdy pod záštitou archeologického výskumu; podané trestné oznámenie zo strany fyzickej osoby vlastniacej pozemok, ktorá vyjadrila podozrenie, že došlo k spáchaniu trestného činu poškodzovania cudzej veci

Hlasy proponentov: vykonáva sa len archeologický výskum, na ktorý stačí informovať užívateľov, a nie vlastníkov pôdy; snaha o dodržanie termínov investičnej zmluvy

Hlasy oponentov: v demokratickom štáte by sa nemalo stávať, že niekto vykonáva stavebné práce v takom rozsahu bez stavebného povolenia, súhlasu vlastníkov a bez toho, aby zasiahli príslušné štátne a verejné orgány; štát sa len pasívne pozerá na porušovanie jedného z najdôležitejších ústavných práv - porušovanie súkromného vlastníctva; nebezpečný precedens do budúcnosti; bezmocnosť bežného vlastníka a arogancia štátnej sily

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

7. Pilotný projekt financovania výstavby a prevádzkovania diaľnic formou verejno-súkromného partnerstva (PPP) (výber súkromných koncesionárov na úseky diaľnic na 25 rokov; v koncesnej spoločnosti aj podiel štátu; ročné platby koncesionárom najskôr zo štátneho rozpočtu, neskôr z mýta)

Primárny zdroj: Návrh financovania projektov diaľnic formou PPP

<http://www.rokovanie.sk/appl/material.nsf/0/B2E4985C5A9DFABDC125701300350CBA?OpenDocument>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 29. júna 2005 vládou SR

Navrhovateľ: Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií (MDPT) SR

Zámer opatrenia: použitie verejno-súkromného partnerstva (PPP=*Public Private Partnership*) na vybrané úseky diaľnice D1 (Bratislava-Košice)

Obsah opatrenia: súhlas so začatím verejného obstarávania koncesionára na pilotný projekt PPP na diaľnici D1 v úseku Lietavská Lúčka - Turany v dĺžke 28,9 km (poradca navrhoval technologicky ľahší, a teda i finančne a časovo menej náročný úsek Hubová – Ivachnová); termín začatia realizácie pilotného projektu – 2007; štúdia realizovateľnosti financovania projektov diaľnic formou PPP poradcom pre výber metódy a podmienok na financovanie výstavby diaľnic v SR; MDPT SR navrhuje sledovať harmonogram výstavby diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami s dokončením v roku 2010 (poradca navrhoval 2013) s tým, že príprava pilotného projektu (výber metódy a postup razenia tunela Višňové) preukáže reálne možnosti dodržania harmonogramu; pri optimistickom odhade možností čerpania zdrojov EÚ je dokončenie výstavby diaľnice D1 podmienené použitím PPP na úseku v dĺžke minimálne 43 až 50 km; investičné výdavky na realizáciu projektov PPP v dĺžke 94 km boli odhadnuté na 69 mld. Sk (stavebné náklady pilotného projektu - 22,2 mld. Sk) – pri koncesii na 25 rokov nominálne ročné platby požadované koncesionárom - 13,6 až 15,9 mld. Sk (v rámci pilotného PPP projektu vo výške 3,466 mld. Sk); ročné platby koncesionárovi bude nevyhnuté v počiatočných rokoch platiť zo štátneho rozpočtu, neskôr z mýta; koncesionárska zmluva (preferovaný typ „naprojektuj, postav, financuj, prevádzkuj“) sa uzatvára po súhlase vlády SR; štát by mal požadovať minoritnú účasť v koncesnej spoločnosti, pri preferovaní nepeňažného vkladu (poradca pôvodne navrhol, aby akcionármi koncesnej spoločnosti boli výlučne súkromní investori); koncesionár by mal prevziať riziko výstavby, prevádzkyschopnosti a časť podielu z rizika dopytu

Hlasy proponentov: ciele výstavby diaľnic v SR nie je možné dosiahnuť len použitím verejných finančných prostriedkov a zdrojov z fondov EÚ; modelové prepočty ekonomickej efektívnosti naznačujú, že realizácia pilotného projektu v systéme PPP a následné zabezpečenie prevádzky po dobu 25 rokov je z finančného hľadiska výhodnejšia ako realizácia projektu verejným obstarávaním; zabezpečiť výstavbu a prevádzkovanie diaľnic dokážu súkromní investori efektívnejšie než verejný sektor

Hlasy oponentov: poradca odporučil harmonogram dokončenia diaľnice D1 do roku 2013, nakoľko pri vládou schválenom harmonograme do roku 2010 môžu podľa neho vzniknúť rôzne nepriaznivé dôsledky na proces obstarávania formou PPP - ide najmä o finančné a nefinančné riziká, ktoré prevýšia pozitívne dopady skoršieho ukončenia diaľnice; ako pilotný projekt vybraný finančne náročný úsek – preto možný nižší záujem súkromných investorov, vyššie riziko predraženia; zbytočná ingerencia štátu v koncesnej spoločnosti; vysoké nároky na štátny rozpočet; treba vytvoriť jasné pravidlá - minimálne štandardy pre PPP, aby sa minimalizovali riziká vo forme korupcie, klientelizmu, nedostatočnej kontroly, nekvalitných a drahších výkonov a služieb

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

8. Koncepcia urýchlenia liberalizácie trhu s poštovými službami (zniženie poštovej výhrady na zásielky do 50 g od 1.1.2006; plne liberalizovaný trh od 1.1.2007)

Primárny zdroj: Návrh analýzy možností a návrh urýchlenia liberalizácie trhu s poštovými službami od 1. januára 2006

<http://www.rokovanie.sk/appl/material.nsf/0/596BFC656882A9F0C1256FE9003CD5D0?OpenDocument>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 10. mája 2005 vládou SR

Navrhovateľ: Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

Zámer opatrenia: úplná liberalizácia trhu s poštovými službami k 1.1.2007

Obsah opatrenia: analýza stavu liberalizácie v jednotlivých členských krajinách EÚ a analýza možností liberalizácie v podmienkach SR, na základe ktorých bol navrhnutý ďalší postup liberalizácie trhu s poštovými službami v podobe 3 alternatív rýchlosti liberalizácie – plne liberalizovaný trh od roku 1) 2009, 2) 2008, 3) 2007; podľa schválenej alternatívy č. 3 sa zníži tzv. poštová výhrada (tzn. zabezpečenie výhradného postavenia štátom vlastnenej Slovenskej pošty pri zabezpečovaní určitých poštových služieb ako kompenzácia za poskytovanie univerzálnej služby na celom území SR) od 1. januára 2006 na zásielky do 50 g (teraz 100 g) a cenový limit, pri ktorom sa neuplatňuje poštová výhrada, sa zníži na 2,5-násobok (teraz 3-násobok) tarify poskytovateľa univerzálnej služby pre korešpondenciu v prvom hmotnostnom stupni najrýchlejšej štandardnej kategórie; od 1. januára 2007 (EÚ vyžaduje od 1.1.2009) dôjde k úplnej liberalizácii trhu s poštovými službami, zruší sa hmotnostný a cenový limit na vnútroštátnu aj medzinárodnú korešpondenciu a na reklamné adresované zásielky

Hlasy proponentov: vysoký tlak na kvalitu a rozsah poskytovaných poštových služieb, ako aj na znižovanie poštových taríf na úplne liberalizovanom trhu poštových služieb; podpora efektívnosti a inovatívnosti poštových podnikov v silnejšom konkurenčnom prostredí; širší výber poštových podnikov a vznik nových pracovných príležitostí u konkurenčných podnikov; lepšia príprava na liberalizovaný poštový trh v celej EÚ od roku 2009

Hlasy oponentov: nedostatočný časový priestor na uskutočnenie technologických zmien v Slovenskej pošte; urýchlenie liberalizácie oproti ostatným okolitým členským krajinám EÚ môže viesť k narušeniu stability poskytovania univerzálnej poštovej služby; vo vidieckych oblastiach a menších mestách sa neočakávajú iniciatívy konkurenčných poskytovateľov, preto tu možno očakávať negatívne vplyvy úplnej liberalizácie; napriek navrhovanému urýchleniu liberalizácie sa s ňou zbytočne otáľa

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

9. Odklad povinností súvisiacich s tzv. registratúrami (súbor všetkých dokumentov vznikajúcich činnosťou právnických i fyzických osôb) na 2 roky

Primárny zdroj: Novela (č. 251/2005 Z.z.) vyhlášky Ministerstva vnútra SR č. 628/2002 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 395/2002 Z.z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov

<http://www.minv.sk/pk/2005/ARCHIV/KM-140/vyhlaska.rtf>

<http://www.zbierka.sk/ciastka.asp?ro=2002&cc=246>

<http://www.zbierka.sk/ciastka.asp?ro=2002&cc=158>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 10. júna 2005 Ministerstvom vnútra SR

Navrhovateľ: Ministerstvo vnútra (MV) SR

Zámer opatrenia: odklad termínu na predkladanie registratúrnych plánov a poriadkov kvôli veľkému množstvu pôvodcov registratúry a obmedzeným možnostiam štátnych archívov

Obsah opatrenia: termín na vypracovanie a predkladanie registratúrnych plánov a poriadkov na schvaľovanie MV SR sa stanovil na 30. jún 2007, t.j. odklad na 2 roky

Hlasy proponentov: prísne pravidlá práce s dokumentmi sú potrebné pre uchovanie dokumentov v budúcnosti - nutnosť ochrany kultúrneho dedičstva, význam pri objasňovaní trestnej činnosti; predchádzanie svojvoľnému ničeniu registratúrnych záznamov, medzi nimi aj budúcich archívnych dokumentov; dôkladnejšia príprava povinných osôb a štátnych a verejných inštitúcií

Hlasy oponentov: administratívne a nesystémové opatrenie, ktoré problémy iba odloží o ďalšie 2 roky; negatívny dosah na podnikateľov, ktorí už investovali do prípravy - pripravili softvéry či ponúkli služby správy registratúry ostatným podnikateľom; povinnosti súvisiace s registratúrou treba zrušiť úplne, resp. ich platnosť obmedziť len na subjekty verejného sektora, ináč zbytočné zvýšené administratívne náklady pre podnikateľov

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

10. Diferencované zvyšovanie dôchodkov v roku 2005 v závislosti od ich výšky (od 10,2% až po 0% pri dôchodkoch vyšších ako 15 824 Sk); predĺženie referenčného obdobia, v ktorom sa zahrňajú zárobky do výpočtu dôchodku, z obdobia do roku 1994 na obdobie do roku 1984)

Primárny zdroj: Vládný návrh zákona (č. 244/2005 Z.z.), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2002 Z.z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov a zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1611

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 18. mája 2005 v 3. čítaní v NR SR

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a skupina poslancov NR SR

Zámer opatrenia: zmenšenie veľkých nerovností vo výške penzií medzi dôchodcami, ktorí odišli do penzie pred 1.1.2004 (pred dôchodkovou reformou) a tými, ktorí odišli po tomto dátume

Obsah opatrenia: neuplatnenie automatického mechanizmu valorizácie (pôvodne malo ísť o plošné zvýšenie penzií o 8,85%); diferencované zvyšovanie dôchodkov z priebežného piliera dôchodkového zabezpečenia (vrátane úrazových dávok) od 1. júla 2005 v závislosti od výšky dôchodku (jednorazová ad hoc zmena pre rok 2005, nie trvalá úprava valorizačného mechanizmu); reakcia na vznikajúce obrovské rozdiely medzi minimálnymi a maximálnymi dôchodkami; 7 skupín dôchodkov - najnižšie dôchodky vzrastú o 8,85% až 10,2%, dôchodky nad 15 824 Sk sa v roku 2005 nezvýšia; posunutie referenčného obdobia na výpočet dôchodkov v priebežnom pilieri z roku 1994 na rok 1984 (dôchodky sa budú vyrátávať podľa dosahovaných príjmov spätne až k tomuto roku), resp. zvýšenie počtu rokov, z ktorých sa vypočíta dôchodok z 10 na 22

Hlasy proponentov: aj keď ide o nesystémové opatrenie rieši problém s "roztváraním nožníc" medzi poberateľmi "nových" a "starých" dôchodkových dávok diferencovaným zvýšením - viac pridané dostanú dôchodcovia s nízkymi dávkami, menej dôchodcovia s vysokými penziami; dôchodcovia by nemali doplácať na nesprávne nastavený systém, prípadne na nespravodlivosť starého priebežného systému; doladovanie dôchodkovej reformy; zavedenie prechodných ustanovení v transformačnom období prechodu na nový dôchodkový systém; princíp zásluhovosti ostáva zachovaný

Hlasy oponentov: opatrenie je dôsledkom zlého nastavenia dôchodkovej reformy, hlavne jej priebežného piliera, ktorý je v súčasnej podobe stále príliš štedrý a ťažko udržateľný, niektorým dôchodcom priznáva neoprávnene vysoké dôchodky; nie je systémovým riešením; zásluhovosť nepatrí do priebežného piliera, ten by mal byť skôr solidárny; ďalšie odsunutie automatickej valorizácie - umožnenie arbitrárnych rozhodnutí politikov o výške valorizácie dôchodkov

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

11. Zvýšenie sumy daňového bonusu zo 4 800 Sk na 5 400 Sk ročne (zo 400 Sk na 450 Sk mesačne) (novela zákona o dani z príjmov)

Primárny zdroj: Vládný návrh zákona (č. 314/2005 Z.z.), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemhist&WCE=Master=1666

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 23. júna 2005 v 3. čítaní v NR SR

Navrhovateľ: Ministerstvo financií SR

Zámer opatrenia: zvýšiť sumu daňového bonusu zo 4 800 Sk na 5 400 Sk ročne ako reakcia na zvyšovanie súm životného minima a minimálnej mzdy

Obsah opatrenia: daňovníkovi, ktorý mal v zdaňovacom období zdaniteľné príjmy aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy (39 000 Sk), sa zvyšuje daňový bonus zo 4 800 Sk na sumu 5 400 Sk ročne (resp. zo 400 Sk na 450 Sk mesačne) za každé vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom; o sumu daňového bonusu sa znižuje daň

Hlasy proponentov: zvýšenie daňového bonusu na zvyšovanie súm životného minima a minimálnej mzdy; daňový bonus má pomáhať rodinám s deťmi pri riešení niektorých životných situácií v nadväznosti na zamestnanie; podpora aktívnych - zamestnaných rodičov

Hlasy oponentov: ďalšie zvyšovanie výdavkov štátu; nedostatočná adresnosť dávky - získavajú ho aj tí, ktorí nie sú naňho odkázaní; komplikovaný systém podpory, keď štát podporuje rodiny s deťmi tromi rôznymi spôsobmi, a to plošnými prídavkami na deti, znižovaním odvodovej sadzby na starobné poistenie a daňovým bonusom

[podrobná charakteristika opatrenia](#)

12. Pilotný projekt preplácania cestovných výdavkov súvisiacich s dochádzkou do zamestnania (max. 2 000 Sk mesačne po dobu 3 mesiacov) pre nezamestnaných z prihraničných okresov SR, ktorí začnú pracovať v susediacich krajinách EÚ

Primárny zdroj: Pilotný projekt na vytvorenie nového nástroja aktívnych opatrení na trhu práce – Preplácanie časti cestovných výdavkov pre uchádzačov o zamestnanie v prihraničných regiónoch

[http://www.upsvar.sk/rsi/nup_rsi.nsf/0/DD500075E1E658B5C125701A0048E882/\\$file/FVPP.doc](http://www.upsvar.sk/rsi/nup_rsi.nsf/0/DD500075E1E658B5C125701A0048E882/$file/FVPP.doc)

Stav opatrenia v legislatívnom procese: začatie realizácie projektu 1.apríl 2005

Navrhovateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, koordinátor projektu - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Zámer opatrenia: zvýšenie motivácie pre nezamestnaných pri hľadaní si zamestnania; podpora a zintenzívnenie medzinárodnej mobility nezamestnaných v štátoch EÚ so zvýšenou pozornosťou na susedné štáty vytvorením nového nástroja aktívnych opatrení na trhu práce

Obsah opatrenia: poskytnutie náhrady cestovného bývalým nezamestnaným (min. 3 mesiace v evidencii) z prihraničných regiónov Slovenska, ktorým úrad práce sociálnych vecí a rodiny sprostredkoval zamestnanie, alebo ktorí si našli prácu sami v štátoch EÚ (Česko, Maďarsko, Rakúsko a Poľsko) bezprostredne susediacich s okresom, kde majú miesto trvalého bydliska; príspevok sa vypláca v mesačných intervaloch vo výške 100% zo skutočne preukázaných nákladov po dobu 3 mesiacov, najviac však v sume 2 000 Sk; nárok na príspevok bude mať zatiaľ najviac 4000 nezamestnaných

Hlasy proponentov: poskytnutím príspevku sa zvýši motivácia uchádzačov o zamestnanie využiť ponuky pracovného trhu mimo miesta svojho trvalého bydliska; zlepšenie regionálnej spolupráce v oblasti mobility práce; zvýšenie záujmu uchádzačov o zamestnanie uplatniť sa na trhu práce v susedných štátoch

Hlasy oponentov: pozitívna diskriminácia uchádzačov o zamestnanie z prihraničných okresov SR umiestnených na trhu práce v susednom štáte; obtiažnosť overovania zmlúv so zahraničnými podnikateľskými subjektami, aj z hľadiska jazykového; riešenie nezamestnanosti na úkor susedných štátov; zvýšené nároky na verejné zdroje

[podrobná charakteristika opatrenia](#)

13. Novelizácia 6 zdravotníckych zákonov (ponechanie najmenej 51% akcií štátu v transformovaných zdravotníckych zariadeniach; neumožnenie vzniku reťazcov lekární; zavedenie odvodovej povinnosti pre dobrovoľne nezamestnaných; umožnenie spoplatnenia prednostného ambulantného vyšetrenia pacientov; rozšírenie okruhu pacientov oslobodených od paušálnych poplatkov za služby; povinnosť zverejniť kritériá pre zaradenie poistenca na čakaciu listinu; kategorizácia liekov a chorôb podľa finančných možností štátu)

Primárny zdroj: Novela (č. 351/2005 Z.z.) zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1644

Novela (č. 350/2005 Z.z.) zákona o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1646

Novela (č. 347/2005 Z.z.) zákona o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1647

Novela (č. 353/2005 Z.z.) zákona o zdravotných poisťovniach a dohľade nad zdravotnou starostlivosťou

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1643

Novela (č. 352/2005 Z.z.) zákona o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona o poisťovníctve

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1642

Novela (č. 342/2005 Z.z.) zákona o liekoch a zdravotníckych pomôckach, o zmene zákona o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona o reklame v znení neskorších predpisov

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1648

Stav opatrenia v legislatívnom procese: všetkých 6 zákonov schválila NR SR 30. júna 2005 a podpísal ich prezident SR; novely nadobudnú účinnosť 1. septembra 2005 (novela zákona o liekoch a zdravotníckych pomôckach nadobudol účinnosť 1. augusta 2005)

Navrhovateľ: Ministerstvo zdravotníctva (MZ) SR

Zámer opatrenia: upresnenie a doplnenie zákonov reformy zdravotníctva podľa požiadaviek, ktoré vzišli počas doby existencie predmetných zákonov v praxi

Obsah opatrenia: Novela zákona o poskytovateľoch zdravotníckej starostlivosti: v zákone ostáva, že najmenej 51% akcií transformovaných štátnych zdravotníckych zariadení musí zostať v rukách štátu (pôvodný návrh rezortu zdravotníctva zvažoval hranicu 34%); bezodplatný prevod akcií môže byť uskutočnený na verejné vysoké školy, samosprávne kraje a obce pri podmienke 10-ročného zákazu nakladania s akciami; licencie pre posudkových lekárov (napr. Sociálnej poisťovne)

Novela zákona o zdravotnej starostlivosti: zavedenie úplnej anonymity v prípade utajených pôrodov - aj pre nepľoťeté; vydávanie katalógu zdravotných výkonov a zoznamu zdravotných výkonov priradených ku konkrétnej chorobe s rozdelením na diagnostické a terapeutické výkony - na základe katalógov budú zdravotné poisťovne preplácať lekárom výkony; zriaďovanie katalogizačnej komisie pri MZ SR, ktorá pripraví katalógy; umožnenie nahliadať do zdravotnej dokumentácie pacienta MZ SR, jednotlivým ústredným orgánom štátnej správy a Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

Novela zákona o rozsahu: od 50-korunového poplatku v nemocnici bude oslobodená dojčiaci matka (aj dojča), pacienti v bezvedomí; od 20-korunového poplatku v ambulancii zákon oslobodzuje chronicky chorých, ktorí sú v dispenzári, návštevu v súvislosti s očkovaním, návštevu ambulancie iba na predpísanie liekov (oslobodenie od poplatkov pre tieto skupiny ministerstvo vydalo na začiatku roka 2005 vyhláškou, teraz ich upravilo v zákone); poisťovňa môže uhradiť lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potraviny, ktoré nie sú v systéme hrazenom verejným zdravotným poistením, ak to odporučí revízny lekár; možnosť priplatiť si za prednostné ošetrenie - vo vymedzených ordinačných hodinách, ktoré môžu predstavovať maximálne štvrtinu celkových ordinačných hodín, výšku úhrady schváli samosprávny kraj; návrhy na kúpeľnú liečbu budú môcť vypisovať aj praktickí lekári, novela udáva, pri ktorých indikáciách; poisťovňa bude preplácať liečbu v kúpeľoch u chorôb z povolania; kategorizácia chorôb a liečiv vykonávaná výhradne tak, aby verejné prostriedky, s ktorými hospodária zdravotné poisťovne, postačovali na úhradu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia

Novela zákona o zdravotných poisťovniach: povinnosť zdravotnej poisťovne viesť zoznam pacientov čakajúcich na zdravotnú starostlivosť, orgány, bunky, tkanivá ("waiting lists") a povinnosť zverejniť kritériá pre zaradenie do týchto zoznamov, ako aj rozhodnutie o (ne)zaradení; právo zdravotných poisťovní vymáhať aj úroky z omeškaného

poistného; zdravotné poisťovne budú môcť nakupovať lieky nielen u výrobcu, ale aj u veľkodistribútora; umožňuje poisťovní financovať vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov

Novela zákona o zdravotnom poistení: novela definuje nanovo poistencov štátu; upresňuje definíciu zdravotne postihnutých, ktorí platia polovičné odvody; spresňuje ročné zúčtovanie; zavádza povinnosť platiť odvody pre tzv. dobrovoľne nezamestnaných; ruší povinnosť živnostníkom platiť odvody, ak sú chorí alebo ošetrojú člena rodiny - vtedy platí zdravotné odvody štát; úprava povinností vyplývajúcich zo zdravotného poistenia pre konateľov firiem (poistné - konateľ 4%, firma 10%) a umelcov (ktorí vykonávajú činnosť sústavne - 14%); fiškálne neutrálna úprava vymeriavacieho základu pre živnostníkov z dôvodu ročného zúčtovania a plánovaného ročného zúčtovania aj v systéme sociálneho zabezpečenia

Novela zákona o liekoch: zamedzenie vzniku reťazcov lekární tým, že každý držiteľ povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekární môže zriadiť len jednu verejnú lekárňu a jednu pobočku; povinnosť lekárníkov informovať pacientov o cenách lacnejších liekov, ako aj o možnosti získať náhradný lacnejší generický liek - len po súhlase pacienta a len za predpokladu, že predpisujúci lekár výslovne nezakázal (na zadnej strane predpisu) možnosť náhrady

Hlasy protagonistov: prebiehajúca reforma zdravotníctva je potrebná a úpravy v novelách sú zmysluplné, vecné a vyplývajú z praxe; filozofia reformy sa novelami nemení; úpravy zákonov uľahčia pacientom život; sociálnejšie nastavenie okruhu od povinnosti paušálnych platieb oslobodených pacientov; ponechanie si väčšinového vplyvu štátu v transformovaných štátnych zdravotníckych zariadeniach; zamedzenie vzniku reťazcov lekární je dôležité kvôli ochrane lekárníkov, aby títo neboli vytlačení z trhu veľkými finančnými skupinami; zachovanie solidarity pri odvodoch zdravotného poistenia - štát bude platiť za osoby, ktoré si nedokážu platiť samé za seba - tí, ktorí si dokážu zabezpečiť prostriedky na obživu aj bez prihlásených zdaniteľných príjmov a nepoberajú dávky zo sociálneho zabezpečenia, budú musieť prispievať do systému úhradou poistného; povinnosť zverejniť kritériá pre zaradenie na čakaciu listinu, ako aj rozhodnutie o (ne)zaradení; miera plných úhrad zdravotných poisťovní bude vychádzať len z toho, čo si štát môže dovoliť; pozitívny vplyv noviel na verejné financie

Hlasy oponentov: reforma systému, ako ani novely nie sú výrazným krokom k zlepšeniu zdravotnej starostlivosti pre občanov; spoluúčasť pacientov na financovaní zdravotnej starostlivosti sa zvyšuje; zo zdravotníctva sa robí biznis pre rozličné finančné skupiny a preferovaní sú bohatí pacienti (napr. možnosť prednostného ošetrovania); prehlbovanie výnimiek - oslobodenie od poplatkov; súkromný kapitál v transformovaných zdravotníckych zariadeniach by v porovnaní so štátnym hospodáril efektívnejšie; zvyšovanie odvodového zaťaženia určitých skupín obyvateľstva; nové nehradené administratívne povinnosti pre lekárníkov; nemožnosť pre jedného držiteľa lekárenskej licencie mať viac ako jednu lekárňu a pobočku - obmedzovanie konkurenčného prostredia; mnohé novelizácie zneprehľadňujú a zneisťujú systém

[podrobná charakteristika opatrenia](#)

14. Novela zákona o vysokých školách (nesankcionovanie neakreditovaných pobočiek zahraničných vysokých škôl v SR (z krajín EÚ a EFTA); zavedenie zo štátneho rozpočtu financovaných motivačných štipendií pre študentov)

Primárny zdroj: Novela (č. 332/2005 Z.z.) zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1655

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 29. júna 2005 v 3. čítaní v NR SR

Navrhovateľ: skupina poslancov NR SR (Beáta Brestenská, Vlastimil Ondrejka, Jirko Malchárek - všetci traja ANO a Erzsébet Dolník - SMK)

Zámer opatrenia: odstránenie sankcií voči inštitúciám poskytujúcim vysokoškolské vzdelanie bez akreditácie Ministerstvom školstva (MŠ) SR; umožniť neakreditovaným pobočkám zahraničných vysokých škôl poskytovanie vzdelania v SR

Obsah opatrenia: zamietnutý pôvodný návrh skupiny poslancov odstrániť sankcie voči všetkým inštitúciám poskytujúcim vysokoškolské vzdelanie bez štátneho súhlasu (akreditácie od MŠ SR); úprava zákona tak, aby sa sankcie nevzťahovali na tzv. nevysokoškolské inštitúcie (špecializované výučbové zariadenia, prípadne inštitúcie vysokej školy, ktoré podľa definície zákona vysokými školami nie sú a poskytujú vysokoškolské vzdelávanie v doktorandských študijných programoch) a na vysoké školy so sídlom na území iného členského štátu EÚ, Nórska, Lichtenštajnska, Islandu alebo Švajčiarska (štáty EFTA), ktoré sú zriadené a majú akreditované študijné programy

podľa právnych predpisov daného štátu, a ktoré zriadia svoju pobočku v SR; pokuta vo výške 5 mil. Sk ostáva v platnosti pre ostatných poskytovateľov neakreditovaného vysokoškolského štúdia; povinnosť MŠ SR najprv upozorniť právnickú osobu porušujúcu uvedený predpis na ukončenie vzdelávania do 6 mesiacov, a až po nesplnení výzvy môže uložiť pokutu; zavedenie motivačných štipendií (prospechové a mimoriadne) pre študentov vysokých škôl za ich dobré študijné a iné výsledky - financované zo štátneho rozpočtu; podrobné predpisy stanoví vyhláška MŠ SR

Hlasy proponentov: umožnenie ľahšieho etablovania sa pobočiek zahraničných vysokých škôl – kvalitnejšia ponuka vysokoškolského vzdelávania; vyhnutie sa skostnatenému akreditačnému procesu; motivovanie k lepším výsledkom je dôležitý nástroj na zvýšenie kvality vysokých škôl; aj doteraz vyplácali niektoré univerzity študentom motivačné štipendiá, tie záviseli od toho, koľko peňazí si jednotlivé fakulty ušetrili

Hlasy oponentov: študenti by nemali byť zo štátneho rozpočtu platení za to, že sa dobre učia – ide o klasický súkromný statok, vedomosti by mali byť ich najvyšším osobným záujmom študenta, zvyšujú šancu jeho uplatnenia na trhu práce, ako aj cenu jeho práce; prípustné je financovanie štipendií z ušetrených zdrojov vysokej školy, nie plošné vyplácanie zo štátneho rozpočtu; populistický predvolebný krok; schvaľovanie čiastkových, populárnych, a teda ľahko presaditeľných zmien, ktoré neprešli v rámci komplexnej reformy vysokého školstva; prijímanie čiastkových zmien môže byť ešte horšie ako neprijatie žiadnych opatrení – záujmové skupiny profitujúce z čiastkových úprav potom totižto brzdia ďalší reformný proces

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

15. Nová stratégia dostavby, prevádzky a financovania novostavby Slovenského národného divadla (dostavba z verejných zdrojov; zdroje získať z predaja pozemkov a budov SND; novostavba vo vlastníctve štátu; správcom novostavby - novozriadená príspevková organizácia Správcovská spoločnosť; využívanie novostavby aj na komerčné účely)

Primárny zdroj: Návrh riešenia dofinancovania novostavby Slovenského národného divadla

<http://www.rokovanie.sk/appl/material.nsf/0/8428ED8C1A4BD34FC125703D003565D7?OpenDocument>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 13. júla 2005 vládou SR

Navrhovateľ: Ministerstvo kultúry (MK) SR

Zámer opatrenia: určiť zásady a postup dofinancovania dostavby novej budovy Slovenského národného divadla (SND) a jej následnej prevádzky

Obsah opatrenia: dostavba novej budovy SND z verejných zdrojov (potrebných 900 mil. Sk); verejné zdroje na dostavbu získať predajom pozemkov a budov prislúchajúcich k novostavbe SND a budov generálneho riaditeľstva SND a Divadla P.O. Hviezdoslava; dostavba financovaná dočasne zo zdrojov štátneho rozpočtu, pokiaľ sa nepredajú budovy – výnos potom pôjde späť do rozpočtu vo výške poskytnutých rozpočtových prostriedkov; využitie budovy aj na kongresy, výstavy, sympóziá; novostavba vo vlastníctve štátu; správcom novostavby novozriadená príspevková organizácia MK SR – "Správcovská spoločnosť" - úlohou tejto spoločnosti – spravovať novostavbu SND, poskytnúť adekvátne priestory pre potreby SND (prednostné právo) a zefektívniť využitie budovy; ročné prevádzkové náklady okolo 300 mil. Sk - zo začiatku financované z rozpočtovej kapitoly MK SR, neskôr samofinancovanie Správcovskou spoločnosťou; ponechanie historickej budovy opery SND vo vlastnej správe SND; skúšobná prevádzka novostavby SND - august/september 2006

Hlasy proponentov: dostavba z verejných zdrojov; prostriedky na dostavbu sa získajú z predaja pozemkov a budov SND; novostavba vo vlastníctve štátu; SND bude môcť využívať priestory prednostne; umožnenie aj komerčného využitia budovy – prechod na samofinancovanie prevádzky budovy; akcelerácia definitívneho rozhodnutia o dlho sa vlečúcom probléme

Hlasy oponentov: príliš veľká ingerencia štátu pri dostavbe a následnej prevádzke novej budovy SND – riziko nesie štát; novostavba sa mala predať v transparentnom tendri súkromnému investorovi; spravovanie novej budovy novovytvorenou príspevkovou organizáciou MK SR - "čierny Peter" zostane v rukách budúcej vlády, ktorá bude musieť riešiť otázku financovania prevádzky SND; megalomanstvo a sebeckosť SND na úkor ostatnej kultúry; budovy Divadla P.O. Hviezdoslava a Malej scény sa mohli využiť pre iné štátne a neštátne divadelné a umelecké subjekty

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

16. Nový zákon o lesoch (definovanie práv a povinností; náhrady za obmedzenie vlastníckych práv; umožnenie zvýšenej ťažby v lesoch; voľný vstup verejnosti aj do súkromných lesov)

Primárny zdroj: Zákon (č. 326/2005 Z.z.) o lesoch

http://www.nrsr.sk/appbin/SSLP.ASP?WCI=SSLP_NZWorkitemHist&WCE=Master=1701

Stav opatrenia v legislatívnom procese: po prezidentskom vete opätovne schválené 23. júna 2005 v NR SR

Navrhovateľ: Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Zámer opatrenia: zachovanie, zveľaďovanie a ochrana lesov ako zložky životného prostredia a prírodného bohatstva krajiny na plnenie ich nenahraditeľných funkcií; zabezpečenie diferencovaného, odborného a trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch; zosúladienie záujmov spoločnosti a vlastníkov lesov; vytvorenie ekonomických podmienok pre trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch; reagovanie na nárast požiadaviek na zabezpečovanie mimoprodukčných funkcií lesa; racionalizácia a skvalitnenie výkonu štátnej správy a dozoru nad hospodárením v lesoch zavedením jednotnej štátnej správy v oblasti lesného hospodárstva; zosúladienie s vecne príslušnou legislatívou EÚ; odstránenie súčasnej legislatívnej roztrieštenosti lesníckej problematiky a jej sústredenie do uceleného právneho predpisu

Obsah opatrenia: stanovenie práv a povinností vlastníkov, obhospodarovateľov a štátnych orgánov; legislatívne riešenie náhrad škôd a náhrad za obmedzenie vlastníckych práv v dôsledku aplikácie ustanovení zákona - obmedzenie hospodárenia alebo vykonávanie vlastníkov lesa obmedzujúcich opatrení vo verejnom alebo inom záujme; ponechanie možnosti vstupu verejnosti do súkromného lesa a jeho verejné užívanie (napr. zber lesných plodov); pozitívny vplyv zákona na štátny rozpočet; zvýšenie ťažbových možností v lesoch SR

Hlasy proponentov: reakcia na nové podmienky po roku 1989 – rekodifikácia už bola potrebná; kompromis medzi záujmami vlastníkov lesov, ochranárov a verejnosti; náhrady vlastníkom lesa za obmedzenie ich vlastníckych práv

Hlasy oponentov: ochranári - zákon umožňuje výrazné zvýšenie ťažby dreva (približne o 30%) oproti súčasnemu stavu, umožňuje holorubnú ťažbu aj v ochranných lesoch, hustejšie odlesnené pásy, a to všetko pri podstatnom obmedzení vstupu občanov do lesov a kontroly; zákon umožňuje prekročiť celkový objem ťažby schválený v lesnom hospodárskom pláne; chýbajú vykonávacie predpisy a vyhlášky, na ktoré sa zákon odvoláva; rôzny výklad ustanovení; porušené ústavné právo na priaznivé životné prostredie

vlastníci lesov – voľný vstup verejnosti do súkromných lesov, ako aj zber lesných plodov, pričom žiadna kompenzácia zo strany štátu; nevytvorenie Lesného garančného fondu financovaného z mimorozpočtových zdrojov, ktorý by sa využíval na zabezpečenie verejnoprospešných funkcií lesov a na odstraňovanie následkov prírodných katastrof v lesoch; prílišné obmedzovanie vlastníckych práv vlastníkov lesov; zákon nie je v súlade s článkom Ústavy SR o ochrane súkromného vlastníctva

[podrobná charakteristika opatrenia](#)

17. Ratifikácia Zmluvy o Ústave pre Európu poslancami Národnej rady SR

Primárny zdroj: Návrh na vyslovenie súhlasu so Zmluvou o Ústave pre Európu

http://www.nrsr.sk/appbin/NRCPT.ASP?WCI=NRCPT_Workitem&WCE=CPT&WCU=CPT=932|VO=3

Stav opatrenia v legislatívnom procese: zmluva ratifikovaná poslancami NR SR 11. mája 2005; záväzky pre SR plynúce zo zmluvy začnú platiť ratifikáciou Zmluvy o Ústave pre Európu vo všetkých 25 členských krajinách EÚ

Navrhovateľ: Ministerstvo zahraničných vecí SR

Zámer opatrenia: schválenie Zmluvy o Ústave pre Európu v rámci ratifikačného procesu vo všetkých členských krajinách EÚ; pristúpenie k Zmluve o Ústave pre Európu

Obsah opatrenia: podľa rozhodnutia NR SR je Zmluva o Ústave pre Európu medzinárodnou zmluvou podľa Ústavy SR; podľa vlády SR a NR SR nemá ísť o pristúpenie do štátneho zväzku, a preto nebola zmluva potvrdená v referende; ústavnou zmluvou dochádza k prenosu výkonu časti práv SR na EÚ; "euroústava" má prednosť pred zákonmi SR; ústavná zmluva sa stane záväznou pre SR až jej vstupom do platnosti vo všetkých krajinách EÚ – teda po ratifikácii všetkými členmi EÚ

Hlasy proponentov: ústava EÚ zjednocuje a zjednodušuje legislatívu Únie, v ktorej smernice a nariadenia nahrádza zákonmi, obyvatelia EÚ navyše získajú právo iniciovať legislatívu; konsolidácia primárneho práva EÚ po

mnohých úpravách a hlavne po historickom rozšírení Únie; EÚ získa právnu subjektivitu na medzinárodnej scéne a pribudne nová klauzula, ktorá členským krajinám umožní vystúpiť z EÚ; zmluva nie je dokonalá, ale predstavuje prijateľný kompromis, ktorý zachováva autonómiu národných štátov v dôležitých otázkach; zvýšenie flexibility rozhodovania rozšírenej EÚ

Hlasy oponentov: ratifikácia Zmluvy o Ústave pre Európu v NR SR je porušením základného práva občanov zúčastňovať sa na správe vecí verejných - požiadavka referenda - navyše keď objem prenesených kompetencií, a teda časti suverenity, na EÚ a jej vonkajšie znaky nasvedčujú, že sa blíži k charakteristike štátneho útvaru; nespokojnosť a nesúhlas s obsahom ústavnej zmluvy, rizikom je napr. príliš široko koncipovaná Charta základných práv ako súčasť ústavy; nové právomoci národných parlamentov budú len formálne; v ústavnej zmluve schválenej predstaviteľmi EÚ nebola akceptovaná ani jedna z kľúčových požiadaviek SR (zmena názvu dokumentu na "Ústavná zmluva Európskej únie"; zmienka o kresťanstve v preambule; zachovanie princípu "jedna krajina - jeden komisár"; neoslabenie politiky jednomyseľnosti - upustenie od preferovania hlasovania kvalifikovanou väčšinou a ponechanie súčasného stavu práva veta, keď sú hlasy malých štátov rovnako dôležité ako veľkých; zachovanie rotujúceho členstva predsedníctva Európskej rady); ustanovenia ústavy uberajú silu malým štátom a posilňujú veľké (odstraňovanie používania princípu jednomyseľnosti pri hlasovaní a jeho nahrádzanie princípom kvalifikovanej väčšiny, pozícia európskeho komisára len pre 2/3 členských krajín, odstránenie rotujúceho členstva EÚ a jeho nahradenie voleným predsedom)

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

Opatrenia EÚ

1. Návrh smernice o uznávaní odborných kvalifikácií (uznávanie kvalifikácie odborných pracovníkov v štátoch EÚ na základe diplomu z domovskej krajiny na báze koordinovaných minimálnych štandardov; v určitých prípadoch možnosť kontroly pracovníka hosťiteľskou krajinou)

Primárny zdroj: Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the recognition of professional qualifications

http://europa.eu.int/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DossierId=172279#372046

Stav opatrenia v legislatívnom procese: návrh smernice prijala Rada ministrov pre konkurencieschopnosť členských krajín EÚ 7. júna 2005; k prijatiu smernice sa už kladne vyjadrili Európska komisia i Rada; mala by byť uzákonená v priebehu niekoľkých týždňov a v členských krajinách implementovaná do 2 rokov

Navrhovateľ: Komisar pre vnútorný trh a služby EÚ

Zámer opatrenia: zabezpečiť ľahký a rýchly systém uznávania odborných kvalifikácií vo všetkých členských štátoch EÚ; zjednodušenie štruktúry systému uznávania kvalifikácií

Obsah opatrenia: uznávanie kvalifikácií na báze koordinovaných minimálnych štandardov; odborný pracovník jedného členského štátu sa môže uchádzať o prácu v inom členskom štáte za rovnakých podmienok, aké majú občania tohto "hostujúceho" členského štátu, a jeho kvalifikácia musí byť hosťujúcim štátom uznaná; definovanie postupov, podmienok a štandardov pri uznávaní kvalifikácií; uznávanie sa týka rôznych kvalifikácií – od platených a voľných profesií, cez dočasné služby až po regulované profesie (učitelia, lekári, zdravotný personál, farmaceuti či architekti); na zamestnanie vo väčšine existujúcich profesií postačí v štátoch EÚ diplom (doklad) z domovskej krajiny; špecifikácia niekoľkých referenčných úrovní odrážajúcich určitý stupeň vzdelania, ktoré umožňujú vykonať porovnania medzi úrovňou kvalifikácie v rôznych členských štátoch; rozdielové skúšky pri hľadaní si zamestnania sa stanú minulosťou; uznávanie kvalifikácie v rámci smernice neplatí pre zamestnancov štátnej správy, notárov, audítorov; pre nové členské štáty stále platí prechodné obmedzenie pohybu pracovných síl

Hlasy proponentov: zlepšenie vo fungovaní systému vytvorí viac priestoru pre mobilitu na vnútornom trhu Únie; odstrániť ďalšiu bariéru na trhu práce v EÚ; zvýšenie konkurencieschopnosti EÚ; smernica zabezpečí ľahký a rýchly systém uznávania odborných kvalifikácií; viac príležitostí cestovať a pracovať v iných krajinách EÚ; uplatnenie princípu voľného pohybu pracovnej sily v EÚ

Hlasy oponentov: na niektoré profesie sa smernica nevzťahuje; ešte stále mnohé ochranné obmedzenia; v určitých prípadoch umožnenie kontroly kvalifikácie pracovníka a poskytnutých služieb hosťiteľskou krajinou; ponechanie prechodných období pre vstup na trh práce je hlavným problémom mobility pracovných síl v EÚ; viazne prijatie hlavnej smernice - smernice o službách, ktorá je nevyhnutná na efektívne fungovanie trhu služieb

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

2. Návrh novely smernice o spoplatňovaní nákladných vozidiel za používanie určených komunikácií (jednotný systém a vzorec spoplatňovania pre vozidlá nad 3,5 tony; v rámci limitov možnosť adresného stanovenia výšky mýtného v závislosti od preferencií krajiny; možné spoplatnenie nielen diaľnic, ale aj ostatných ciest; flexibilné využitie príjmov z mýta, najmä na obnovu a investície do dopravnej infraštruktúry)

Primárny zdroj: Proposal for a Directive of the European parliament and of the Council amending Directive 1999/62/EC on the charging of heavy goods vehicles for the use of certain infrastructures

http://europa.eu.int/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=184570

Stav opatrenia v legislatívnom procese: ministri dopravy členských krajín EÚ schválili návrh smernice 21. apríla 2005; nasleduje prerokovanie návrhu v Európskom parlamente

Navrhovateľ: Komisar EÚ pre dopravu

Zámer opatrenia: zabezpečiť spoplatnenie používania ciest, ktoré lepšie odráža skutočné náklady na infraštruktúru, ako aj náklady externalít, a ktoré prispeje k princípu udržateľnosti; vytvorenie všeobecného rámca na vyberanie poplatkov za používanie európskych ciest nákladnými vozidlami

Obsah opatrenia: počíta sa so spoplatnením zhruba 60-tis. kilometrov európskych ciest; mýtno nebude platiť všade v rovnakej výške, krajiny sa budú môcť rozhodnúť, na ktorých cestách sa uplatní; zavedenie jednotného systému spoplatnenia prejazdov a výpočtu mýtného; smernica bude platiť pre nákladné vozidlá s váhou vyššou ako 3,5 tony, oproti pôvodne platnej hmotnosti 12 ton; výťažok z mýtného má smerovať predovšetkým do obnovy a výstavby cestnej infraštruktúry, smerovanie príjmov do týchto oblastí však smernica nezaväzuje, len "silne odporúča"; na stanovenie výšky mýtného sa budú brať do úvahy faktory ako prejdenná vzdialenosť, charakter lokality, typ infraštruktúry a jej rýchlosť, charakteristiky vozidiel, vrátane hmotnosti a emisných štandardov, čas dňa, úroveň hustoty premávky, denná vyťaženosť komunikácie; povoľuje sa členským štátom zahrnúť do mýtného náklady na infraštruktúru, prevádzku, ako aj náklady negatívnych externalít a používať poplatky flexibilne - od nuly až po 2-násobok za účelom preferencie nákladných áut, ktoré jazdia v časoch mimo dopravnej špičky alebo sú "priateľské" k životnému prostrediu; členské štáty môžu tiež uvaliť 15%-ný príplatok na financovanie novej alternatívnej dopravnej infraštruktúry ako železnice alebo vodné cesty; príplatok môže byť zvýšený na 25% pre cezhraničné projekty v horských regiónoch – posledné dva poplatky budú musieť smerovať na investovanie prioritných projektov európskeho významu; pravidelní dopravcovia budú môcť získať zľavu na mýtno vo výške 13%

Hlasy proponentov: spoplatňovanie bude adresné, teda podľa počtu prejdenných kilometrov; norma povedie k spravodlivejšej konkurencii v doprave tovarov tým, že zavedie jednotnú európsku metódu na kalkuláciu cestných poplatkov; umožňuje flexibilné použitie získaných peňazí; viac prostriedkov na projekty dopravnej infraštruktúry - dobudovanie Európskej dopravnej siete; smernica má priamy dopad na konkurenčný vzťah medzi železničnou a cestnou dopravou - pozitívne pôsobí v prospech železničnej dopravy; zahrnutie nákladov negatívnych externalít nákladnej cestnej dopravy do ceny za používanie cestnej infraštruktúry

Hlasy oponentov: zvýšenie nákladov, ktorého cieľom je len vytiahnuť viac peňazí z peňaženky európskych prepravcov - viacnásobné zdanenie vo viacerých štátoch; existujúce poplatky a dane už pokrývajú náklady spôsobené užívateľmi ciest; zvýšené náklady na tranzit sa prejavujú vo zvýšených cenách výrobkov; predmetná smernica nezaväzuje krajiny EÚ, aby investovali takto získané príjmy do zlepšovania cestnej infraštruktúry; spoplatňovanie už pre malé úžitkové vozidlá nad 3,5 tony

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

3. Dohoda Európskej únie a Čínskej ľudovej republiky o obmedzení rastu exportu čínskeho textilu do EÚ (maximálne limity pre povolený rast dovozu - od 8% do 12,5% podľa druhu tovaru; platnosť opatrenia do konca roku 2008)

Primárny zdroj: Memorandum of Understanding Between the European Commission and the Ministry of Commerce of the People's Republic of China on the Export of Certain Chinese Textile and Clothing Products to the European Union

http://europa.eu.int/comm/trade/issues/sectoral/industry/textile/pr100605_en.htm

Stav opatrenia v legislatívnom procese: európsky komisár pre obchod a čínsky minister obchodu podpísali memorandum 10. júna 2005; vstup dohody do platnosti od 11. júna 2005 do 31.12. 2008

Navrhovateľ: Európska komisia

Zámer opatrenia: obmedzenie nárastu importu textilných výrobkov z Číny s cieľom ochrániť výrobcov a udržať zamestnanosť v textilnom odvetví; získanie dodatočného času na reštrukturalizáciu a zvýšenie konkurenčnej schopnosti európskeho textilného odvetvia; reakcia na odstránenie dovozných kvót k 1.1.2005 a prudký nárast dovozu textilu z Číny

Obsah opatrenia: dohoda medzi EÚ a Čínou na základe oficiálnych rokovaní v rámci WTO; limitovanie objemu a rastu exportu Číny do EÚ pre 10 z 35 produktových skupín (bavlnené látky, tričká, svetre, pánske nohavice, blúzky, posteľná bielizeň, odevy, spodné prádlo, ľan a obrusy) počas rokov 2005 až 2007 v rozmedzí od 8% do 12,5% ročne; ide o tovary, s ktorými bolo obchodovanie liberalizované 1. januára 2005; EÚ sa zaviazala, že ukončí vyšetrovanie dovozu čínskeho textilu a neuplatní ochrannú klauzulu, ktorú v prípade Číny umožňujú pravidlá WTO (potenciálne limitovanie rastu exportu do EÚ na úrovni 7,5% ročne); podľa špeciálnej ochrannej klauzuly dohodnutej v čase vstupu Číny do WTO môžu krajiny siahnuť k množstvovému obmedzeniu v prípade problémov na domácich trhoch, obmedzenie sa môže použiť len v prípade preukázania negatívnych vplyvov na domácich výrobcov a môže mať iba dočasný charakter; EÚ sa zaviazala, že v roku 2008, ktorý je posledným rokom možného uplatnenia dohody, bude k zavedeniu ochrannej klauzuly WTO postupovať "zdržanlivo"

Hlasy proponentov: obe strany označili dohodu za vzájomne výhodnú; nízkym nákladom a nízkou cenou čínskej produkcie nemôžu európski výrobcovia konkurovať - preto ochranné opatrenia potrebné; dodatočný čas na reštrukturalizáciu a zvýšenie konkurenčnej schopnosti textilného priemyslu v EÚ; nižšia kvalita čínskych textilných výrobkov

Hlasy oponentov: o odstránení dovozných kvót na textil krajiny vedeli 10 rokov dopredu, no na situáciu sa poriadne nepripravili; maloobchody a špecializované siete odevných obchodov sa na zrušenie kvót pripravili vopred zadávaním veľkých objednávok čínskym výrobcom, a týmto opatrením im vznikli zvýšené náklady; obchodný protekcionizmus odďaľuje reštrukturalizáciu v textilnom odvetví - európski producenti môžu i naďalej vyrábať v umelom netrhovom prostredí, ktoré im nedáva signály, že vyrábajú neefektívne; ochrana trhu EÚ znamená pre spotrebiteľov vyššie ceny

[*podrobná charakteristika opatrenia*](#)

4. Jednotný štatút poslancov Európskeho parlamentu (jednotný plat 7 000 EUR z rozpočtu EÚ; vyplácanie cestovných náhrad podľa skutočnej výšky výdavkov)

Primárny zdroj: Jednotný štatút poslancov Európskeho parlamentu

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=DN/05/125&format=HTML&aged=0&language=SK&quiLanguage=en>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: návrh schválili poslanci Európskeho parlamentu 23. júna 2005; nasleduje schválenie v Rade EÚ, v prípade ktorého by vstúpil do platnosti

Navrhovateľ: Európska komisia

Zámer opatrenia: zjednotenie plátov poslancov Európskeho parlamentu a zrealizovanie uhrádzania cestovných výdavkov

Obsah opatrenia: vytvorenie jednotného štatútu poslancov EP; jednotný plat europoslancov vo výške 38,5% základného platu sudcu Súdneho dvora EÚ (približne 7 000 EUR za mesiac); uhrádzaný z rozpočtu EÚ (nie z rozpočtov národných štátov ako doteraz); v súčasnosti dostávajú poslanci EP platy na základe rozhodnutí ich národných štátov, z ktorých rozpočtov sú aj uhrádzané (napr. v SR – 2-násobok platu poslanca NR SR); cestovné náhrady budú europoslancom po novom preplácané výhradne na základe reálne vynaložených výdavkov na cestovanie, doložených príslušnými cestovnými dokladmi, a nie paušálnou sumou bez ohľadu na spôsob prepravy a jeho cenu, ako je tomu (preplácanie leteniek I. triedy, aj keď poslanec cestoval nižšou triedou); ponechanie denných diét vo výške 268 EUR na stravu a ubytovanie na pracovných cestách, 3 785 EUR mesačne na pokrytie nákladov za kanceláriu, 14 865 EUR mesačne na platy asistentov; zamietnutý návrh, aby každá členská krajina mohla dodatočne navýšiť plat jej europoslancov a dorovnať rozdiel v platoch poslancov národného parlamentu a poslancov EP; spoločný dôchodkový systém, na sociálne poistenie budú poslanci prispievať 1/3 sumy odvodov, 2/3 uhradí EP; členské štáty môžu dodatočne zdať príjem svojich poslancov do výšky dane z príjmu uplatňovanej v domovskej krajine; prechodné obdobie na uplatnenie štatútu do roku 2019

Hlasy proponentov: úspešné zavriešenie dôležitej kapitoly vývoja Európskeho parlamentu; zmena pomôže zlepšiť imidž EP v očiach verejnosti; odstráni sa systém, ktorý vytváral veľké rozdiely medzi europoslancami z jednotlivých členských štátov; platenie poslancov EP z rozpočtu toho, koho záujmy reálne zastupujú (teda EÚ a jej frakcie); reforma cestovných náhrad – zrealizovanie preplácania výdavkov na cestovanie

Hlasy oponentov: platy niektorých poslancov EP poklesnú, iným neúmerne stúpnu; veľké rozdiely v platoch poslancov EP a priemerných miezd v ich domovských štátoch; možnosť dodania v domovskom štáte europoslancu; dlhé prechodné obdobie; nepodstatné zmeny; poslanci EP sa zaoberajú sami sebou – konflikt záujmov

[podrobná charakteristika opatrenia](#)

Podrobné charakteristiky opatrení

1. Návrh na rozšírenie kontrolných právomocí Najvyššieho kontrolného úradu SR aj na prostriedky použité v rámci originálnych kompetencií samosprávy, na právnické osoby zriadené samosprávou, na firmy s majetkovou účasťou štátu a verejnoprávnych inštitúcií, na firmy vykonávajúce činnosti vo verejnom záujme (návrh novely Ústavy SR)

Vláda SR schválila 8. júna 2005 návrh novely Ústavy SR, ktorý posilňuje kontrolné právomoci Najvyššieho kontrolného úradu (NKÚ) SR. Novelizovanou ústavou z roku 2001 (*pozri [HESO 1/2001](#)*), bola upravená i pôsobnosť NKÚ. V priebehu schvaľovania konečného znenia novely ústavy však došlo k podstatnej zmene pôvodného návrhu týkajúceho sa rozšírenia kontrolnej pôsobnosti NKÚ vo vzťahu k územnej samospráve. Kompetencie NKÚ sa obmedzili len na kontrolu hospodárenia s tým majetkom, finančnými prostriedkami a majetkovými právami obcí a vyšších územných celkov (VÚC), ktoré získali na úhradu nákladov na prenesený výkon štátnej správy (podľa občianskej iniciatívy Za prísnejšiu kontrolu samospráv ide o 50% všetkých príjmov obcí, miest a VÚC). Podľa predkladateľov terajšieho návrhu novely z Ministerstva spravodlivosti (MS) SR sa tak vytvorila situácia, že po decentralizácii kompetencií zo štátnej správy na územnú samosprávu, vrátane prenosu značného objemu finančných prostriedkov, nie je dostatočne zabezpečený výkon finančnej kontroly vykonávanej nezávislým štátnym orgánom. Reforma verejnej správy si podľa MS SR vyžaduje zaviesť účinnejší mechanizmus kontroly celých verejných financií, nakoľko sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za efektívne fungovanie celej verejnej správy a za hospodárne vynakladanie všetkých verejných prostriedkov. Podľa navrhovateľov novely je predpoklad, že účinnosť a objektívnosť kontroly verejnej správy sa zvýši, ak kontrolná pôsobnosť NKÚ bude zahŕňať všetky úrovne verejnej správy.

NKÚ by mal kontrolovať obce a vyššie územné celky (VÚC) v širšom, resp. v úplnom rozsahu. NKÚ by svojou kontrolnou pôsobnosťou v územnej samospráve nerozhodoval o použití zdrojov v samospráve, skúmal by však, či tieto prostriedky boli použité v súlade so zákonom, účelne a efektívne, teda v záujme celého spoločenstva občanov samosprávnej jednotky. Občania musia podľa MS SR nadobudnúť istotu, že popri vnútornom kontrolnom mechanizme na úrovni územnej samosprávy (hlavní kontrolóri) existuje i nezávislý kontrolný článok (vonkajšia kontrola - NKÚ), ktorý bdie nad ich záujmami, a je schopný v prípade potreby zasiahnuť, resp. signalizovať objektívne existujúce ohrozenie ich záujmov a potrieb. Predkladatelia sú presvedčení, že rozšírenie kontrolných kompetencií NKÚ nenarušá právo občanov podieľať sa na riadení vecí verejných, nezasahuje do autonómneho rozhodovania samosprávnych orgánov, neobmedzuje uplatňovanie ich kompetencií, ani neznižuje tvorbu zdrojov potrebných na výkon samosprávnych funkcií. Rozšírenie kontrolnej pôsobnosti NKÚ voči územnej samospráve neohrozí podľa nich postavenie orgánov samosprávy zakotvené v ústave, pretože výkonom kontrolnej činnosti NKÚ nebude nahrádzať spravovanie a riadenie miestnych záležitostí samosprávnymi orgánmi, mal by iba skúmať, či príslušné prostriedky pre činnosť samosprávy boli použité v súlade so zákonom a v záujme občanov, čo je v záujme celku, a nie je v rozpore s identitou samospráv.

NKÚ je podľa návrhu novely nezávislý orgán kontroly hospodárenia s:

- prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje NR SR alebo vláda,
- majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, záväzkami a pohľadávkami
 - štátu,
 - verejnoprávnych inštitúcií,
 - Fondu národného majetku (FNM) SR,
 - obcí,
 - VÚC,
 - právnických osôb s majetkovou účasťou štátu, verejnoprávnych inštitúcií, FNM SR, obcí, VÚC,
 - právnických osôb založených obcami alebo VÚC,
- majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami a pohľadávkami, ktoré sa poskytli Slovenskej republike, právnickým osobám alebo fyzickým osobám v rámci rozvojových programov alebo z iných obdobných dôvodov zo zahraničia (v súlade s požiadavkami EÚ a Svetovej banky, ktoré podmieňujú poskytovanie prostriedkov kontrolou ich použitia nezávislým kontrolným orgánom v celom rozsahu),
- majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami, za ktoré SR prevzala záruku,
- majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami právnických osôb vykonávajúcich činnosti vo verejnom záujme.

Návrh teda obsahuje doplnenie vecnej pôsobnosti NKÚ v oblastiach, ktoré sú teraz kontrolne nedostatočne pokryté. V teraz platnom znení ústavy nie je výslovne uvedená kontrolná pôsobnosť NKÚ voči firmám s majetkovou účasťou štátu, verejnoprávnych inštitúcií, FNM SR, ako aj voči právnickým osobám zriadeným obcami alebo VÚC. Tiež určitá časť prostriedkov, ktorá má povahu verejných prostriedkov (a to i v oblasti garantovanej štátom) je v súčasnosti vyňatá z kontrolnej pôsobnosti NKÚ a pre hospodárenie s týmito prostriedkami často chýba akákoľvek forma účinnej kontroly, ktorá je podľa dôvodovej správy v záujme štátu a celej spoločnosti. Ako príklad odôvodňujúci potrebu riešenia takejto situácie uvádzajú predkladatelia už schválené legislatívne opatrenia súvisiace s reformou zdravotníctva (pozri [HESO 3/2004](#)). V zmysle nových zákonov o zdravotnom poistení a zdravotných poisťovniach prebieha napr. transformácia zdravotných poisťovní na akciové spoločnosti, a to vrátane doterajších verejnoprávnych inštitúcií (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Spoločná zdravotná poisťovňa). Po transformácii už tieto zdravotné poisťovne nepodliehajú v zmysle terajšieho znenia ústavy kontrole NKÚ, pričom kontrolnú funkciu NKÚ nemôže v plnom rozsahu zastúpiť ani novozriadený Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Ďalší okruh subjektov, na ktoré by sa mala vzťahovať kontrolná pôsobnosť NKÚ tvoria neziskové organizácie poskytujúce verejnoprospešné služby. Tieto organizácie často vznikli transformáciou rozpočtových, resp. príspevkových organizácií štátu a podobne ako klasické verejnoprospešné inštitúcie vykonávajú činnosti vo verejnom záujme, pričom podľa momentálne platnej právnej úpravy sú mimo kontrolnej pôsobnosti štátu.

V novele sa navrhuje, aby v odôvodnených prípadoch riešil sporné otázky Ústavný súd (ÚS) SR. Za spoločensky potrebné považuje MS SR tiež rozšírenie okruhu subjektov oprávnených podať návrh na začatie konania pred ÚS SR o NKÚ, resp. o každého, kto namietá, že nie je v konkrétnom prípade daná vecná príslušnosť NKÚ.

Podľa dôvodovej správy nepredpokladá predmetný návrh novely ústavy zvýšenie počtu zamestnancov NKÚ. Plnenie nových úloh by mal NKÚ zabezpečiť súčasnými kontrolnými kapacitami. Dosiahnuť by sa to malo prehodnotením prioritných úloh kontrolnej činnosti, znížením frekvencie kontrol v oblastiach, kde sa v dôsledku systémového prístupu zlepšila rozpočtová disciplína, využitím kapacít, ktoré v súčasnosti pôsobia pri kontrole predprivatizačného a privatizačného procesu a pod. Kontrolné úlohy v regiónoch by mali prednostne zabezpečovať expozitúry NKÚ, ktoré sú zriadené už v súčasnosti. Doložka finančných, ekonomických vplyvov a vplyvov na zamestnanosť však uvádza, že návrh novely bude mať zvýšený dopad na štátny rozpočet v roku 2006 v súvislosti so zvýšením počtu zamestnancov NKÚ o cca 20 ľudí a s realizáciou rozšírených kontrolných právomocí. Zvýšenie výdavkov v roku 2006 je odhadované v sume približne 23 mil. Sk.

Niektoré opozičné politické strany (SMER, SF) chcú novelizovať ústavu v tom smere, aby NKÚ získal možnosť kontrolovať aj financovanie politických strán.

Novela Ústavy SR by mala v prípade jej schválenia parlamentom nadobudnúť účinnosť 1. januára 2006. Poslanci NR SR ju 6. júla 2005 posunuli do druhého čítania.

[späť na stručné charakteristiky](#)

2. Rekodifikácia trestného práva (nový Trestný zákon - prísnejšie tresty pre násilné trestné činy; zníženie trestnej zodpovednosti z 15 na 14 rokov; alternatívne formy trestov (domáce väzenie, odpracovanie si trestu); neschválenie trestnoprávnej zodpovednosti firiem; nový Trestný poriadok - presun prvostupňovej agendy z krajských na okresné sudy; inštitút sudcu pre prípravné konanie; procesné strany budú navrhovať a vykonávať dôkazy, nie sudca; alternatívne formy skráteného konania - trestný rozkaz a dohoda o vine a treste; skrátenie maximálnej dĺžky väzby z 5 na 4 roky; odvolacie sudy budú vo väčšej miere rozhodovať vo veci; možnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu aj pre obvineného; neschválenie verejných obhajcov ex offio - naďalej advokáti ex offio; "agent-provokatér" môže iniciatívne nabádať ku korupcii verejných činiteľov)

Nový Trestný zákon schválili poslanci Národnej rady SR na svojom rokovaní 20. mája 2005, pričom podporu získal u 117 poslancov z celkového počtu 139 prítomných. Rekodifikovaným Trestným zákonom sa nahrádza pôvodný, prijatý ešte v čase socializmu v roku 1961. Návrh nového zákona predložil na rokovanie vlády minister spravodlivosti Daniel Lipšic 28. februára 2005, ako výsledok práce komisie pre rekodifikáciu trestného práva zloženej zo sudcov a prokurátorov, ktorá svoju činnosť začala už v roku 1999. Spolu so schváleným Trestným poriadkom (pozri nižšie) nahrádzajú pôvodne platnú legislatívu, nanovo definujú základy trestného práva

a prinášajú viacero nových ustanovení. Navrhovaná rekodifikácia zahŕňa okrem predefinovania pojmov viacero koncepčných a štrukturálnych zmien.

Podľa jedného z členov rekodifikačnej komisie sa pri zostavovaní nových trestných noriem vychádzalo skôr z kontinentálneho práva ako z anglosaského. Boli porovnávané systémy trestného práva v Nemecku a Rakúsku, niektoré judikáty práva Veľkej Británie, švédske právo a švajčiarske trestné predpisy. Nový Trestný zákon je podľa jeho predkladateľov modernou normou, ktorá nebude dávať šancu páchatelom trestnej činnosti, ale tým, čo rešpektujú zákony. Reaguje na rastúcu brutalitu násilných trestných činov, ktorých páchatelia budú po novom súdení prísnejšie, a zavádza nové druhy trestov, ktoré na Slovensku doteraz nemali obdobu.

Predmetná norma prináša okrem mnohých ďalších zmien **zmenu v klasifikácii trestných činov** a ich rozdelenie na prečiny a zločiny. Prečiny predstavujú najľahšiu kategóriu, zahŕňajúcu trestné činy spáchané z nebanlivosti alebo úmyselné trestné činy, za ktoré hrozí maximálne 5-ročné odňatie slobody. Zločinom budú všetky úmyselné trestné činy, pri ktorých hrozí trest vyšší ako 5 rokov. Obzvlášť závažným zločinom je podľa tohto zákona taký zločin, ktorého trestná sadzba je najmenej 8 rokov. Násilné trestné činy budú posudzované prísnejšie, zachováva sa tiež zásada "trikrát a dost" (pozri [HESO 1/2003](#)). Nová je však **zásada "dvakrát a dost"**, podľa ktorej dostane osoba v minulosti odsúdená za úkladnú vraždu (novo definovaný pojem v zákone) automaticky doživotie v prípade, že takúto vraždu znova spácha a bude z nej usvedčená. Úkladná vražda v "nebezpečnom zoskupení" (zločinecká alebo teroristická skupina) alebo za krízovej situácie bude potrestaná okamžitým doživotím, čo by malo znamenať doživotie pre páchatelov tzv. "mafiánskych vražd".

Pri **menej závažných trestných činoch** páchatel nebude musieť ísť do väzenia, trestom bude môcť byť aj:

- trest domáceho väzenia, výhradne pri prečinoch s hornou hranicou 1 rok,
- trest povinnej práce vo voľnom čase a bez nároku na odmenu do výšky 40 až 300 hodín a len za súhlasu páchatela.

Nad vykonávaním oboch uvedených druhov trestov budú dohliadať probační úradníci a za nedodržanie podmienok trestov bude nasledovať nepodmienečný trest. V budúcnosti sa uvažuje tiež nad tým, že by dodržiavanie domáceho väzenia mohlo byť monitorované elektronicky. Ako reakciu na rastúcu trestnú činnosť mladistvých a ich rastúcu brutalitu dochádza v novom zákone k **zníženiu vekovej hranice trestnej zodpovednosti** z 15 na 14 rokov, čo znamená, že trestu sa vyhne menej mladistvých ako v minulosti.

Norma obsahuje aj nanovo definované pojmy ako krajná núdza, nutná obrana, oprávnené použitie zbrane, dovolené riziko, výkon práv a povinností, súhlas poškodeného a plnenie úloh agenta, ktoré predstavujú okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu. Zmena by mala znamenať rozšírené možnosti pre obe trestných činov, ak sa musia brániť. Obeť bude môcť použiť zbraň vo svojom obydli, a to aj v prípade, keď ešte nepôjde o jej nutnú obranu. Ochrana jej života a zdravia už totižto môže byť ohrozená, hoci pritom nemusí ísť ešte o reálny útok. Použitie tejto okolnosti bude vylúčené len v situácii, ak dôjde k úmyselnému usmrteniu. Zmení sa aj **posudzovanie priťažujúcich a poľahčujúcich okolností**, ktoré sú v zákone presne špecifikované, a ktorých posúdenie bude mať výrazný vplyv na konečný trest. Ak pri posudzovaní prevážia priťažujúce okolnosti, zvýši sa dolná hranica trestu (ak prevážia poľahčujúce, zníži sa horná hranica) o zákonom definovanú úroveň (1/3, polovica alebo 2/3). Podstatnou zmenou je taxatívne vymedzenie okolností, ktoré je podrobnejšie ako pôvodne platná úprava.

Medzi novinky Trestného zákona patrí aj nová skutková podstata **porušenia dôvernosti ústneho prejavu** a iného prejavu osobnej povahy. Trestného činu sa dopustí osoba, ktorá neoprávnene nahrá neverejne prednesené slová inej osoby, tento záznam sprístupní tretej osobe, a tým spôsobí vážnu ujmu na právach. Za takýto trestný čin hrozí trest odňatia slobody na 2 roky. Oponenti pri tomto opatrení tvrdili, že uvedené ustanovenie môže v praxi skomplikovať prácu napríklad novinárov. Predmetný paragraf pôvodný - prvý návrh zákona schválený vládou neobsahoval, podľa predkladateľov by takéto konanie nemalo byť upravené v Trestnom zákone, lebo by sa ním mohlo postihovať aj konanie novinára, napr. v prípade zaznamenania rozhovoru na diktafón bez súhlasu a následného uverejnenia takého rozhovoru. Ustanovenie do zákona presadili poslanci počas prvého prerokovania normy v parlamente a následne ho predkladatelia prevzali do druhého, definitívne schváleného návrhu. Ďalšou z nových skutkových podstát trestného činu je **trestný čin poškodzovania cudzej veci pomaľovaním** či postriekaním, ktorý môže byť sankcionovaný väzením s hornou hranicou 1 až 10 rokov v závislosti od spôsobenej škody. Napriek snahe ministra spravodlivosti vylúčiť z trestného práva **verbálne delikty** (hanobenie rasy, národa, presvedčenia) tieto naďalej ostávajú v platnosti. Podľa pozmeňujúceho návrhu jedného z poslancov NR SR malo byť trestným aj hanobenie skupiny osôb pre politické presvedčenie, to sa však do konečného znenia zákona nedostalo.

Asi najviac medializovaná časť návrhu zákona, **trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb**, sa nakoniec do definitívne platného znenia Trestného zákona **nedostala**. Odstránenie tohto navrhovaného ustanovenia presadili poslanci NR SR pri opätovnom schvaľovaní zákona aj napriek tomu, že predkladatelia pôvodný návrh trestného

postihovania právnických osôb zmiernili. V návrhu zúžili najmä okruh a počet stíhateľných skutkov, ktoré pred tým neboli špecificky vymedzené a zahŕňali všetky trestné činy a ponechali len trestné činy týkajúce sa obchodovania s drogami, prania špinavých peňazí, falšovania peňazí, podpory terorizmu a zločineckých skupín, korupcie, trestné činy proti životnému prostrediu či kupliarstvo. Podľa vládneho návrhu mala byť trestne zodpovednou každá organizácia, ktorej právo priznáva štatút právnickej osoby, pričom táto zodpovednosť sa nemala vzťahovať na štát a štátne orgány, vrátane Národnej banky Slovenska. Doteraz platí, že za spáchaný trestný čin je odsúdený konateľ firmy, no firma funguje naďalej bez sankcií. Právnická osoba by sa trestného činu dopustila v prípade, že by v rozpore so zákonom konal štatutárny orgán, člen dozorného orgánu alebo iná osoba oprávnená konať za právnickú osobu. Ak by bola trestná zodpovednosť firiem prešla v NR SR, súd by mohol firme uložiť niektorý z trestov:

- pokuta od 500-tis. Sk do 500 mil. Sk,
- zrušenie právnickej osoby,
- prepadnutie majetku,
- prepadnutie vecí,
- zákaz vymedzenej činnosti,
- zákaz alebo obmedzenie prijímať verejné dotácie alebo subvencie,
- zákaz účasti vo verejnom obstarávaní.

Ako ochranné opatrenia mali byť uložené len zhabanie vecí a súdny dohľad nad činnosťou právnickej osoby.

Predkladateľ návrhu uviedol na margo zvädzania trestnej zodpovednosti firiem, že je čas na to, aby v obchodnej spoločnosti bol zodpovedný ten, kto ju vlastní, a "nie iba vrátnik". Ako jeden z argumentov autori návrhu uviedli, že právnické osoby vystupujú čoraz častejšie ako nástroje, pomocou ktorých sú páchané závažné trestné činy. Miernejšiu podobu označili za prijateľnú niektorí poslanci NR SR, pripustili tiež, že legislatívna úprava trestnej zodpovednosti právnických osôb bude skôr či neskôr nevyhnutná. Ako sa uvádza v dôvodovej správe návrhu zákona, povinnosť zakotviť trestnú zodpovednosť právnických osôb vyplýva z rámcových rozhodnutí EÚ a týka sa oblasti terorizmu, falšovania peňazí a bezhotovostných platobných prostriedkov, obchodovania s ľuďmi, prevádzachstva, životného prostredia, korupcie, detskej pornografie a obchodovania s drogami. Túto zodpovednosť interpretuje Európska komisia ako trestnoprávnu.

Kritici zámeru zaviesť trestnú zodpovednosť právnických osôb tvrdili, že by išlo o zavedenie kolektívnej viny voči všetkým podnikateľom. Na všetko je potrebný vývoj a na Slovensku na takéto opatrenia podľa nich ešte nedozrel čas. Oponenti tiež vyjadrili obavy, že v dnešnej dobe by sa trestná zodpovednosť firiem dala zneužívať na konkurenčný boj medzi firmami. Konkurenčné firmy by mohli zákon účelovo využívať podávaním trestných oznámení, pričom aj samotné trestné stíhanie môže odplášiť možných obchodných partnerov. Podľa vyjadrenia Republikovej únie zamestnávateľov (RÚZ), ak by súd zrušil firmu, o prácu by prišli jej zamestnanci, ktorí sa však ničoho zlého nedopustili. Doplatili by na to aj drobní akcionári tým, že by prišli napríklad o majetok. Podnikatelia ďalej namietali, že úprava trestnej zodpovednosti firiem je zakotvená v iných štátoch, ale nie v tak veľkej miere ako navrhovalo slovenské ministerstvo spravodlivosti. Za víťazstvo považovali predstavitelia RÚZ odstránenie celého opatrenia zo zákona, no v princípe nie sú proti tomuto inštitútu. Potrebná je ďalšia diskusia o všetkých sporných otázkach, definícia presných, adresných trestných činov a taká právna úprava, ktorá by nebola zneužiteľná na trhu proti konkurencii.

Na druhej strane predstavitelia rezortu spravodlivosti odmietali tvrdenia o kolektívnej vine a poukazovali na existenciu podobných zákonov v Belgicku či Francúzsku. Navyše zrušenie firmy by prichádzalo do úvahy len pri takých zločinoch ako napríklad pranie špinavých peňazí. Minister spravodlivosti vyjadril nespokojnosť s vypustením trestnej zodpovednosti firiem. Podľa neho to mal byť krok vpred, aby za vymedzené delikty znášali zodpovednosť aj obchodné spoločnosti. Ako sa vyjadril jeden z členov rekodifikačnej komisie, trestná zodpovednosť firiem by mohla prečistiť podnikateľské prostredie, no najprv treba vyriešiť všetky aplikačné problémy. Z presadzovania tohto ustanovenia šéf rezortu spravodlivosti neskôr upustil s tým, že ak nedôjde k dohode koalíčných strán, bude vo veci platiť status quo. Uviedol tiež, že v priebehu niekoľkých týždňov či mesiacov príde so samostatným návrhom zákona, ktorým bude riešiť túto oblasť.

Viacerí podnikatelia vyjadrili s výsledkom rokovaní s tvorcami zákona všeobecnú spokojnosť. Pri trestných činoch súvisiacich s podnikaním došlo podľa nich k posunu a prevažná časť otázok bola vyriešená. K časti pripomienok podnikateľov boli tvorcovia návrhu zákona ústretoví a mali sa cez pozmeňujúce návrhy poslancov dostať do zákona.

Za nedostatky boli označené definície niektorých hospodárskych trestných činov a potenciálna výška odňatia slobody za:

- **skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie** (za to, že niekto „uvedie nepravdivé alebo hrubo skresľujúce údaje alebo zatají povinné údaje o závažných skutočnostiach vo výkaze, v hlásení, vo vstupných údajoch vkladných do počítača alebo v iných podkladoch...“, potrestá sa odňatím slobody na 3 až 12 rokov podľa výšky škody),
- **zneužitie účasti na hospodárskej súťaži** (ten „kto zneužije účasť na hospodárskej súťaži tým, že nekalou súťažou v hospodárskom styku poškodí dobrú povest' súťažiteľa, alebo konaním, ktoré je v rozpore so zákonom upravujúcim ochranu hospodárskej súťaže spôsobí inému súťažiťovi značnú škodu alebo ohrozí chod jeho podniku...“, potrestá sa odňatím slobody na 3 až 6 rokov),
- **zavinenie úpadku** („kto spôsobí úpadok právnickej osoby a vo väčšom rozsahu zmarí uspokojenie jej veriteľa tým, že bez zodpovedajúceho finančného krytia investuje do stratového obchodu; prijme alebo poskytne z hľadiska majetkových možností právnickej osoby nevýhodný úver; na škodu veriteľa právnickej osoby zničí, poškodí, daruje, zatají alebo inak odstráni čo aj len sčasti majetok tejto právnickej osoby; väčšiu časť príjmu z podnikania právnickej osoby použije na vlastnú osobnú spotrebu; alebo príjem z podnikania právnickej osoby vloží čo aj len sčasti do lotérií, hier alebo stávok“, potrestá sa odňatím slobody na 3 až 8 rokov),
- **kapitálový podvod**, novinka v zákone (dopustí sa ho ten, kto „v súvislosti s ponukou, predajom alebo rozširovaním cenných papierov alebo iných listín, ktoré sľubujú účasť na majetkových výnosoch podniku, alebo kto v súvislosti s ponukou zvýšiť výnosy takého investovania v prospektoch alebo v iných propagačných materiáloch alebo prehľadoch týkajúcich sa majetkových pomerov alebo výnosov podniku vo vzťahu k väčšiemu počtu osôb uvádza nepravdivé údaje alebo nereálne údaje o výnosoch investovania alebo o majetkových pomeroch podniku, do ktorého sa má investovať, alebo kto nevýhody takého investovania zamlčí“, potrestá sa odňatím slobody na 1 rok až 5 rokov).

Obavy podnikateľov plynuli predovšetkým z možného vágneho výkladu niektorých pojmov a skutkových podstat. Medzi diskutované a kritizované paragrafy patrila aj **trestná zodpovednosť podnikateľa za nevyplatenie mzdy a odstupného**, ak „v deň ich splatnosti, hoci v tento deň mal peňažné prostriedky na ich výplatu, ktoré nevyhnutne nepotreboval na zabezpečenie činnosti právnickej osoby alebo činnosti zamestnávateľa, ktorý je fyzickou osobou, alebo vykoná opatrenia smerujúce k zmareniu vyplatenia týchto peňažných prostriedkov“, za čo mu hrozí odňatie slobody do 3 rokov. Na margo hospodárskych trestných činov kritici uviedli, že niektoré z ustanovení v Trestnom zákone nemajú miesto. Ten nemôže podľa nich obsahovať ustanovenia, ktoré má regulovať Občiansky zákonník či Zákonník práce, a tým nahrádzať zle fungujúcu ekonomiku.

Podľa oponentov je nový Trestný zákon prehnane prísny a nekladie dôraz na prevenciu. Trestná politika na Slovensku by sa nemala podľa nich uberať len smerom neúmerneho zvyšovania trestných sadzieb, ale aj smerom k dekriminalizácii a prevencii, na ktorú nekladie dôraz. Podľa jedného z predstaviteľov Slovenskej advokátskej komory (SAK) sa ostatné 4 roky tresty sústavne zvyšujú, no neexistujú štatistiky, ktoré by preukázali, že v závislosti od toho dochádza k úmernému znižovaniu kriminality.

Napriek viacerým kritickým pripomienkam a nesúhlasu sa zákon stretol prevažne s pozitívnymi ohlasmi nielen u prokurátorov a sudcov. Predseda Najvyššieho súdu SR uvítal nový kódex a aj napriek neschváleniu trestnej zodpovednosti právnických osôb uviedol, že obsahuje mnoho zmien, ktoré povedú k lepšej ochrane práv občanov a ochrane spoločnosti. Medzi zástancami bolo pozitívne ohodnotené zavedenie alternatívnych trestov, ako aj úprava krajnej núdze, nutnej obrany a oprávneného použitia zbrane, pretože súčasná úprava sa vďaka jej nejednoznačnosti niekedy obracala proti ľuďom chrániacim si svoj majetok, obydlie či zdravie.

Prvý návrh Trestného zákona, predložený súčasným ministrom spravodlivosti danielom Lipšicom, schválila vláda 21. apríla 2004 a predložila ho do NR SR. Legislatívny proces trval takmer jeden rok, kým sa norma dostala do druhého čítania NR SR. Na rokovaní parlamentu 8. februára 2005 boli v zákone schválené dva pozmeňujúce návrhy poslancov, ktoré boli dôvodom pre ministra na stiahnutie návrhu zákona z NR SR. Prvým zo schválených návrhov by medzi trestné činy nebola zahrnutá „podpora teroristickej a zločineckej skupiny“, trestným činom by bolo iba založenie a zosnovanie takejto skupiny. Poslanci zdôvodnili svoje rozhodnutie obavou o zneužívanie paragrafu a jeho rôzne "gumové" výklady. Minister spravodlivosti na margo návrhu uviedol, že ide o úmyselný trestný čin, úmysel páchatel'a musí byť páchatel'ovi preukázaný. Na základe druhého návrhu by trestným činom nebola napríklad ani príprava ozbrojenej lúpeže, príprava na výpalníctvo či príprava na obchodovanie s ľuďmi, ale iba reálne uskutočnenie týchto činov. Podľa šéfa rezortu spravodlivosti by tieto návrhy značne oslabili boj s kriminalitou a najmä s organizovaným zločinom. Komisia pre rekonštrukciu následne do nového znenia zákona zapracovala pozmeňujúce návrhy, ktoré podľa autorov trestných kódexov nenarúšali celkovú koncepciu a predpoklady na boj voči organizovanému zločinu (predložené nové znenie zákona už obsahovalo aj definíciu podpory a činnosti pre zločineckú a teroristickú organizáciu), a nový návrh Trestného zákona po schválení vládou predložila do parlamentu 23. februára 2005.

Trestný zákon nadobudne účinnosť 1. januára 2006.

Nový Trestný poriadok schválili poslanci NR SR 24. mája 2005 počtom poslancov 90 zo zúčastnených 139. Legislatívny návrh, ktorý vypracovala taktiež odborná rekodifikačná komisia, a ktorý na rokovanie parlamentu predložil minister spravodlivosti Daniel Lipšic, bol schválený na rokovaní vlády SR 26. mája 2004. Nový Trestný poriadok je normou, ktorá nadväzuje na nový Trestný zákon (*pozri vyššie*). Trestný poriadok rieši vo všeobecnosti postup orgánov činných v trestnom konaní, pokrýva postupy ako trestné činy vyšetriť a ako potrestať páchatel'ov. Základným cieľom rekodifikácie je zefektívnenie, zjednodušenie, zrýchlenie a vyššia hospodárnosť trestného procesu, čím sa zabezpečí účinnejšia ochrana základných práv fyzických právnických osôb, ako aj ochrana celospoločenských záujmov. Nový Trestný poriadok tak podľa predkladateľov zabezpečí, že trest bude nielen spravodlivý, ale aj promptne uložený a vykonaný. Na dosiahnutie uvedených cieľov sprísňuje nový kódex povinnosti všetkých účastníkov trestného konania (polície, prokurátorov, obžalovaných, obhajcov, svedkov a sudcov), ale aj uvoľňuje proces napríklad dohodou o vine a treste.

Štruktúrne zmeny spočívajú v **presune kompetencií medzi policajťmi, prokurátormi a súdom**. V prípravnom konaní budú policajti pod dozorom prokurátora samostatne a iniciatívne objasňovať trestný čin. Zvýrazní sa tým zodpovednosť polície za vyhľadanie a vykonanie dôkazov v tomto štádiu. Na druhej strane tzv. akuzatórny princíp, podľa ktorého len prokurátor môže podať obžalobu, zvýrazní význam prokurátorského dozoru v prípravnom konaní a súčasne zvýši zodpovednosť prokurátora za podanú obžalobu a za veci predložené súdu. Ak obžalobu nedokáže preukázať a pre rozhodnutie súdu nezabezpečí potrebné dôkazy, súd obžalovaného oslobodí. Súd bude mať síce aj naďalej právo aj iniciatívne vykonávať dôkazy, ale nebude zviazaný povinnosťou zisťovať objektívnu pravdu.

Jednou zo zásadných zmien je **presun trestnej agendy z dosiaľ prvostupňových krajských súdov na okresné sudy** (a v závažných prípadoch na okresné sudy v sídle krajských súdov) ako základné články súdnej sústavy. Dôvodom tohto kroku má byť zachovanie prirodzenej hierarchie súdov, sprehľadnenie kompetencií a snaha o to, aby sa trestné veci prejednávali čo najbližšie k miestu spáchania trestných činov. Najvyššiemu súdu SR sa vráti jeho pôvodná funkcia, ktorou je rozhodovanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch a zjednocovacia činnosť pri tvorbe stanovísk. Za ďalšiu zo zásadných zmien je považované posilnenie kontradiktórnych prvkov, na základe ktorých bude hlavné pojednávanie vedené formou "sporu". **Procesné strany (prokurátor a advokát) budú navrhovať a vykonávať dôkazy či vypočúvať svedkov**, sudca bude naďalej viesť proces a rozhodovať o dokazovaní. Očakáva sa, že takáto úprava výrazne odbremení predsedu senátu (resp. samosudcu) od ťarchy vedenia procesu a súčasného vykonávania dôkazov.

Zavádza sa **inštitút sudcu pre prípravné konanie**, ktorý bude mať za úlohu rozhodovať o prípustnosti zásahov do základných práv a slobôd pred začatím trestného stíhania: väzbe, domovej prehliadke, osobnej prehliadke, o použití odpočúvania a iných zaisťovacích úkonoch, a tiež o sťažnostiach proti rozhodnutiam prokurátora. Ako uviedol jeden z členov rekodifikačnej komisie, dnes túto úlohu vykonávajú aj sudcovia zaradení na iný ako trestný úsek, ktorí takúto prax nemajú v každodennej činnosti. Zmeny boli uskutočnené aj pri **lehote trvania väzby**, ktorá sa bude odvíjať od trestnej sadzby hrozacej obvinenému za spáchaný čin. Pri prečine bude maximálna lehota väzby predstavovať 1 rok, pri zločine 3 roky, pri obzvlášť závažnom zločine 4 roky, čím sa maximálna dĺžka väzby zníži z 5 na 4 roky. Prvú polovicu z tejto doby dostanú na svoju prácu polícia a prokurátor, druhú súd. Ak orgány v prípravnom konaní nestihnú vo svojej lehote podať obžalobu, musia obvineného prepustiť z väzby na slobodu. Podľa názoru Slovenskej advokátskej komory (SAK) je však zníženie maximálnej lehoty stále nedostatočné, 3 roky by boli podľa SAK dostatočne dlhou dobou na zistenie skutočného stavu. Advokáti argumentovali, že čím dlhšie väzba trvá, tým viac sa znižuje možnosť objektívneho rozhodnutia o oslobodení od obžaloby.

Po novom bude riešená situácia **nedisciplinovaných svedkov**, ktorí sa vyhýbajú hlavnému pojednávaniu, a tak predlžujú celé konanie. Svedkovi, ktorý sa na konanie bez ospravedlnenia nedostavil a nebolo možné jeho prítomnosť inak zabezpečiť, môže byť obmedzená osobná sloboda až na dobu 72 hodín určených na jeho predvedenie a výsluch, ktorý sa zaznamená a môže sa prečítať na hlavnom pojednávaní. Predstavitelia SAK považujú toto ustanovenie za neprijateľné obmedzovanie slobody svedka, ktorý podľa nich bude môcť stráviť v cele predbežného zadržania 3 dni, pričom na vynútenie účasti svedka by postačovala hrozba pokuty 50-tis. Sk.

Od schváleného Trestného poriadku sa predpokladá, že podstatná časť trestných vecí sa bude vybavovať mimo hlavného pojednávania. Významnú úlohu v budúcnosti má mať vybavovanie **trestným rozkazom** (bez pojednania na hlavnom pojednávaní, ak je skutkový stav spoľahlivo dokázaný), napríklad odňatie slobody do 3 rokov, uloženie povinnej práce či domáceho väzenia. Širšie uplatnenie by malo nájsť vybavovanie vecí podmieneným zastavením trestného stíhania a zmierom, a to aj v prípravnom konaní. Veľký význam by mal nadobudnúť úplne nový prvok Trestného poriadku – **konanie o dohode o vine a treste** medzi prokurátorom a obvineným, ktorá spočíva v uznaní viny obvineným a akceptovaní navrhovaného trestu. Podľa vyjadrenia člena rekodifikačnej komisie prokurátor pritom môže obvinenému ponúknuť "odmenu" za spoluprácu a ušetrenie času a peňazí spoločnosti navrhnutím

trestu pri dolnej hranici trestnej sadzby. Trestný zákon navyše povoľuje ísť pod túto hranicu dole až o jednu tretinu (nie však menej ako 20 rokov pri úkladnej vražde, genocíde či terorizme). Ak dohodu schváli súd, nebude potrebné prejednávať ju na hlavnom pojednávaní. Predkladatelia zdôvodnili návrh tým, že väčší preventívny účinok a význam pre spoločnosť má aj o niečo miernejší trest uložený páchatelovi čo najskôr po spáchaní činu než prísnejší trest po 3 či 4 rokoch vyšetrovania. Táto dohoda je podľa dôvodovej správy k zákonu striktné viazaná na súhlas súdu, ktorý sa musí presvedčiť, či obvinený pochopil podstatu priznania sa, pochopil úplnú akceptáciu uloženého trestu, a či pochopil, že po tejto dohode nebude môcť podať opravný prostriedok. Uvedené formy skráteného konania by mali odbremeniť súdy od prejednávania vecí na hlavnom pojednávaní, ktoré však ostáva i naďalej základnou formou rozhodovania a obvinený na ňom môže vždy trvať.

Odvolacie súdy budú vo viacerých veciach priamo rozhodovať a nebudú ich vracieť na nové rozhodovanie nižším súdom. V porovnaní so súčasnou platnou právnou úpravou boli významne zmenené príslušné ustanovenia takým spôsobom, aby odvolací súd nezrušoval rozsudok súdu prvého stupňa vždy, keď je to len trochu možné, ale aby sám vec doplnil dokazovaním, pokiaľ nepôjde o zásadné a rozhodné dôkazy, vykonanie ktorých by bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami, alebo ktoré by mohli viesť k iným skutkovým zámerom, a aby sám rozhodol vo veci, čím trestné stíhanie právoplatne ukončí. Sleduje sa tým zrýchlenie a zhospodárnenie súdneho konania.

Zmení sa aj systém mimoriadnych opravných prostriedkov, kde dochádza k zrušeniu sťažnosti pre porušenie zákona. Vytvárajú sa dva **nové mimoriadne opravné prostriedky – zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní a dovolanie**. Dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu bude môcť podať na Najvyšší súd (NS) SR nielen minister spravodlivosti a generálny prokurátor, ale aj obvinený, pričom toto nebude mať odkladný účinok. Odvolacím súdom bude zásadne krajský súd, len v prípadoch, keď na prvom stupni rozhoduje Špeciálny súd, bude odvolacím orgánom NS SR.

Problematickým ustanovením navrhovaného zákona bol **inštitút agenta na odhaľovanie trestnej činnosti**. Ten ako príslušník Polície SR alebo polície iného štátu prispieva k odhaľovaniu páchatelov zločinu, korupcie (tu môže ísť aj o inú osobu ako policajta), trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa a trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti. Jeho použitie je prípustné len vtedy, ak odhaľovanie a usvedčovanie páchatelov bolo podstatne sťažené a získané poznatky odôvodňujú podozrenie, že bol (alebo má byť) spáchaný trestný čin. Sporným bol návrh, aby mohol "agent-provokatér" iniciatívne navádzať na trestnú činnosť, pričom vyhral názor, podľa ktorého tak bude môcť konať len v prípadoch korupcie verejných činiteľov, vrátane zahraničných.

Pôvodný návrh rekodifikovaného Trestného poriadku obsahoval **zavedenie inštitútu verejného obhajcu**. Verejní obhajcovia mali vystupovať v prípadoch, keď bude treba obvinenému obhajcu prideliť, pričom advokáti by boli z obhajoby ex offio vylúčení. Proti navrhovanému ustanoveniu sa vyjadrili zástupcovia SAK, podľa ktorých by bola okrem iného ťažko zabezpečená nezávislosť verejného obhajcu od štátu – vyšetrovateľa, prokurátora či súdu. Postavenie verejných obhajcov mal upraviť osobitný zákon, no poslanci NR SR navrhované zavedenie inštitútu verejného obhajcu **odmietli**.

Medzi sporné body prerokúvaného návrhu Trestného poriadku patrilo tiež ustanovenie týkajúce sa informovania o odpočúvaní. Podľa návrhu skupiny poslancov NR SR sa mal každý občan do 6-tich mesiacov dozvedieť, že bol odpočúvaný a záznamy boli zničené v prípade, že sa jeho sledovaním nezistili významné skutočnosti pre trestné konanie. Predkladateľ zákona, minister spravodlivosti, naopak požadoval 5-ročnú lehotu na upovedomenie osôb. Po kompromisnom návrhu sa táto lehota uzákonila na obdobie 3 rokov.

Trestný poriadok nadobudne účinnosť 1. januára 2006.

[späť na stručné charakteristiky](#)

3. Zákon o preukazovaní pôvodu majetku (ak súd uzná, že hodnota majetku presahuje preukázateľné príjmy o min. 1000-násobok minimálnej mzdy (6,5 mil. Sk), prepadne tento majetok v prospech štátu; rozdelenie dôkazného bremena v občianskoprávnom konaní medzi finančnú políciu, prokuratúru a občana)

NR SR schválila 23. júna 2005 návrh skupiny poslancov (R. Fico, R. Kaliňák, R. Madej - všetci SMER-SD) na vydanie zákona o preukazovaní pôvodu majetku. Účelom zákona je upraviť osobitný spôsob odnímania majetku osobám, ktoré nie sú schopné hodnoverným spôsobom preukázať legálny pôvod a spôsob nadobudnutia svojich majetkových prírástkov. Zákon vychádza z predpokladu, že každý vie preukázať pôvod svojich majetkových prírástkov.

Napriek skutočnosti, že zákon má byť aplikovateľný na ktorúkoľvek osobu, ktorá nevie preukázať pôvod svojho majetku, navrhovatelia výslovne zdôrazňovali aplikáciu zákona na ústavných činiteľov, vyšších štátnych funkcionárov a iné osoby, ktoré prijímali v období od 1. januára 1990 dôležité hospodárske alebo finančné rozhodnutia. Podľa dôvodovej správy je osobitné zvýraznenie okruhu osôb odôvodnené tým, že išlo o obdobie, kedy boli prijímané vážne rozhodnutia v privatizácii či vo verejných súťažiach a pod., a kedy existovali najväčšie možnosti na nezákonné obohatenie.

Procedúra má byť bežným občianskoprávnym konaním. Podľa zákona sa začína vo chvíli, keď finančná polícia dostane neanonymný podnet. Finančná polícia bude prijímať písomné oznámenia od orgánov verejnej moci alebo od fyzických a právnických osôb v odôvodnených podozreniach nasvedčujúcich nadobudnutie majetku z nelegálnych príjmov. Oznámenia musia byť podpísané, a ak ho podáva právnická osoba, opatrené odtlačkom pečiatky.

Finančná polícia na základe písomného oznámenia alebo z vlastného podnetu preskúma príjmy, hodnotu majetku a spôsob nadobudnutia majetku osoby, proti ktorej podané oznámenie smeruje. Pri preskúmaní je finančná polícia oprávnená vstupovať do podnikateľských objektov, ako aj do dopravných prostriedkov používaných na podnikanie. Takisto je oprávnená nazerať do evidencií, účtovných písomností, listín a iných dokladov a robiť si z nich výpisy a kópie, ako aj žiadať od bánk správy, aj keď sú predmetom bankového tajomstva. Finančná polícia postupuje v súčinnosti s inými osobami a orgánmi, ktoré sú podľa zákona povinné poskytnúť jej potrebné informácie.

Finančná polícia podá príslušnému prokurátorovi podnet na podanie návrhu na začatie konania, ak po preskúmaní zistí, že **hodnota majetku osoby presahuje najmenej o 1000-násobok minimálnej mzdy (v súčasnosti 6,5 mil. Sk) preukázateľné príjmy**. Prokurátor potom preskúma podnet a požiada osobu označenú v podnete o podanie vysvetlenia alebo predloženie dôkazov o tom, akým spôsobom nadobudla majetok uvedený v podnete.

Ak osoba nepodá vysvetlenie, nedodá dôkazy do 30 dní, resp. jej vysvetlenie prokurátor nepovažuje za dostatočné a prokurátor odôvodnene usúdi, že hodnota majetku presahuje najmenej o 1000-násobok minimálnej mzdy preukázateľné príjmy, podá prokurátor súdu návrh na začatie občianskoprávneho konania. Súd môže na návrh prokurátora predbežným opatrením uložiť odporcovi, aby nenakladal s určitým majetkom v hodnote uvedenej prokurátorom v návrhu.

Ak prokurátor v konaní pred súdom preukáže existenciu rozdielu vo výške minimálne 1 000-násobku minimálnej mzdy medzi preukázateľnými príjmami odporcu, ktoré mohol dosiahnuť, a jeho skutočným majetkom, súd rozhodnutím vysloví, že tento majetkový rozdiel odporca nadobudol z nelegálnych príjmov a **prepadá v prospech štátu**. Ak v konaní pred súdom odporca preukáže opak, súd návrh zamietne.

Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa tohto zákona upravuje zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (*pozri HESO 4/2003*). V tom prípade musí poškodený dokázať v ďalšom súdnom konaní, že mu bola určitá škoda naozaj spôsobená. Schválený zákon nie je súčasťou trestného práva. Ak niekomu prepadne majetok v prospech štátu, lebo bol zadovážený z nelegálnych príjmov, nebude to automaticky znamenať trestnoprávny postih.

Na tento zákon sa podľa jeho predkladateľov nevzťahuje zákaz spätnej účinnosti zákona. V tomto prípade má ísť o tzv. nepravú retroaktivitu, ktorá dovoľená je. Nepravá retroaktivita znamená, že neskoršia právna norma uznáva práva vzniknuté zo skoršieho predpisu, no prináša ich zmeny.

Najväčší spor v zákone o preukazovaní pôvodu majetku bol v tom, kto bude znášať na súde dôkazné bremeno. Odporcovia zákona tvrdili, že bremeno by mal znášať iba prokurátor, teda štát. Predkladateľ zákona Robert Fico hovoril, že v takom prípade zákon nemá význam. Schválený zákon predpokladá **rozdelenie dôkazného bremena** pred súdom **medzi prokurátora a odporcu**. Minister spravodlivosti Daniel Lipšic zdôraznil, že preukazovanie pôvodu majetku bude vecou civilného, nie trestného konania, a preto nemôže dôkazné bremeno niesť iba prokurátor.

Podľa predkladateľov zákona má právna norma zaplniť medzeru v právnom systéme SR a vytvoriť právny rámec účinného postupu proti osobám neschopným hodnoverne preukázať pôvod a spôsob nadobudnutia svojho majetku.

Kritici zákona sa zhodujú v dvoch hlavných dôvodoch neprijateľnosti tejto normy. Zákon nespĺní podľa nich svoj účel postihnúť nelegálnych zbohatlíkov, keďže je predpoklad, že pre nich nebude problém získať "dôkazy" o pôvode majetku (darovanie alebo pôžička od súkromnej (napr. i umretej) osoby a pod.), na strane druhej hrozí riziko zneužitia. Riziko zneužitia vychádza podľa kritikov zo skutočnosti, že finančná polícia má povinnosť každé oznámenie preskúmať, a až ak sa ukáže ako neodôvodnené, ho môže odložiť. Oznamovateľ nemusí uviesť dôvody svojho podozrenia a nijako nenesie zodpovednosť za prípadné neopodstatnené oznámenie. Zástupca Transparency International Slovensko sa vyjadril, že zámerné a neopodstatnené podania môžu tiež pôsobiť ako

lacná forma konkurenčného boja. Opozičná ĽS-HZDS sa vyjadrila, že zákon zavádza metódy vlastné diktatúram. Mnohí oponenti vyčítajú zákonu, že fyzické osoby - nepodnikatelia nemajú zákonnú povinnosť si archivovať potvrdenia o nadobudnutí majetku, a preto bude dokazovanie veľmi problematické.

Generálny prokurátor Dobroslav Trnka poukázal na možné problémy s vykonateľnosťou právnej normy. Finančná polícia má síce právo vstúpiť do podnikateľských subjektov, no súkromná osoba môže odmietnuť vstup polície do svojho príbytku. Vyšetrovateľ tak bude značne obmedzený pri stanovovaní hodnoty majetku. Problémy podľa generálneho prokurátora môžu nastať aj pri poskytovaní informácii zahraničných bánk o slovenských klientoch, keďže slovenské právne predpisy nemôžu podľa neho prinútiť zahraničnú banku poskytovať tieto údaje. Kritici zákona sa zhodujú, že polícia by mala zasahovať do súkromia občanov len v prípade, že vyšetroje trestný čin.

Zákon o preukazovaní pôvodu majetku bol už v tomto volebnom období predložený v parlamente Ministerstvom spravodlivosti SR. Minister ho však po viacerých pozmeňujúcich návrhoch v minulom roku stiahol späť. Poslanec R. Fico sa o schválenie zákona o preukazovaní pôvodu majetku pokúšal už v minulosti. Návrh z roku 2001, ako aj návrh zákona z leta 2003 postúpili v legislatívnom procese vždy len do prvého čítania v NR SR.

Zákon o preukazovaní pôvodu majetku nadobudne účinnosť 1. septembra 2005.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

4. Rozhodnutie Protimonopolného úradu SR o zneužití dominantného postavenia spoločnosťou Slovak Telecom neposkytnutím prístupu k miestnym vedeniam (udelenie pokuty vo výške 885 mil. Sk; povinnosť uvoľniť miestne vedenia do 60 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia)

Odbor zneužívania dominantného postavenia na Protimonopolnom úrade (PMÚ) SR vydal 25. mája 2005 rozhodnutie o tom, že spoločnosť Slovak Telecom (ST), a.s. neposkytnutím prístupu k miestnym vedeniam (tzv. poslednej míle) zneužila dominantné postavenie. Za porušenie zákona jej PMÚ SR uložil pokutu 885 mil. Sk a tiež povinnosť odstrániť protiprávny stav do 60 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Ide o historicky najvyššiu pokutu, akú PMÚ SR doteraz udelil. Slovak Telecom udelenú pokutu odmietol a proti rozhodnutiu Protimonopolného úradu SR sa odvolal, takže nenadobudlo právoplatnosť. Druhostupňový správny orgán - odvolacia rada PMÚ SR by mala o podaní ST rozhodovať v auguste.

Miestne vedenia, ktoré ST nesprístupnil, sú kľúčové pre firmy, ktoré chcú Telecomu konkurovať pri poskytovaní telefónnej služby alebo prístupu na internet. ST je vlastníkom a správcom celej telekomunikačnej siete na Slovensku a miestne vedenia (nazývané aj "posledná míľa") spájajú koncové body siete v priestoroch zákazníka s hlavným rozvádzačom, napríklad ústredňou. Celý problém spočíva v tom, že miestne vedenia predstavujú unikátne zariadenia, ktoré sú nevyhnutné na podnikanie v tejto oblasti, no ktorých ďalšie vybudovanie nie je objektívne možné. Bránia v tom príliš vysoké investičné náklady, vysoká doba návratnosti s veľkým rizikom vzniku utopených nákladov (náklady, ktoré nie sú zvažovaným rozhodnutím ovplyvnené, nezmenia sa, nie je možné ich získať späť). Prístup k uvedeným koncovým vedeniam je veľkoobchodná služba určená pre poskytovateľov internetu, telefónnych služieb a pod.

PMÚ SR rozhodol, že Slovak Telecom využil vlastníctvo unikátneho zariadenia so zámerom udržať si, resp. posilniť, postavenie na nadväzujúcich trhoch. Takýmto trhom je napríklad trh s poskytovaním pripojenia na internet, ktorý je plne liberalizovaný s možnosťou vstupu širokej konkurencie. Takýmto konaním ST využil svoje dominantné postavenie na jednom trhu so zámerom posilniť postavenie na inom potenciálne konkurenčnom trhu. Tým, že ST neposkytuje prístup k "unikátnym káblom", obmedzuje konkurentom možnosti rozvoja a aplikácie najmodernejších technológií, ich vstup na nové trhy a obmedzuje tak možnosť poskytovať nové atraktívne služby v prospech koncových užívateľov. Konkurenti ST sú v pozícii, keď čakajú na zavedenie nových technológií zo strany Telecomu, pričom keby mali prístup k miestnym vedeniam, mohli by nové technológie uvádzať na trh samostatne a takmer neobmedzene. Neposkytnutím prístupu k miestnym vedeniam si spoločnosť ST zabezpečila výhradný prístup k novým technológiám a službám.

Zneužitie dominantného postavenia sa týka celého územia SR a všetkých potenciálnych konkurentov ST. Protimonopolný úrad SR posudzoval závažnosť konania Slovak Telecomu aj vzhľadom na skutočnosť, že postup tejto firmy sa v širšom kontexte týka služieb poskytovaných v rámci sektora elektronických komunikácií. Tie majú byť hlavným činiteľom na ceste Slovenska k informačnej spoločnosti, vytvárať základné podmienky prístupu ľudí, firiem, ako aj verejných inštitúcií k moderným komunikačným službám v rámci celosvetovej informačnej štruktúry.

Keďže ST stále neprenajíma svoje účastnícke vedenia do domácností a firiem, od zákazníkov dostáva peniaze (za "presurfované minúty" alebo za "rýchlu linku"), aj keď si títo kupujú pripojenie od niektorej z konkurenčných firiem. Prví sa na Protimonopolnom úrade SR dožadovali sprístupnenia miestnych vedení práve poskytovateľa internetu. Uvoľnenie prístupu konkurentov ST k miestnym vedeniam by mal znamenať zníženie ich nákladov na prístup ku klientom.

Výšku pokuty stanovoval PMÚ SR na základe závažnosti porušenia zákona, rozsahu protiprávneho konania a bral do úvahy taktiež okolnosť, že ST sa porušovania zákona dopúšťal opakovane. Úrad za protiprávny označil stav už koncom júla 2002 a nariadil ST koncové vedenia uvoľniť pre všetkých. Jeho rozhodnutie vtedy potvrdil aj Najvyšší súd SR. Podľa PMÚ SR firma vtedajšie rozhodnutie nerešpektovala. Zástupca ST na margo tejto záležitosti uviedol, že uvoľneniu účastníckych vedení bránilo chýbajúce právoplatné rozhodnutie Telekomunikačného úradu (TÚ) SR, ktoré malo byť v súlade s európskym regulačným rámcom (*pozri [HESO 1/2005](#)*).

Konkurenti uvádzajú, že uvoľnením káblov by ST mohol prísť o časť svojich ziskov. Stalo by sa tak v prípade úspechu alternatívnych operátorov, alebo poskytovateľov internetu, ktorí si od ST prenajmú za stovky korún drôty v lokalite, kde chcú poskytovať služby. Zákazníci potom budú platiť za služby len svojmu operátorovi (a už nie ST, ako tomu je doteraz), pričom ST bude od operátora – konkurenta dostávať len mesačný poplatok za prenajaté káble. Predstavitelia Asociácie telekomunikačných operátorov (ATO) od roku 2001 tvrdia, že jedným z hlavných bariér účinnej regulácie je aj štátny podiel v Slovak Telecom. Akcionárske práva štátu v podniku spravuje Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, ktoré zároveň určuje telekomunikačnú politiku, financuje regulačnú autoritu a dostáva sa tak do konfliktu záujmov. Rezort dopravy na druhej strane zodpovednosť za situáciu na trhu necíti, odmietol vplyv ministerstva na TÚ SR a naviac poukázal na to, že je len menšinovým akcionárom ST.

Konania voči ST v roku 2005:

- **24. februára 2005**, resp. 3. marca 2005 TÚ SR vydal rozhodnutia, ktorými určil spoločnosť Slovak Telecom za významný podnik na veľkoobchodných trhoch - ukončenie volania v pevných sieťach a zostavenie volania v pevnej sieti (*pozri [HESO 1/2005](#)*).
- **28. februára 2005** senát Najvyššieho súdu SR potvrdil rozhodnutie Rady PMÚ SR (druhostupňový, odvolací orgán) zo dňa 9. januára 2004, ktorým Rada potvrdila prvostupňové rozhodnutie vo veci zneužívania dominantného postavenia. V tomto rozhodnutí Odbor zneužívania dominantného postavenia pri PMÚ SR konštatoval, že Slovak Telecom zneužil dominantné postavenie pri poskytovaní služby ADSL a uložil spoločnosti pokutu 20 mil. Sk. Podľa PMÚ SR si vynútil neprimerané obchodné podmienky, ktoré navyše neoznámil dostatočne vopred a účtoval poplatky aj za nevyužitú kapacitu. (prípád stále nie je uzavretý, ST sa odvolal proti súdnemu rozsudku).
- **8. marca 2005** TÚ SR vydal rozhodnutie, ktorým označil ST za významný podnik na veľkoobchodnom trhu uvoľneného prístupu k účastníckemu vedeniu - uvoľnenie tzv. poslednej míle (Local Loop Unbundling (LLU)), (*pozri [HESO 1/2005](#)*).
- **14. apríla 2005** vydal PMÚ SR (Odbor zneužívania dominantného postavenia) rozhodnutie, v ktorom skonštatoval, že spoločnosť Slovak Telecom zneužívala dominantné postavenie a uložil jej pokutu 10 mil. Sk. ST sa dopustil zneužívania dominantného postavenia pri poskytovaní služby rezervácie a určovania bodov napojenia na verejnú telekomunikačnú sieť. ST odmietol stavebným inžinierom určiť a rezervovať body napojenia na verejnú telekomunikačnú sieť. Tým im znemožnil vypracovať kompletnú stavebnú dokumentáciu na účely stavebného konania pre svojich klientov (prvostupňové rozhodnutie, proti ktorému ST podal rozklad).
- V **máji 2005** začal PMÚ SR skúmať, či ST a mobilní operátori Orange a T-Mobile (patrí do skupiny Slovak Telecomu) neuzavreli kartelovú dohodu o výhodnejšom poskytovaní služieb pre podnikové telefonické siete. Jeden z alternatívnych operátorov vyslovil podozrenie, že Orange a T-Mobile pripájajú pobočkové ústredne účastníkov ST do svojej siete priamo. Tým porušujú štandardnú prepojovaciu zmluvu a znevýhodňujú ostatných hráčov na trhu.

[späť na stručné charakteristiky](#)

5. Zrýchlenie procesu vyvlastňovania v prípade výstavby významných investícií, diaľnic a ciest (presun vyvlastňovania u významných investícií z obcí na krajské stavebné úrady; obmedzenie podávania procesných námietok; preskúmanie žaloby o zákonnosti vyvlastnenia súdom do 3 mesiacov; novela stavebného zákona)

Poslanci NR SR schválili 24. mája 2005 a po prezidentskom vete opätovne 23. júna 2005 *novelu zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (tzv. stavebný zákon)*, v rámci ktorej novelizovali aj niekoľko ďalších právnych predpisov. Cieľom predkladateľa, ktorým bolo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja (MVRR) SR, bolo dosiahnuť rýchlejšie vyvlastňovacie konanie pri zachovaní procesných práv vyvlastňovaných osôb a umožniť vykonateľnosť právoplatného vyvlastňovacieho rozhodnutia aj v prípade podania správnej žaloby na súde. Od zrýchlenia konania podľa stavebného zákona sa ďalej očakáva dosiahnutie lepšieho podnikateľského prostredia a skoršie rozbehnutie výstavby po tom, čo ju stavebný úrad povolil.

Uvedený stavebný zákon, ako všeobecne záväzný právny predpis pre vyvlastnenie, upravuje proces vyvlastňovacieho konania, ako aj procesnú úpravu konania o vyvlastnení s odlišnosťami oproti všeobecnej úprave správneho konania. Na základe tejto legislatívy vykonávala vyvlastňovacie konanie obec ako stavebný úrad v prvom stupni a krajský stavebný úrad v druhom stupni. Právoplatné rozhodnutie o vyvlastnení je v zmysle Občianskeho súdneho poriadku preskúmateľné súdom na základe správnej žaloby.

Novela zákona bola vypracovaná v intenciách uznesenia vlády k dokumentu *Analýza možnosti úpravy vyvlastňovacieho konania v prípadoch uskutočňovania stavieb, ktoré sú významnou investíciou* zo 6. apríla 2005. V dokumente sa uvádza, že na základe materiálu *Návrh ďalšieho postupu nadobudnutia pozemkov pri realizácii projektu KIA Motors Corporation a Hyundai Mobis*, ako aj na základe vyjadrení zástupcov Ministerstva hospodárstva (MH) SR sú najväčšie problémy procesu vyvlastňovania spojené s dĺžkou konania. Predlžovanie procesu vyvlastnenia je spôsobené problémami s doručovaním, vznášaním námietok zaujatosti a iných procesných námietok, ako aj s nečinnosťou obce, ako stavebného úradu. Ďalší z faktorov zdržovania procesu vyvlastnenia spočíva v možnosti súdu rozhodnúť o odložení vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia o vyvlastnení, ak bude podaná proti tomuto rozhodnutiu správna žaloba.

Schválená novela prenáša v prvom rade výkon pôsobnosti stavebného úradu vo veciach vyvlastňovacieho konania pri významných investíciách a výstavbe diaľnic a ciest v 1. stupni z obce na príslušný krajský stavebný úrad. Ide teda o prenesenie vecnej príslušnosti vyvlastňovania z obce na orgán štátnej správy. Novela dáva do súladu so stavebným zákonom aj *zákon o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie*, v ktorom upravuje pôsobnosť krajského úradu v prípadoch vyvlastňovania. Cieľom, ktorý predkladateľ týmto ustanovením sleduje, je zefektívnenie vyvlastňovacieho konania.

V záujme urýchlenia konania zákon explicitne ustanovil, že na opakovanú námietku predpojatosti, podanú z toho istého dôvodu, sa prihliadať nebude. Na námietku sa nebude prihliadať ani v prípade, keď sa bude týkať len okolností, ktoré spočívajú v postupe zamestnanca správneho orgánu v konaní o prejednávanej veci a ani v prípade, že uplynula lehota 15 dní odo dňa, kedy sa účastník mohol dozvedieť o skutočnostiach vedúcich k vylúčeniu zamestnanca správneho orgánu z konania. Podľa zdôvodnenia rezortu výstavby zdržanie v konaní spôsobovali námietky predpojatosti, v mnohých prípadoch uplatňované účelovo s cieľom spomaliť priebeh konania.

Pôvodný vládny návrh novely zákona počítal s vylúčením možnosti súdu rozhodnúť o odložení vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia o vyvlastnení, ak bude proti nemu podaná správna žaloba. Rozhodnutím o odložení vykonateľnosti môže podľa zdôvodnenia predkladateľov dochádzať k podstatnému ovplyvneniu dĺžky vyvlastňovacieho konania. Proti predmetnej časti zákona sa postavilo niekoľko odporcov. Tí uviedli, že v prípade jeho schválenia by mohla nastať situácia, kedy by nikto nezabránil zbúraní stavby na vyvlastňovanom pozemku, pričom súd by mohol vydať len konečné rozhodnutie o porušení zákona a nariadiť pokutu. Sporný odsek bol preto z návrhu odstránený a súd bude môcť naďalej rozhodnúť o odložení vykonateľnosti právoplatného rozhodnutia o vyvlastnení, ak bude proti nemu podaná správna žaloba.

V rámci novely stavebného zákona došlo k úprave *Občianskeho súdneho poriadku*, na základe ktorej rozhodne o žalobe na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu vo veciach vyvlastnenia súd najneskôr do 3 mesiacov od podania návrhu. Má sa tak zabezpečiť ústavné právo osôb na súdnu ochranu a zároveň výrazne nepredĺžiť trvanie vyvlastňovacieho konania. Na margo kritických vyjadrení o neprijateľných zásahoch do nezávislosti rozhodovania súdov nie je podľa niektorých ústavných právnikov 3-mesačná lehota takýmto zásahom. Podobné limity pre súdy existujú aj v iných zákonoch, a ak súd nerozhodne do lehoty, môže byť sudca disciplinárne potrestaný. V zahraničí sa s lehotami pre súdy v spoločensky dôležitých prípadoch môžeme stretnúť častejšie.

Sporným sa stalo prechodné ustanovenie, ktoré navrhovalo, aby z dôvodu efektívnosti boli už začaté vyvlastňovacie konania dokončené podľa novej právnej úpravy.

Zástancovia rýchlejšieho vyvlastňovania považujú novelu za krok na ceste k prosperite, pretože podľa nich diaľnice aj významné investície patria medzi celospoločenské priority. Schválenú novelu stavebného zákona, ako aj novelu Občianskeho súdneho poriadku spochybnil niektorí právnici a predstavitelia občianskych združení. Presun procesu vyvlastňovania významných investícií na krajské úrady vnímajú ako vzdaľovanie spravodlivosti od občana. V praxi budú musieť dotknutí ľudia cestovať ďalej ako doteraz a v prípade odvolania sa voči rozhodnutiu krajského

úradu budú pravdepodobne cestovať do Bratislavy za odvolacou inštanciou – MVR SR. Vyskytol sa aj názor, že vyvlastňovaním by sa mali zaoberať len súdy, keďže stavebné úrady sami vydávajú územné rozhodnutia a nemusia objektívne posúdiť oprávnenosť vyvlastnenia. Nesúhlas vyjadrili oponenti aj s novelou Občianskeho súdneho poriadku, ktorá je považovaná len za reakciu na výstavbu automobilky KIA. Je to podľa nich nesystémový krok a ústavne sporné riešenie. Neexistuje dôvod, prečo by rýchlosť preskúmania vyvlastňovacích rozhodnutí mala byť dôležitejšia ako napríklad rozhodnutie o žalobe na zvýšenie výživného.

Novela stavebného zákona a príslušné novelizované ustanovenia ďalších zákonov nadobudli účinnosť 1. júla 2005.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

6. Postup štátnych orgánov a verejných inštitúcií v prípade pozemkov pod infraštruktúrou závodu KIA (vstup stavebných firiem a mechanizmov na súkromné pozemky bez súhlasu vlastníkov; začatie prípravných terénnych úprav bez stavebného povolenia; údajný archeologický výskum)

Výstavba súvisiaca s investíciou závodu automobilky Hyundai/KIA na Slovensku v okolí mesta Žilina (*pozri aj HESO 1/2004, 2/2004, 3/2004*) sa posunula do ďalšej etapy – výstavby súvisiacej infraštruktúry pri obciach Teplička nad Váhom, Mojš, Gbeľany a Nededza, ktorá začala približne 23. mája 2005.

Na výstavbu infraštruktúry potrebuje spoločnosť Žilina Invest približne 170 hektárov pôdy, na ktorých budú postavené príjazdové cesty, kanalizácie a ostatné inžinierske siete. Odhadované náklady na túto fázu výstavby predstavujú 780 mil. Sk. Jedna z hlavných častí celej infraštruktúry predstavuje príjazdová cesta k závodu automobilky, ktorá má slúžiť na privážanie veľkých nákladov technického zariadenia závodu. Podľa informácií zodpovedných stavebníkov by v obci existujúca cesta nestačila kvôli jej kapacitným obmedzeniam.

Keďže prísun strojov bol plánovaný na august 2005 mala byť podľa plánov cesta do tohto času hotová. Obdobne ako pri získavaní pozemkov a výstavbe samotného závodu KIA, aj v tomto prípade sa situácia okolo získania pozemkov z rúk množstva súkromných vlastníkov skomplikovala predovšetkým kvôli nespokojnosti majiteľov pôdy s výkupnými cenami. V dotknutých obciach začali aj tentokrát vznikať petičné výbory občanov. Najviac nespokojní sú majitelia pôdy, ktorí pozemky pod samotný závod KIA predali hneď na začiatku (za 140 Sk), pričom neskôr vláda rozhodla o vyplatení 350 Sk za meter štvorcový tým majiteľom pozemkov, ktorí nesúhlasili s prvou cenou. Teraz tí, ktorí za pôdu dostali výrazne menej, žiadajú od slovenskej vlády doplatenie rozdielu do 350 Sk za meter štvorcový. Majitelia pôdy pod infraštruktúrou vyjadrili záujem odpredať svoje časti pôdy, podmienkou však je primeraná cena a tiež doplatenie vyššej sumy za meter štvorcový (do 350 Sk) ľuďom, ktorí pozemky predali štátu skôr a za nižšiu cenu (140 Sk).

Majitelia pôdy, ako aj zástupcovia investora čakali na vypracovanie nových súdnoznaleckých posudkov, ktoré by mali určiť výkupnú cenu pozemkov. Podľa dostupných informácií z konca júla neboli nové znalecké posudky ešte vypracované/zverejnené. Cena pozemkov pod infraštruktúru automobilky Hyundai/KIA v uvedenej lokalite pri Žiline by sa mala podľa odhadov pohybovať približne od 200 do 400 Sk za meter štvorcový v závislosti od kvality pôdy, lokality a ďalších faktorov. Uviedol to po stretnutí so zástupcami majiteľov pozemkov šéf spoločnosti Žilina Invest Stanislav Vinc. Cena zostatkových, t.j. voľných plôch, je podľa neho viac ako 200 Sk za meter štvorcový. Podľa členky petičného výboru dotknutých vlastníkov by mala byť najnižšia cena parciel pod infraštruktúru v Tepličke nad Váhom 218 Sk, maximálna 516 Sk za meter štvorcový, bežná sa pohybuje od 344 Sk po 465 Sk. Za voľné plochy by podľa nej mali majitelia pozemkov dostať od 237 Sk do 384 Sk za meter štvorcový.

Pri výkupe pozemkov pod infraštruktúru automobilky by podľa ministra hospodárstva Pavla Ruska nemalo dôjsť k problémom, pretože nové znalecké posudky by mali zohľadniť skutočnosť, že v tejto lokalite sa pozemky predávali za cenu 350 Sk za meter štvorcový. Minister hospodárstva tiež nevylúčil, že ak nedôjde ku kompenzácií vlastníkov (ktorí predali pôdu skôr a lacnejšie), niektorí z nich nebudú ochotní prediť pozemky pod infraštruktúru ani za nové ceny. Ako ďalej uviedol hovorca Ministerstva hospodárstva (MH) SR, na základe nových znaleckých posudkov sa bude s vlastníkmi nevykúpených pozemkov rokovať. Teoreticky by sa už mohol využiť nový, rýchlejší spôsob vyvlastňovania pre významné investície (*pozri opatrenie č. 5*), no s jeho použitím údajne MH SR tentokrát nepočíta.

Manažér KIA Motors Slovakia uviedol, že na výstavbe závodu sa intenzívne pracuje, vo výstavbe je časť lakovňa a „motoráreň“, po ukončení vykúpu pozemkov pod závozom sa začnú stavať ďalšie 3 haly. Minister hospodárstva v jednom zo svojich vyjadrení uviedol, že investičná výstavba KIA sa nachádza v značnom časovom sklze a situácia sa neustále komplikuje. V snahe stíhať stanovené termíny začali stavebné firmy s prvou fázou

výstavby infraštruktúry, ktorou je podľa vyjadrení viacerých za výstavbu zodpovedných osôb "archeologický prieskum", ktorého súčasťou má byť zhŕňanie ornice a spevňovanie podložia na uľahčenie prístupu k vykopávkam.

Podľa informácií dotknutých ľudí – vlastníkov pôdy a ich právnych zástupcov vstúpili stavebné firmy na ich pozemky a začali práce bez akéhokoľvek povolenia a súhlasu majiteľov. Podľa zákona je na akúkoľvek stavbu potrebné vydanie stavebného povolenia, k čomu však nemohlo dôjsť, pretože stavebné povolenie by bolo možné vydať len pre pozemky, ktoré sú vlastnícky vysporiadané a prevedené na investorské firmy. Advokát dotknutých vlastníkov pôdy uviedol, že v tomto prípade nebol na začatie výstavby infraštruktúry žiaden právny podklad, napriek tomu práce na uvedených pozemkoch pokračovali naďalej. Nákladné automobily, bagre a iná ťažká technika odvážali z pozemkov ornice a do širokej jazvy sypali hrubý štrk, po ktorom jazdili valce. Vedľa takto pripraveného povrchu mal byť pripravený výkop na kanalizáciu a ostatné inžinierske siete. Na základe vyjadrení dotknutých majiteľov nasvedčovalo napriek vyjadreniam o archeologickom výskume mnohé tomu, že sa na ich pozemkoch postupne stavia cesta. Spoločnosť Žilina Invest, ktorá stavbu infraštruktúry manažuje, tvrdí, že ide len o archeologický výskum a spevnené plochy, ktoré pripomínajú základy cesty, sú na výskum potrebné. Zástupcovia Žilina Invest-u uviedli, že o archeologickom výskume informovali užívateľov pozemkov (poľnohospodárske družstvá), ktoré s ním súhlasili. Začatie archeologického výskumu na nevykúpených pozemkoch bez súhlasu vlastníkov je však podľa právnikov obchádzaním práva. Podľa zákona totiž osoba, ktorá bude robiť výskum, musí najprv uzatvoriť dohodu s vlastníkom nehnuteľnosti, nie s jej užívateľom. Iba ak sa nedohodnú, Pamiatkový ústav rozhodne o vykonaní výskumu, aj keď vlastník nesúhlasí. Vedúci archeologického výskumu sa vyjadril, že asi 50 ľudí skúma obrovskú stredovekú osadu z asi 12. až 13. storočia, ktorá sa nachádza na 8 až 10 hektároch a na mieste, kde má byť postavená testovacia dráha automobilky.

V súvislosti s výstavbou infraštruktúry pre automobilku KIA na súkromných pozemkoch doručili vlastníci pozemkov na Okresnú prokuratúru v Žiline začiatkom júla 2005 trestné oznámenie. Vyjadrili podozrenie, že došlo k spáchaniu trestného činu poškodzovania cudzej veci. Oznámenie prokuratúra odstúpila oddeleniu skráteného vyšetrovania v Žiline aj s usmernením a pokynom informovať prokuratúru, ako bolo oznámenie vybavené. Podľa medializovaných informácií podnet kvôli automobilke KIA dostala už aj Generálna prokuratúra SR, ktorá ho odstúpila polícii, pričom podnet bol ďalej pridelený príslušnému vyšetrovateľovi, ktorý bude konať. Okresný súd v Žiline zakázal vydaním predbežného opatrenia zo 16. augusta vstupovať spoločnosti Žilina Invest na uvedené pozemky a pokračovať v stavbe cesty pre automobilku KIA. Rozhodol tak v prospech vlastníkov, ktorí podali žalobu, pretože na ich súkromných pozemkoch pracujú buldozéry a vzniká tam cesta. Predbežné opatrenie súdu spoločnosť Žilina Invest nerešpektovala a pokračovala vo výstavbe a vstupoch na pozemky, takže po 4 dňoch začala dodržiavanie zákazu vstupu na pozemky nepretržite strážiť polícia.

Výstavba komunikácií pre Hyundai/KIA by mala byť dokončená do 15. augusta 2005 a celková dĺžka nových ciest by mala predstavovať čosi viac ako 20 km.

[späť na stručné charakteristiky](#)

7. Pilotný projekt financovania výstavby a prevádzkovania diaľnic formou verejno-súkromného partnerstva (PPP) (výber súkromných koncesionárov na úseky diaľnic na 25 rokov; v koncesnej spoločnosti aj podiel štátu; ročné platby koncesionárom najskôr zo štátneho rozpočtu, neskôr z mýta)

Vláda SR prerokovala a schválila na svojom zasadnutí 29. júna 2005 *Návrh financovania projektov diaľnic formou PPP* (pozn.: PPP = Public Private Partnership = verejno-súkromné partnerstvo). Kabinet súhlasil so začatím verejného obstarávania koncesionára na pilotný projekt PPP na diaľnici D1 v úseku Lietavská Lúčka - Turany v dĺžke 28,9 km (o forme financovania naväzujúcich úsekov diaľnice – Hričovské Podhradie - Lietavská Lúčka a Turany - Ivachnová bude rozhodnuté po upresnení rozpočtu fondov EÚ v novom programovacom období). Koncesionársku zmluvu s koncesionárom bude v mene štátu uzatvárať Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií (MDPT) SR po predchádzajúcom súhlase Ministerstva financií (MF) SR a následne i vlády SR. Predpokladaný termín začatia realizácie pilotného projektu je rok 2007.

Vo vládnom materiáli Aktualizácia nového projektu výstavby diaľnic a rýchlostných ciest z 26. júna 2003 ([pozri HESO 2/2003](#)) bola schválená alternatíva dokončenia diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami prioritným tzv. severným ťahom do roku 2010, s predpokladaným použitím verejno-súkromného partnerstva na jej vybraných úsekoch (v celkovej dĺžke 94 km) (aktualizácia nového projektu predpokladala dokončiť súběžne s diaľnicou D1 aj rýchlostnú cestu R1 medzi Bratislavou a Banskou Bystricou do roku 2012 a do toho istého termínu dokončiť aj vybrané ucelené časti rýchlostnej cesty R2 medzi Lučencom a Tornaľou). Rozhodnutie využiť na financovanie

stavby diaľnic aj formu PPP je odôvodňované tým, že prijaté ciele nie je možné dosiahnuť len použitím verejných finančných prostriedkov a zdrojov z fondov EÚ.

Slovenská správa ciest (teraz Národná diaľničná spoločnosť) vybrala poradcu pre výber metódy a podmienok na financovanie výstavby diaľnic v SR pomocou súkromného kapitálu – firmu Mott MacDonald. Poradca vypracoval štúdiu realizovateľnosti financovania projektov diaľnic formou PPP v decembri 2004. Štúdia preukázala, že uplatnenie systému PPP pre projekty diaľnic na Slovensku je po prijatí určitých opatrení možné. Poradca analyzoval harmonogram dokončenia výstavby diaľnice D1 do roku 2010 v súlade so zámerom MDPT SR a z vlastného podnetu aj alternatívu dokončenia do roku 2013. Z porovnania alternatív odporučil na prípravu harmonogram do roku 2013, nakoľko pri harmonograme do roku 2010 môžu podľa neho vzniknúť rôzne nepriaznivé dôsledky na proces obstarávania formou PPP - ide najmä o finančné a nefinančné riziká, ktoré prevýšia pozitívne dopady skoršieho ukončenia diaľnice. Dodržanie tohto harmonogramu bude zásadnou mierou ovplyvnené objemom zdrojov fondov EÚ v novom 7-ročnom rozpočtovacom období, ktorý ešte nie je známy. Napriek tomu MDPT SR navrhuje sledovať harmonogram výstavby s dokončením v roku 2010 s tým, že príprava pilotného projektu preukáže reálne možnosti harmonogramu v súvislosti s metódou razenia tunela Višňové.

Záver štúdie realizovateľnosti ďalej obsahuje významné technické, ekonomické, finančné a legislatívne opatrenia, ktoré bude potrebné zabezpečovať pre uplatnenie systému PPP. Navrhuje sa základná právna štruktúra, modelové rozdelenie rizík medzi štátom a koncesionárom, typ koncesionárskej zmluvy, požiadavky na legislatívne zmeny (novela zákona o Národnej diaľničnej spoločnosti, novela zákona o pozemných komunikáciách (cestný zákon), zákon o elektronickom vyberaní mýta za používanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií podľa prejazdenej vzdialenosti, pripravovaný nový zákon o verejnom obstarávaní). Materiál ďalej obsahuje programové činnosti na prípravu PPP s časovým vymedzením, odhad ročných platieb požadovaných koncesionárom, odhad výnosov z výberu mýta a posúdenie efektívnosti porovnávacím modelom pre verejný sektor.

Rámcová analýza preukázala, že aj pri optimistickom odhade možností čerpania zdrojov EÚ v novom programovacom období 2007 – 2013 (v aktualizácii nového projektu odhad - 30,7 mld. Sk, v novom finančnom rámci - 50,3 mld. Sk) je dokončenie výstavby diaľnice D1 podmienené použitím PPP na úseku v dĺžke minimálne 43 až 50 km. Investičné výdavky na realizáciu projektu PPP v dĺžke 94 km boli odhadnuté na 69 mld. Sk. Pri tejto investičnej hodnote a zabezpečení prevádzky diaľnice po dobu trvania koncesie, t.j. 25 rokov, boli nominálne ročné platby požadované koncesionárom odhadované na 13,6 až 15,9 mld. Sk pri harmonograme do roku 2010 a 11,5 až 11,9 mld. Sk pri harmonograme do roku 2013. Poradcom predpokladané výnosy z mýta nebudú postačovať na financovanie ročných platieb koncesionárovi, a preto sa bude musieť financovanie riešiť aj z prostriedkov budúcich štátnych rozpočtov. Podľa materiálu vyplýva z porovnania odhadovaných čistých súčasných hodnôt projektov pri obstarávaní projektu verejnou súťažou a obstarávaní projektu formou PPP, že obstarávanie formou PPP pri harmonograme s dokončením do roku 2013 by bolo výhodnejšie cca o 3 až 4,5 mld. Sk.

Ako kritérium na výber úsekov pre pilotný projekt PPP boli zvolené úseky s najvyššou intenzitou dopravy a výkonnosť cestného úseku. Na pôvodne definovaných úsekoch PPP D1 Hričovské Podhradie – Ivachnová a Jánovce – Studenec je najsilnejšia premávka v úseku Žilina – Martin, kde súčasná denná intenzita dosahuje 19 300 až 21 700 vozidiel. Na tomto úseku je zároveň evidovaná veľká hustota nehôd a kritické nehodové lokality. Z tohto pohľadu bolo navrhnuté realizovať PPP projekt v úseku D1 Lietavská Lúčka – Višňové – Dubná Skala – Turany v dĺžke 28,9 km. Tento návrh je odlišný od pôvodného návrhu poradcu Mott MacDonald, ktorý navrhol ako pilotný projekt úsek D1 Hubová – Ivachnová. Ďalším možným projektom PPP môžu byť podľa MDPT SR úseky D1 Turany – Hubová alebo Hubová – Ivachnová. Rozhodujúcim pre stanovenie časového harmonogramu výstavby zvoleného pilotného projektu bude technicky najnáročnejší a najzložitejší, členitý úsek Višňové – Dubná Skala, v ktorom sa má nachádzať dvojrúrovňový tunel v dĺžke 7,460 km. Tunel bude razený v ťažkom skalnom prostredí granitu. Do úvahy prichádzajú rôzne metódy razenia. Od výberu konkrétnej metódy bude významne závisieť dĺžka výstavby. MDPT SR navrhuje sledovať stavbu tohto úseku pilotného projektu, ktorý preukáže reálne možnosti dodržania harmonogramu dokončenia diaľnice D1 do roku 2010.

Technické a finančné údaje pilotného projektu PPP:

Stavebný úsek	Dĺžka (km)	Stavebné náklady bez DPH (mld. Sk)
D1 Lietavská Lúčka – Višňové	4,5	6,342*
D1 Višňové – Dubná Skala	8,1	9,543
D1 Dubná Skala – Turany	16,3	6,326
Spolu	28,9	22,211

* vrátane strediska údržby

Zdroj: MDPT SR

V dokumente sa konštatuje, že mnohé vstupy a výstupy sú odhadované, a treba ich postupne spresniť aj za účasti potencionálnych koncesionárov, a preto bude možné reálnejšiu kvantifikáciu finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov a vplyvov na zamestnanosť vykonať až po výbere koncesionára.

Ochrana záujmov pri PPP

Koncesionársku zmluvu s koncesionárom by malo uzavierať v mene štátu MDPT SR po predchádzajúcom súhlase MF SR a následne i vlády SR. Podľa materiálu je kľúčovým aspektom, aby potencionálni koncesionári a financujúce subjekty mali zabezpečenú primeranú ochranu svojich záujmov po celú dobu trvania koncesie, teda v trvaní 25 rokov. Udelenie koncesie ministerstvom sa v princípe chápe ako obstarávanie služieb a podľa MDPT SR neznamena, že sa projekt musí automaticky zahrnúť do štátneho dlhu, čo však nie je jednoznačne uzavreté.

Poradca pôvodne navrhol, aby akcionármi koncesnej spoločnosti boli výlučne súkromní investori. MDPT SR však zastáva názor, že akcionárska účasť štátu v koncesnej spoločnosti môže byť prospešná (priama informovanosť o činnosti koncesionára, spravodlivý podiel na ziskoch koncesionára a pod.), a preto navrhuje, aby štát požadoval minoritnú účasť v koncesnej spoločnosti, pri preferovaní nepeňažného vkladu. Táto úloha štátu by sa mala delegovať na Národnú diaľničnú spoločnosť (NDS), a.s.

Rozdelenie rizík pri realizácii PPP

Smernica EÚ definuje 3 typy rizík, ktoré treba analyzovať z hľadiska nezahrnutia záväzkov projektu PPP do štátneho dlhu. Ide o riziko súvisiace s výstavbou, riziko prevádzkyschopnosti (dostupnosti diaľnice) a riziko dopytu (objemu premávky). V súlade s odporúčaním poradcu by sa mala uplatňovať požiadavka, aby koncesionár prevzal riziko výstavby, riziko prevádzkyschopnosti a časť podielu z rizika dopytu, čo by malo z pohľadu vlády postačovať na to, aby sa transakcia nemusela zahrnúť do štátneho dlhu.

Riziko štátu je vo včasnom získaní územného rozhodnutia, stavebného povolenia a pozemkov. MDPT SR predpokladá, že na stavebné úseky Lietavská Lúčka – Višňové a Dubná Skala - Turany nadobudnú požadované rozhodnutia platnosť v roku 2005 a na majetkovoprávne vyrovnanie pozemkov zostane cca 10 mesiacov. V materiáli sa konštatuje, že podľa skúseností z posledného obdobia sa včasné majetkovoprávne vyrovnanie pozemkov stáva rozhodujúcim faktorom v príprave investičnej výstavby (*pozri aj opatrenie č. 5 a 6*).

Typ zmluvy pre PPP

Z možných typov zmlúv poradca analyzoval 2 typy - DBFO (naprojektuj, postav, financuj, prevádzkuj) a BOT (postav, vlastní a prevádzkuj). MDPT sa rozhodlo pre typ zmluvy DBFO najmä preto, že zahrnutím projektovania do koncesie budú uchádzači vysoko motivovaní vypracovať konečný projekt s najnižšími možnými nákladmi počas životného cyklu projektu (koncesie).

Časový horizont na prípravu PPP

Na prípravu PPP by malo byť od začatia prípravy predbežného oznámenia o verejnom obstarávaní koncesie na práce po vyhlásenie víťaza a uzatvorenie finančnej transakcie potrebných minimálne 19 mesiacov.

Odhad ročných platieb požadovaných koncesionárom

Poradca odhadol vo svojom modeli peňažných tokov (cash flow) ročné platby koncesionárovi vo výške 3,466 mld. Sk (v rámci pilotného PPP projektu) po dobu 25 rokov trvania koncesie.

Odhady výnosov z výberu mýta

MDPT SR plánuje zaviesť elektronický výber mýta na diaľniciach a rýchlostných cestách pre vozidlá nad 3,5 t a neskôr aj na vozidlá do 3,5 t (*pozri aj HESO 3/2002*). Poradca odhadol, že pri počiatkových sadzbách mýta 0,40 Sk/km pre vozidlá do 3,5 t a 0,80 Sk/km pre vozidlá nad 3,5 t (sadzby majú vzrásť na viac ako dvojnásobok do roku 2036) dosiahnu príjmy v roku 2010 úroveň 1,86 mld. Sk a v roku 2036 výšku 15,58 mld. Sk. Poradca neodporučil zvýšenie sadzieb mýta z dôvodov ich akceptovateľnosti užívateľmi. Pri alternatívnych sadzbách mýta, odporúčaných MDPT SR ako tzv. nižšia hranica mýta, napr. 0,85 Sk/km pre vozidlá do 3,5 t a 2,70 Sk/km pre vozidlá nad 3,5 t činí odhad príjmov 4,159 mld. Sk v roku 2010 a 11,11 mld. Sk v roku 2030.

Podľa rozhodnutia MDPT SR a MF SR sa príjmy z mýta majú prednostne použiť v prospech splácania úverov NDS. Podľa výpočtov mýta sa ukazuje, že pri alternatívnych vyšších sadzbách mýta by bolo možné uhrádzať pevné ročné sadzby koncesionárovi od roku 2012 čiastočne z mýta a štátneho rozpočtu a cca od roku 2014 len z mýta.

Posúdenie ekonomickej efektívnosti pilotného projektu PPP

Ekonomická efektívnosť bola posúdená metódou čistej súčasnej hodnoty. Čistá súčasná hodnota ("Net Present Value") je rozdiel medzi súčasnou hodnotou nákladov ("Present Value of Costs") a súčasnou hodnotou prínosov

("Present Value of Benefits") a predstavuje čistý dodatočný prínos pre ekonomiku vytvorený projektom. Ekonomická vnútorná miera návratnosti ("Economic Internal Rate of Return") predstavuje percentuálnu návratnosť z kapitálovej investície projektu, ktorá je výsledkom prínosov a predstavuje ukazovateľ výnosnosti/rentability projektu. Aby bol projekt životaschopný, EIRR musí byť vyššia ako diskontná sadzba.

Prehľad analýzy projektových nákladov a prínosov pilotného projektu PPP:

PVC (mld. Sk)	PVB (mld. Sk)	NPV (mld. Sk)	EIRR (%)
14,068	24,279	10,211	9,0 %

Pozn.:

PVC – súčasná hodnota nákladov

PVB – súčasná hodnota prínosov

NPV – čistá súčasná hodnota

EIRR – ekonomická vnútorná miera návratnosti.

Súčasná hodnota sú v cenovej hladine roku 2008

a sú diskontované sadzbou 5% za obdobie 20 rokov.

Zdroj: MDPT SR

Modelové prepočty ekonomickej efektívnosti naznačujú, že realizácia pilotného projektu v systéme PPP a následné zabezpečenie prevádzky po dobu 25 rokov je z finančného hľadiska výhodnejšia ako realizácia projektu verejným obstarávaním. Ročné platby koncesionárovi bude nevyhnuté v počiatočných rokoch platiť zo štátneho rozpočtu, neskôr z mýta. Po predložení konkrétnych ponúk potencionálnych koncesionárov, bude treba maticu rizík prehodnotiť a spresniť výpočty efektívnosti realizácie PPP.

[späť na stručné charakteristiky](#)

8. Konceptia urýchlenia liberalizácie trhu s poštovými službami (zníženie poštovej výhrady na zásielky do 50 g od 1.1.2006; plne liberalizovaný trh od 1.1.2007)

Dňa 10. mája 2005 schválila vláda SR koncepciu s názvom *Analýza možností a návrh urýchlenia liberalizácie trhu s poštovými službami od 1. januára 2006* predloženú Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií (MDPT) SR. Vláda vo svojom uznesení súhlasila s návrhom urýchlenia liberalizácie trhu s poštovými službami od 1. januára 2006 podľa alternatívy č. 3. Trh s poštovými službami by sa tak mal úplne liberalizovať už od 1.1.2007, teda o 2 roky skôr oproti pôvodnému termínu, ktorý pre uvoľnenie poštového trhu stanovila Európska únia.

Cieľom predkladaného materiálu bolo vykonať analýzu stavu liberalizácie v jednotlivých členských krajinách EÚ a analýzu možností liberalizácie v podmienkach SR, na základe ktorých bol navrhnutý ďalší postup liberalizácie trhu s poštovými službami. Súčasťou koncepcie boli **3 alternatívy rýchlosti liberalizácie poštových služieb**:

- 1) ponechanie súčasného tempa liberalizácie trhu s poštovými službami (úplne liberalizovaný trh - 1.1.2009),
- 2) mierne urýchlenie liberalizácie (1.1.2008),
- 3) výrazné urýchlenie liberalizácie (1.1.2007).

Vláda pri prerokovávaní koncepcie súhlasila s alternatívou č. 3, teda s výrazným zrýchlením liberalizácie. Konceptia návrhu liberalizácie poštového trhu podľa **alternatívy č.3** počíta s liberalizáciou poštových služieb v 3 etapách:

- od 1. januára 2006 sa má poštová výhrada (tzn. zabezpečenie výhradného postavenia Slovenskej pošty pri zabezpečovaní určitých poštových služieb ako kompenzácia za povinnosť poskytovať univerzálnu poštovú službu vo všetkých miestach SR) znížiť zo 100 na 50 gramové poštové zásielky (poštová výhrada sa nevzťahuje na korešpondenciu a reklamné adresované zásielky, ak poštová sadzba za ňu je rovnaká alebo vyššia ako jej 2,5-násobok tarify poskytovateľa univerzálnej služby pre korešpondenciu v prvom hmotnostnom stupni najrýchlejšej štandardnej kategórie),
- od 1. januára 2007 sa úplne zruší hmotnostný cenový limit (MDPT SR má podľa uznesenia vlády vypracovať do 30. novembra 2005 návrh novely zákona o poštových službách, cieľom ktorého má byť zrušenie hmotnostného a cenového limitu na korešpondenciu (vnútroštátnu aj medzinárodnú) a reklamné adresované zásielky s účinnosťou od 1.1.2007),
- od 1. januára 2009 by mali byť úplne liberalizované poštové služby, a teda aj prístup k poštovej sieti.

Výhodami tejto alternatívy majú byť podľa predkladateľov vysoký tlak na kvalitu a rozsah poskytovaných poštových služieb, širší výber poštových podnikov a vznik nových pracovných príležitostí u konkurenčných podnikov, dostatočné časové obdobie na prípravu legislatívnych podmienok prístupu k sieti, ako aj regulačných požiadaviek na udeľovanie prístupu do verejnej poštovej siete v porovnaní s alternatívou č. 2.

Nevýhodami výrazne zrýchlenej liberalizácie sú podľa predkladanej koncepcie nedostatočný časový priestor na uskutočnenie technologických zmien v Slovenskej pošte (SP), a.s., ako aj nedostatok časového priestoru na prípravu po stránke podnikateľskej, infraštruktúrnej, sociálnej a zamestnávateľskej. Ďalšiu nevýhodu vidia predkladatelia v potrebe urýchleného vytvorenia mechanizmu kompenzácie finančného bremena, ktoré by mohlo vzniknúť poskytovateľovi univerzálnej poštovej služby (SP) z poskytovania univerzálnej poštovej služby.

Alternatíva č. 1 spočívala v ponechaní súčasného tempa liberalizácie trhu s poštovými službami. Od 1.1.2006 sa mala poštová výhrada znížiť na 50 g, pričom cenový limit mal byť znížený na 2,5-násobok. Monopol SP mal platiť do konca roku 2008. Výhodou tejto alternatívy by bolo predovšetkým dostatočné časové obdobie na prípravu legislatívneho a regulačného rámca poštových služieb, ďalej stabilita poštového trhu. Dlhšie časové obdobie by zostala neohrozená pozícia súčasného národného poskytovateľa univerzálnej poštovej služby – Slovenskej pošty. Ako nevýhody sa v koncepcii uvádzajú nízky tlak na kvalitu, cenu a rozsah poskytovaných poštových služieb a užší výber poštových podnikov.

Alternatíva č.2 spočívala v liberalizácii poštového trhu v týchto etapách: od 1.1.2006 postupovať v súlade s platnou legislatívou pre poštové služby, podľa ktorej by bola poštová výhrada na korešpondenciu (vnútroštátnu aj medzinárodnú) a reklamné adresované zásielky znížená na 50 g, pričom cenový limit by bol znížený na 2,5-násobok, od 1.1.2007 by sa poštová výhrada vzťahovala na korešpondenciu (vnútroštátnu aj medzinárodnú) a reklamné adresované zásielky s hmotnosťou do 30 g, pričom cenový limit by bol 2,5-násobok, v priebehu roka 2007 by Poštový regulačný úrad pripravil na základe novely zákona o poštových službách požiadavky a podmienky na udeľovanie prístupu do verejnej poštovej siete, od 1.1.2008 by bol trh s poštovými službami plne liberalizovaný, vrátane prístupu k sieti. Podľa predkladateľov by mala táto alternatíva výhody predovšetkým v postupnom znížení poštovej výhrady z 50 g na 30 g, pričom by sa neočakávali výrazne negatívne dopady na kvalitu univerzálnej poštovej služby, a dostatočný časový priestor na uskutočnenie technologických zmien poskytovateľa univerzálnej poštovej služby. Nevýhody by spočívali podľa MDPT SR v urýchlenej liberalizácii oproti ostatným okolitým členským krajinám EÚ, čo by mohlo viesť k narušeniu stability poskytovania univerzálnej poštovej služby.

Európska únia si ako jeden zo svojich hlavných cieľov v poštovej politike stanovila zosúladienie podpory postupnej kontrolovanej liberalizácie poštového trhu a trvalej záruky poskytovania univerzálnej poštovej služby. Za týmto účelom bol stanovený časový plán postupného kontrolovaného otvárania trhu poštových služieb hospodárskej súťaži, ktorý má zaručiť členským štátom primerané časové obdobie na uskutočnenie opatrení týkajúcich sa modernizácie a reštrukturalizácie potrebnej na zabezpečenie ich dlhodobej životaschopnosti v nových trhových podmienkach. Takto stanovené ciele boli prenesené do príslušných smerníc 97/67/EC a 2002/39/EC. Slovenská republika schválením zákona č. 507/2001 Z.z. o poštových službách (*pozri HESO 4/2001*) a jeho novely č. 15/2004 Z.z. (*pozri HESO 4/2003*), ktoré transponovali viacero európskych smerníc do nášho právneho poriadku, dosiahla plnú kompatibilitu s právom EÚ v oblasti poštových služieb.

Liberalizácia trhu poštových služieb v SR prebieha tak už od 1. januára 2002, kedy bola poštová výhrada znížená na 1000 gramové zásielky. Liberalizácia bola potom urýchlená od 1.1.2004, kedy bol hmotnostný limit poštovej výhrady znížený na 350 g a cenový limit na 5-násobok. Od 1.5.2004 bol hmotnostný limit znížený na 100 g a cenový limit na 3-násobok, pričom podľa platnej legislatívy sa má od 1.1.2006 znížiť výhrada na korešpondenciu a reklamné adresované zásielky na 50 g a cenový limit na 2,5-násobok. Monopol SP mal v tejto podobe platiť do konca roku 2008.

Vzhľadom na skutočnosť, že smernica 97/67/EC v článku 26 nebráni členským krajinám EÚ aplikovať opatrenia, ktoré sú liberálnejšie, ako sú tie uvedené v smerniciach, pristúpili niektoré členské krajiny k urýchleniu liberalizácie trhu poštových služieb s cieľom zvýšenia hospodárskej súťaže. Úplne liberalizovaný trh je vo Švédsku (od roku 1993), vo Fínsku (od 1994) a v Estónsku (od 2002) a len minimálna výhrada je uplatňovaná v Španielsku a vo Veľkej Británii. Na strane druhej sú krajiny ako Poľsko a Malta, v ktorých bola výhrada k 1. máju 2004 vyššia ako povoľovali poštové smernice. Európska komisia predpokladá, že približne 60% listovej pošty EÚ bude do konca roka 2007 otvorených voľnej hospodárskej súťaži.

Podľa predkladanej koncepcie môže úplná liberalizácia trhu poštových služieb narušiť stabilitu poskytovania univerzálnej poštovej služby v SR vzhľadom na zanedbateľný podiel SR na celkovom listovom trhu EÚ (len cca 0,32%). Preto je podľa MDPT SR potrebné predovšetkým zvážiť financovanie univerzálnej poštovej služby, podmienky prístupu poskytovateľov poštových služieb do poštovej siete, požiadavky na kvalitu univerzálnej

poštovej služby, príp. zavedenie nového systému udeľovania povolení, ktorý však nebude nevýhodnejší z hľadiska hospodárskej súťaže, ako je súčasný systém povoľovaní.

Ako potvrdzujú aj skúsenosti v krajinách, v ktorých už je trh poštových služieb plne liberalizovaný, konkurencia nedokáže vzhľadom na geografické podmienky ponúkať poštové služby na celom území, a tak sa sústreďuje len na najväčšie, a teda aj najziskovejšie mestské aglomerácie. V prípade veľkých miest možno očakávať, že úplná liberalizácia prinesie vyššiu úroveň a kvalitu poštových služieb. Na druhej strane je však podľa MDPT SR potrebné zdôrazniť, že vo vidieckych oblastiach a menších mestách sa neočakávajú iniciatívy konkurenčných poskytovateľov, naopak možno predpokladať negatívne vplyvy úplnej liberalizácie. V záujme zabezpečenia vyváženého systému je preto podľa ministerstva potrebné pristupovať k úplnej liberalizácii trhu poštových služieb predvídateľným spôsobom a vytvoriť efektívny vyvážený regulačný a legislatívny rámec. Podľa vyjadrenia MDPT SR sa bude musieť po úplnej liberalizácii zabezpečiť iná forma financovania univerzálnej poštovej služby, ktorú v súčasnosti realizuje Slovenská pošta. Podľa ministra dopravy Pavla Prokopoviča by bolo riešením, ak by štát po páde monopolu uzavrel so Slovenskou poštou zmluvu o výkonoch vo verejnom záujme tak, ako je to v železničnej doprave, kde si štát objednáva výkony.

Predstavitelia Konfederácie odborových zväzov SR uviedli, že urýchlená liberalizácia môže vážne ohroziť sociálne istoty a zamestnanosť v Slovenskej pošte. Člen správnej rady asociácie slovenských expresných prepravcov uviedol, že otvorenie trhu neprinesie pre kuriérské spoločnosti žiadne väčšie výhody. Expresní prepravcovia nie sú podľa neho pre poštu žiadnym rizikom, keďže predmetom ich podnikania je expresná preprava, respektíve preprava tovaru, a tých sa monopol netýka.

Ratingová agentúra CRA Rating Agency, a.s. zahrnula liberalizáciu európskeho trhu poštových služieb do ostatného ratingového hodnotenia spoločnosti Slovenská pošta, a.s. Podľa agentúry nepredstavuje schválená zrýchlená alternatíva liberalizácie pre Slovenskú poštu riziko, ktoré by ohrozilo jej aktuálne ratingové hodnotenie (A-/skAaa/skP-1, výhľad stabilný).

[späť na stručné charakteristiky](#)

9. Odklad povinností súvisiacich s tzv. registratúrami (súbor všetkých dokumentov vznikajúcich činnosťou právnických i fyzických osôb) na 2 roky

Ministerstvo vnútra (MV) SR schválilo 10. júna 2005 novelu vykonávacej vyhlášky k zákonu o archívoch a registratúrach, ktorá odsunula termín na predkladanie registratúrnych plánov a poriadkov na schválenie MV SR a stanovila ho na 30. jún 2007. Všetky povinné subjekty tak budú mať na vypracovanie a schválenie svojich registratúrnych plánov a poriadkov čas ďalšie dva roky.

Pri vykonávaní podnikateľskej činnosti vzniká množstvo dokumentov, faktúr, mzdových listov a iných písomností. Chrániť túto dokumentáciu a zaviesť v nej určitý systém si kladol za cieľ zákon o archívoch a registratúrach z roku 2002 a príslušná vykonávacia vyhláška MV SR.

Správa registratúry je zabezpečovanie evidovania, tvorby, ukladania, ochrany registratúrnych záznamov, prístupu k nim a zabezpečovanie ich vyradovania. Týka sa to predovšetkým podnikateľských subjektov, pretože v zmysle zákona je pôvodcom registratúry právnická osoba alebo fyzická osoba, z činnosti ktorej vzniká registratúra. **Registratúra** je teda súbor všetkých dokumentov súvisiacich s činnosťou právnických i fyzických osôb.

Pôvodca registratúry je podľa zákona povinný:

- vypracovať registratúrny poriadok a registratúrny plán a predložiť ich na posúdenie a schválenie MV SR prostredníctvom štátneho ústredného archívu alebo štátneho archívu s regionálnou územnou pôsobnosťou,
- zabezpečovať správu registratúry,
- zabezpečiť trvanlivosť registratúrneho záznamu; ak je registratúrny záznam vyhotovený na papieri, papier musí spĺňať požiadavky technickej normy,
- zabezpečovať, aby správu registratúry vykonávali osoby, ktoré majú najmenej úplné stredné vzdelanie,
- umiestniť registratúru v priestoroch, ktoré zaručujú jej zachovanie,
- umožňovať výkon štátneho odborného dozoru nad správou registratúry,
- vyradovať pravidelne registratúrne záznamy len so súhlasom MV SR,
- označiť registratúrne záznamy, ku ktorým chce obmedziť prístup, slovami "obmedzený prístup" a uvedením času trvania obmedzenia,
- oznamovať bezodkladne MV SR prostredníctvom štátneho ústredného archívu alebo štátneho archívu s regionálnou územnou pôsobnosťou zmenu svojho názvu a zmenu miesta uloženia registratúry,

- odovzdať archívne dokumenty po vyradovacom konaní do archívu v lehote, ktorú archív určil, so zoznamom odovzdávaných archívnych dokumentov a s evidenčnými pomôckami podľa registratúrneho poriadku,
- odovzdať bezodkladne registratúru právneho nástupcovi, alebo ak zanikne bez právneho nástupcu odovzdať registratúrne záznamy s trvalou dokumentárnou hodnotou MV SR prostredníctvom štátneho ústredného archívu alebo štátneho archívu s regionálnou územnou pôsobnosťou usporiadané podľa jeho pokynov, alebo uložiť registratúrne záznamy bez trvalej dokumentárnej hodnoty do uplynutia lehôt uloženia a oznámiť ministerstvu miesto, kde sú uložené.

MV SR môže uložiť pokutu do 100 000 Sk tomu, kto

- nevypracuje registratúrny poriadok a registratúrny plán alebo ho nepredloží na posúdenie a schválenie,
- nezabezpečí správu registratúry,
- nezabezpečí trvanlivosť registratúrneho záznamu,
- umiestni registratúrne záznamy v priestoroch, ktoré nespĺňajú podmienky ich ochrany,
- neodovzdá registratúru právneho nástupcovi, nevykoná opatrenie na nápravu nedostatkov v správe registratúry, ktoré mu uložilo ministerstvo

Pre samostatne zárobkovo činné osoby vydalo MV SR v januári 2005 metodický návod na zabezpečenie postupu pri plnení povinností podľa zákona o archívoch a registratúrach pri zabezpečovaní správy registratúrnych záznamov. Živnostníci preto nebudú musieť predkladať svoje registratúrne plány a poriadky na schválenie, ak pri ich tvorbe budú postupovať podľa metodického návodu vypracovaného MV SR. Tento metodický návod je najjednoduchšou formou registratúrneho poriadku a registratúrneho plánu. Ak sa od neho živnostník výrazne odkloní, musí si ho nechať schváliť.

Podľa pôvodnej vykonávacej vyhlášky z roku 2002 bol pôvodca registratúry povinný upraviť svoj registratúrny poriadok s účinnosťou najneskôr od 1. januára 2006 a predložiť ho na schválenie do 30. júna 2005. Novelou tejto vyhlášky sa lehota na predloženie registratúrneho poriadku a registratúrneho plánu predĺžila o 2 roky, teda povinnosť predložiť ich na schválenie MV SR sa posunula na 30. jún 2007.

Pri zdôvodňovaní odkladu účinnosti niektorých ustanovení vyhlášky MV SR argumentovalo veľkým množstvom pôvodcov registratúry a obmedzenými možnosťami štátnych archívov. Ministerstvo však naďalej trvá na tom, aby pôvodcovia registratúry viedli nielen účtovné a daňové záznamy podľa príslušných zákonov, ale aj ďalšie registratúrne záznamy. Tie sú podľa MV SR z hľadiska informácií veľmi dôležité nielen z pohľadu dokumentárneho či historického, ale majú tiež význam pri objasňovaní trestnej činnosti.

Podľa Spoločnosti slovenských archivárov sú prísne pravidlá práce s dokumentmi potrebné, aby sa uľahčila práca bádateľov v budúcnosti. Podľa jej predstaviteľov sa dodržaním zákona má predísť svojvoľnému a živelnému ničeniu registratúrnych záznamov a medzi nimi aj budúcich archívnych dokumentov.

S blížiacim sa termínom na vypracovanie registratúrnych plánov sa zdvihla vlna kritiky voči prílišným administratívnym povinnostiam požadovaným štátom. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ako aj Ministerstvo financií SR navrhovali povinnosti vyplývajúce zo zákona o archívoch a registratúrach pre podnikateľov úplne zrušiť. Keďže prínos je podľa nich zanedbateľný v porovnaní s problémami, ktoré môžu podnikateľom spôsobiť. Podľa niektorých poslancov NR SR súčasné znenie zákona neprimerane zaťažuje a šikanuje podnikateľov a občanov a vyhláška MV SR nemôže tento stav napraviť ani posunom účinnosti. Poslanci Slobodného fóra preto 27. mája 2005 predložili do NR SR návrh novely zákona o archívoch a registratúrach, ktorý však nezískal dostatočnú podporu poslancov. V návrhu sa za pôvodcu registratúry považovali len orgány štátnej správy, štátne rozpočtové a príspevkové organizácie, samosprávne orgány obcí, miest a vyšších územných celkov, právnické osoby zriadené zákonom, ako aj právnické osoby a fyzické osoby, ktoré o to dobrovoľne požiadajú.

Aj viaceré podnikateľské združenia sa vyslovili za úplné zrušenie povinností pre podnikateľov vyplývajúcich zo zákona o archívoch a registratúrach. Podľa Podnikateľskej aliancie Slovenska, Klubu 500 (vlastníci slovenských spoločností zamestnávajúcich viac ako 500 zamestnancov), Združenia podnikateľov Slovenska (ZPS), ako aj Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory predstavuje zákon o registratúrach najmä zvýšenie administratívy a nákladov v podnikoch. Podľa prezidenta ZPS nie je odklad termínu o 2 roky riešením a navyše aj samotné odloženie má negatívny dosah na podnikateľov, ktorí už v tejto súvislosti investovali, spracovali softvéry, či ponúkli služby správy registratúry ostatným podnikateľom.

V Českej republike existovala do konca roku 2004 takisto povinnosť viesť registratúru. Novým zákonom o archívniectve a spisovej službe však túto povinnosť od začiatku tohto roka zrušili. Spisovú službu, tzv. registratúru, majú v ČR povinnosť viesť len verejné inštitúcie, štátne podniky a niektoré mestá a obce.

Novela vyhlášky je účinná od 30. júna 2005.

10. Diferencované zvyšovanie dôchodkov v roku 2005 v závislosti od ich výšky (od 10,2% až po 0% pri dôchodkoch vyšších ako 15 824 Sk); predĺženie referenčného obdobia, v ktorom sa zahrňajú zárobky do výpočtu dôchodku, z obdobia do roku 1994 na obdobie do roku 1984)

Poslanci NR SR novelizovali 18. mája 2005 *zákon (č. 461/2003 Z.z.) o sociálnom poistení*. Novelizácia sa uskutočnila nepriamo pri prerokúvaní vládnej novely zákona o rodičovskom príspevku, ktorý bol poslaneckými pozmeňujúcimi návrhmi doplnený o prechodné ustanovenia týkajúce sa úpravy zákona o sociálnom poistení. Predmetným zákonom bolo odhlasované diferencované zvýšenie dôchodkov, ktorého cieľom bolo zmenšiť veľké nerovnosti vo výške penzií súčasných dôchodcov. Podľa schváleného opatrenia sa na zvyšovanie dôchodkov roku 2005 nepoužije príslušný paragraf zákona o sociálnom poistení (§82 ods. 1), ale dôchodky vyplácané k 1.7.2005 a priznané v čase od 1.7.2005 do 31.12.2005 sa zmenia nasledovne v závislosti od ich výšky (rovnaký princíp sa použije aj v prípade opakovaných úrazových dávok):

- dôchodky do 3 906 Sk sa zvyšujú o 10,2%,
- od 3 907 Sk do 3 956 Sk sa zvyšujú na sumu 4 306 Sk,
- od 3 957 Sk do 10 937 Sk sa zvyšujú o 8,85 %,
- od 10 938 Sk do 11 077 Sk sa zvyšujú na sumu 11 907 Sk,
- od 11 078 Sk do 14 719 Sk sa zvyšujú o 7,5 %,
- od 14 720 Sk do 15 824 Sk sa zvyšujú na sumu 15 825 Sk,
- dôchodky vyššie ako 15 824 Sk sa v roku 2005 nezvyšujú.

Znamená to, že nízke dôchodky vzrastú o vyššie percento, pričom dôchodky nad 15 824 Sk sa nebudú upravovať vôbec.

Opatrenie má byť reakciou na poznatky, ktoré Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR získalo postupne po 2-ročnej účinnosti nového zákona o sociálnom poistení (*pozri HESO 2/2003*). Ustanovenie, ktoré zaviedlo automatickú valorizáciu dôchodkov každý rok v júli o určené priemerné percento medziročného rastu spotrebiteľských cien a rastu priemernej mzdy v hospodárstve SR, platí už druhý rok, avšak zatiaľ ešte nebolo využité. Vláda SR a poslanci NR SR totiž rozhodli, že v roku 2004 sa ešte neuplatní, a dôchodky zvýšili ad hoc úpravou na dvakrát, a to vo februári o 4% a v decembri o 3,4% (*pozri HESO 4/2003*), čo MPSVR SR zdôvodnilo pomocou dôchodcom prekonať dosahy prijatých reforiem. Ako kompenzáciu dostali aj jednorazový príspevok vo výške 1 000 Sk (*pozri HESO 1/2004*).

Podľa pôvodného zákona o sociálnom poistení sa mali dôchodkové dávky v roku 2005 automaticky plošne zvýšiť o 8,85%, vypočítaných v zmysle zákona na základe medziročného rastu nominálnych miezd v hospodárstve SR (10,2%) a medziročným rastom spotrebiteľských cien (7,5%) v roku 2004. Takéto zvýšenie by spôsobilo ďalšie zväčšenie rozdielu v dôchodkoch medzi dvoma základnými skupinami dôchodcov – tými, ktorí do penzie odišli pred 1. januárom 2004 (takzvaní starodôchodcovia), a tými, ktorí išli do penzie po uvedenom dátume – teda po zreformovaní priebežného systému dôchodkového zabezpečenia. Prevažná časť prvej skupiny dostáva oveľa nižšie penzie ako ľudia v druhej.

V starom systéme totižto výška dôchodku závisela len v malej miere od výšky príjmu poistenca, pretože výška vymeriavacieho základu bola zhora ohraničená. Platilo, že ak priemerný mesačný zárobok prevyšuje 2 500 Sk, dôchodok sa vymeria zo sumy 2 500 Sk, 1/3 zo sumy nad 2 500 Sk a do 6 000 Sk a 1/10 zo sumy nad 6 000 Sk do 10 000 Sk. Nad sumu nad 10 000 Sk sa už neprihliadalo. Ak niekoho priemerný mesačný zárobok predstavoval 10 000 alebo viac korún, dôchodok mu bol vymeraný zo 4 067 Sk ($2\,500 + 1/3 \times 3\,500 + 1/10 \times 4\,000$). Dôchodok sa v tomto systéme vymeriaval z mesačného priemeru hrubých zárobkov v 5 najlepších z posledných 10 kalendárnych rokoch. Takto určené dôchodky sa každoročne valorizovali.

Od 1. januára 2004 závisí výška dôchodku od výšky príjmu poistenca, dĺžky dôchodkového poistenia a aktuálnej dôchodkovej hodnoty (ktorá je pre rok 2005 stanovená vo výške 195,31). Maximálny vymeriavací základ je určený ako 3-násobok priemernej mzdy v hospodárstve, osobný mzdový bod tak môže dosiahnuť číslo 3. Priemerný osobný mzdový bod (POMB) sa v novom systéme počíta ako podiel hrubej ročnej mzdy a 12-násobku priemernej mzdy v hospodárstve. Do úvahy pre výpočet dôchodku sa berú príjmy dôchodcu od roku 1994. Podľa informácií MPSVR SR teda stačilo, aby niekto odišiel do penzie o pár dní neskôr, čím by oproti rovnako starému kolegovi, ktorý odišiel do penzie skôr, mohol získať aj o niekoľko tisíc korún vyšší dôchodok.

Výška dôchodkov pred dôchodkovou reformou (t.j. do 31.12.2003; v Sk)					
r. 2003	Doba zamestnania (platenia odvodov)				
POMB*	25	36	38	40	42
0,25	4 156**	4 775	4 888	5 000	5 112
0,4	4 725	5 469	5 604	5 739	5 875
0,6	5 469	6 375	6 540	6 706	6 870
1,0	5 918	6 928	7 112	7 296	7 480
1,5	5 918	6 928	7 112	7 296	7 480

* POMB = priemerný osobný mzdový bod, vyjadruje pomer mzdy jednotlivca k priemernej mzde v SR
 ** minimálny dôchodok bol 1,1-násobok životného minima (4 631 Sk v roku 2003)

Výška dôchodkov krátko po prijatí dôchodkovej reformy (t.j. po 1.1.2004; v Sk)					
r. 2004	Doba zamestnania (platenia odvodov)				
POMB	25	36	38	40	42
0,25	3 213	4 626	4 883	5 140	5 397
0,4	3 488	5 023	5 302	5 581	5 860
0,6	3 855	5 551	5 860	6 168	6 477
1,0	4 590	6 609	6 976	7 343	7 710
1,5	6 196	8 922	9 418	9 913	10 409
2,0	7 114	10 244	10 813	11 382	11 951
2,5	8 032	11 566	12 208	12 851	13 493
3,0	8 950	12 887	13 603	14 319	15 035

Zdroj: INEKO, www.dochodky.sk

Rozdiely v penziách teda spočívajú v čase, kedy tí-ktorí ľudia odišli do penzie. Vo všeobecnosti ľudia, ktorí odišli do penzie pred 1. januárom 2004 majú dôchodok nižší aj o niekoľko tisíc korún ako tí, ktorí vstúpili do priebežného systému po jeho zreformovaní a zmene výpočtu dôchodkov. Ministerstvo práce priznalo, že veľké rozdiely sú aj medzi ľuďmi, ktorí pracovali aj po získaní nároku na starobný dôchodok a nečerpali ho. Spôsobil to iný spôsob odmeňovania dôchodcov za roky odpracované po nároku na dôchodok podľa starého a nového systému.

Priebežný pilier dôchodkového zabezpečenia je charakteristický tým, že dôchodky sú platené z odvodov pracujúcich ľudí. Podľa medializovaných informácií sa musia na súčasný napríklad 20-tisícový dôchodok v priebežnom systéme "poskladať" 7,4 pracujúci zarábajúci priemernú mzdu (za občana s hrubou mzdou 15-tis. Sk, ktorý nevstúpil do kapitalizačného piliera, smeruje do Sociálnej poisťovne mesačne 2 700 Sk).

Podľa pôvodného mechanizmu valorizácie o 8,85% by Sociálna poisťovňa vynaložila na zvyšovanie dôchodkov do konca roku 2005 4,17 mld. Sk. Nový spôsob zvýšenia dôchodkov si vyžiada náklady vyššie o zhruba 60 mil. Sk.

Dôchodky priznané k 31. 12. 2003		
Výška dôchodkov	Počet poberateľov:	
	starobných dôchodkov	predčasných starobných dôchodkov
do 2 099 Sk	2283	50
2 100 - 3 099 Sk	1944	3648
3 100 - 4 099 Sk	8857	1983
4 100 - 5 599 Sk	99 365	1610
5 600 - 7 199 Sk	300 676	81
7 200 - 8 999 Sk	139 498	25
nad 9 000 Sk	18 686	1

Zdroj: SME, Sociálna poisťovňa

Dôchodky priznané k 31. 3. 2005		
Výška dôchodkov	Počet poberateľov:	
	starobných dôchodkov	predčasných starobných dôchodkov
do 2 099 Sk	2659	0
2 100 - 3 099 Sk	5179	0
3 100 - 4 099 Sk	7679	1
4 100 - 5 599 Sk	76208	1156
5 600 - 7 199 Sk	548371	6580
7 200 - 10 999 Sk	493222	7239
11 000 - 15 999 Sk	4848	562
16 000 - 20 999 Sk	1265	4

21 000 - 29 999 Sk	430	0
nad 30 000 Sk	57	0

Zdroj: SME, Sociálna poisťovňa

Predkladatelia návrhu iba reagovali podľa ich vyjadrení na problémy v dôchodkovom systéme, ktoré ukázala prax za 2 roky účinnosti zákona o sociálnom poistení – a to na veľké rozdiely medzi časťou novopriznaných dôchodkov a "staršími" dôchodkami. Zásah bol podľa nich nevyhnutný aj preto, aby sa tohtoročnou valorizáciou priepať nezväčšovala a ľudia nedoplácali na nesprávne nastavený nový systém, prípadne na nespravodlivosť starého priebežného systému, ktorý popieral zásluhovosť a limitoval maximálnu výšku dôchodkov. S návrhom diferencovaného zvýšenia súhlasili mnohí poslanci NR SR, vrátane opozičných poslancov. Súhlas s týmto opatrením vyslovili aj predstavitelia vlády SR. Minister práce, sociálnych vecí a rodiny Ľudovít Kaník uviedol, že aktuálne opatrenie nerieši problém systémovo, a poukázal na pripravovanú novelu zákona o sociálnom poistení z dielne jeho rezortu (*pozri nižšie*). Na margo rozdielu vo výške dôchodkov uviedol, že v prípade vysokých dávok, približne nad 10 000 Sk, ide v mnohých prípadoch o ľudí, ktorí si niekoľko rokov "nadsľuhovali", a teda odišli do penzie neskôr, ako začal ich dôchodkový vek. Oponenti považovali opatrenie za zlyhanie dôchodkovej reformy, a hlavne jej priebežného piliera. Argumentovali, že rozdiely v dôchodkoch vznikli predovšetkým zmenou systému, a nie existenciou princípu zásluhovosti.

V minulosti zavedenie nového systému kritizovali za jeho štedrosť napríklad liberálni ekonómovia Nadácie F.A. Hayeka. Tvrdili, že je neudržateľný a konkuruje druhému pilieru. Podľa nich nie je dnes základným problémom spomínaný spôsob valorizácie, ale spôsob priznávania dôchodku, ktorý bol nastavený príliš štedro - priznal dôchodky ľuďom, ktorí si ho nezaslúžili. Ide len o provizórne riešenie, systémovým by bolo vytvoriť rovnaké pravidlá pre všetkých. Negatíva reformy priebežného dôchodkového systému sa podľa nich zatiaľ naplno neprejavili. „Do roku 2006 nebudú najvyššie dôchodky také vysoké, aké by boli, keby štát neobmedzoval to, čo nazýva úplnou zásluhovosťou“, konštatovali predstavitelia Nadácie F.A. Hayeka.

Aktuálna novelizácia zákona o sociálnom poistení mení aj obdobie, ktoré sa berie do úvahy pri výpočte dôchodku. Doteraz boli rozhodujúcim kritériom pre stanovenie osobného mzdového bodu príjmy späť len do roku 1994, a iba v prípade, že sa v tomto období nenašlo aspoň 10 rokov použiteľných na výpočet, mohla Sociálna poisťovňa zobrať do úvahy aj obdobie pred roka 1994. S účinnosťou od 1. júla 2005 sa bude pri výpočte brať do úvahy obdobie až do roku 1984, a ak sa nenájde aspoň 22 rokov potrebných na výpočet dôchodku, tak aj obdobie pred roka 1984. Očakáva sa, že uvedená zmena zníži nové dôchodky, pretože ľudia pred rokom 1994 zarábali vo všeobecnosti menej.

Novelizované ustanovenia zákona o sociálnom poistení nadobudlo účinnosť 1. júla 2005.

Ako reakciu na nepriaznivý stav vo valorizácii dôchodkov pripravilo MPSVR SR ďalšiu novelu zákona o sociálnom poistení, ktorá zatiaľ čaká na predloženie na rokovanie vlády. Tá navrhuje okrem iných zmien, že od roku 2006 opäť zmení spôsob valorizácie dôchodkov. Dôchodky sú v návrhu rozdelené do dvoch skupín: nižšie dôchodkové sumy (do 0,7-násobku priemernej mzdy) sa majú valorizovať indexom určeným ako aritmetický priemer priemernej medziročnej inflácie a medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve. Vyššie dôchodky (nad 0,7-násobkom priemernej mzdy) by mali rásť len podľa inflácie. Autori návrhu plánujú v prípade tzv. redukovaného priemerného osobného mzdového bodu (POMB v hodnote od 1,25 do 3,0 sa neakceptuje v plnej výške, pričom sa percentuálna redukcia rokmi znižuje), ktorého úlohou malo byť zabránenie príliš rýchlemu nárastu dôchodkov po zavedení dôchodkovej reformy v rokoch 2004-2006, predĺženie jeho uplatňovania až do roku 2012. Ako uviedli autori návrhu, princíp dôchodkovej reformy založený na pravidelnej valorizácii a vypočítaní dôchodku podľa zásluhovosti nebude dotknutý. Zachovať sa má i pravidelná valorizácia na základe ekonomického vývoja.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

11. Zvýšenie sumy daňového bonusu zo 4 800 Sk na 5 400 Sk ročne (zo 400 Sk na 450 Sk mesačne) (novela zákona o dani z príjmov)

Poslanci NR SR schválili 23. júna 2005 *novelu zákona o dani z príjmov*. Podľa novely sa mení výška sumy daňového bonusu zo súčasných 4 800 Sk na 5 400 Sk ročne. Daňovník, ktorý mal v zdaňovacom období zdateľné príjmy zo závislej činnosti, samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu aspoň vo výške 6-násobku minimálnej mzdy (39 000 Sk) a vykázal základ dane, si môže uplatniť daňový bonus v sume 5 400 Sk ročne, resp.

450 Sk za každý mesiac. Daňový bonus si môžu uplatniť rodičia na každé vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom.

Daňový bonus si môže uplatniť iba jeden z rodičov nezaopatreného dieťaťa a odratáva sa mu priamo z daní, nie zo základu dane. Ak je suma dane nižšia ako suma uplatňovaného daňového bonusu, daňovník, ktorý podáva daňové priznanie, požiada miestne príslušného správcu dane o vyplatenie sumy vo výške rozdielu medzi sumou daňového bonusu a sumou dane (princíp tzv. negatívnej dane). Ten, kto vykázal vo svojom účtovníctve stratu alebo nulový hospodársky výsledok, nemôže dostať daňový bonus.

Za zdaňovacie obdobie roka 2005 si môže daňovník uplatniť daňový bonus na vyživované dieťa v sume 5 000 Sk - za kalendárne mesiace január až august v sume 400 Sk mesačne a za mesiace september až december v sume 450 Sk mesačne.

Ministerstvo financií v dôvodovej správe uvádza, že novela zákona reaguje na zvyšovanie súm životného minima a minimálnej mzdy, a preto navrhlo zvýšenie daňového bonusu. Podľa Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR sa štát prostredníctvom rôznych príspevkov snaží rodinám pomáhať pri riešení niektorých životných situácií, ako je narodenie, výchova a výživa detí. Daňový bonus, má podľa MPSVR SR pomôcť zamestnaným rodičom.

Richard Sulík, bývalý poradca ministra financií a autor daňovej reformy, kritizuje súčasný komplikovaný systém sociálnych dávok, pomocou ktorých štát realizuje svoju sociálnu politiku. Štát podporuje rodiny s deťmi troma rôznymi spôsobmi - plošnými prídavkami na deti (500 Sk/mesiac), daňovým bonusom a znížením odvodu na starobné poistenie (o 0,5% za každé nezaopatrené dieťa). Podľa Sulíka sa daňový bonus poskytuje nezávisle od výšky vlastného príjmu, a tým pádom neslúži základnému cieľu pomáhať tým, ktorí to potrebujú. Daňový bonus bol do slovenského právneho rámca zavedený daňovou reformou (*pozri [HESO 4/2003](#)*).

Novela zákona o dani z príjmov nadobudne účinnosť 1. septembra 2005, okrem niektorých článkov, ktoré nadobudli účinnosť dňom vyhlásenia zákona v Zbierke zákonov SR.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

12. Pilotný projekt preplácania cestovných výdavkov súvisiacich s dochádzkou do zamestnania (max. 2 000 Sk mesačne po dobu 3 mesiacov) pre nezamestnaných z prihraničných okresov SR, ktorí začnú pracovať v susediacich krajinách EÚ

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR) SR navrhlo a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny začalo od 1. apríla 2005 koordinovať realizáciu pilotného projektu na vytvorenie nového nástroja aktívnej politiky trhu práce. Cieľom projektu je zvýšenie motivácie nezamestnaných pri hľadaní si zamestnania v Maďarsku, Rakúsku, Poľsku a v Českej republike, a to poskytnutím náhrady časti cestovných výdavkov do zamestnania v prihraničných regiónoch.

Na základe žiadosti uchádzačov o zamestnanie (UoZ) im bude poskytnutá náhrada časti cestovných výdavkov, ktorá má UoZ pomôcť preklenúť počiatočné obdobie po ich nástupe do zamestnania v cudzej krajine, spojené so zvýšenými výdavkami predovšetkým na cestovné hromadnými dopravnými prostriedkami z miesta trvalého pobytu do miesta výkonu práce a späť. Tento príspevok poskytujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (PSVR) pre UoZ s trvalým pobytom v prihraničných oblastiach, ktorým sprostredkovali zamestnanie, alebo ktorí si našli zamestnanie sami mimo miesta svojho trvalého pobytu a cestujú do miesta výkonu práce do cudzieho štátu EÚ bezprostredne susediaceho s okresom, v ktorom majú trvalý pobyt.

Príspevok sa vypláca v mesačných intervaloch na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi úradom PSVR a UoZ vo výške 100% zo skutočne preukázaných nákladov, najviac však v sume 2 000 Sk. Príspevok poskytuje úrad PSVR po dobu najviac 3 mesiacov odo dňa vzniku pracovného pomeru. Príspevok je nárokovateľnou položkou pre každého UoZ pri splnení stanovených podmienok, ale je obmedzený počtom 4000 UoZ (nezamestnaných), ktorých nahlásili úrady PSVR v prihraničných oblastiach SR.

O príspevok môžu požiadať bývalí nezamestnaní, ktorí boli vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 3 mesiace bezprostredne pred vznikom pracovného pomeru uzatvoreného so zamestnávateľom na dobu neurčitú alebo na dobu určitú, minimálne však na dobu jedného mesiaca. Žiadosti predkladajú žiadatelia na úrade PSVR v územnom obvode, v ktorom majú trvalý pobyt najneskôr do 30 dní od prvého dňa začatia pracovného pomeru. Súčasťou písomnej žiadosti je originál alebo fotokópia originálu pracovnej zmluvy o nástupe do pracovného pomeru a originály dokladov preukazujúcich výdavky súvisiace s dochádzaním za prácou z miesta trvalého pobytu.

Projekt MPSVR SR bol kritizovaný zo strany niektorých rakúskych predstaviteľov, ktorí hodnotili krok ministerstva ako prejav nesolidarity voči EÚ, keď sa rieši nezamestnanosť na úkor susedných krajín. Tajomníčka rakúskej sociálno-demokratickej strany Doris Buaresová reagovala na projekt vyhlásením, že Slovensko chce preniesť svoje problémy s nezamestnanosťou do susedných krajín.

Preplácanie časti cestovných výdavkov pre uchádzačov o zamestnanie v prihraničných regiónoch našiel najväčšiu odozvu pri maďarských hraniciach. S touto iniciatívou sú spokojní aj českí podnikatelia, ktorí slovenskou pracovnou silou vyplňajú miesta, o ktoré nemajú miestni obyvatelia záujem.

MPSVR SR zdôrazňuje, že cieľom projektu je snaha o podporu pracovnej mobility uchádzačov o zamestnanie v prihraničných regiónoch, nie riešenie nezamestnanosti na úkor iných krajín EÚ. Ministerstvo predpokladá, že ak by bol projekt úspešný, úrady PSVR by mohli poskytovať príspevok aj nezamestnaným, ktorí budú dochádzať do iných okresov.

Obdobie realizácie pilotného projektu má trvať od 1. apríla 2005 do 1. apríla 2006.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

13. Novelizácia 6 zdravotníckych zákonov (ponechanie najmenej 51% akcií štátu v transformovaných zdravotníckych zariadeniach; neumožnenie vzniku reťazcov lekární; zavedenie odvodovej povinnosti pre dobrovoľne nezamestnaných; umožnenie spoplatnenia prednostného ambulantného vyšetrenia pacientov; rozšírenie okruhu pacientov oslobodených od paušálnych poplatkov za služby; povinnosť zverejniť kritériá pre zaradenie poistenca na čakaciu listinu; kategorizácia liekov a chorôb podľa finančných možností štátu)

Poslanci NR SR schválili na svojom rokovaní 30. júna 2005 novely 6-tich zdravotníckych zákonov z dielne Ministerstva zdravotníctva (MZ) SR. Ide o novely *zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zákona o zdravotnej starostlivosti, zákona o rozsahu zdravotnej starostlivosti, zákona o zdravotnom poistení, zákona o zdravotných poisťovniach a novela zákona o liekoch a zdravotníckych pomôckach*. Opatrenia zasahujú do všetkých oblastí zdravotníctva - od zdravotného poistenia cez zdravotnú starostlivosť až po lieky. Predmetné normy majú predovšetkým upresňujúci charakter a dopĺňajú niektoré definície s cieľom bezproblémovej aplikácie zákonov reformy zdravotníctva (*pozri HESO 3/2004*), ktoré boli schválené v októbri 2004. Novely obsahujú aj niekoľko zásadných a diskutovaných zmien, podľa autorov návrhov však nemenia charakter reformy zdravotníctva.

Novelou zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve poslanci schválili zachovanie najmenej 51%-nej majetkovej účasti štátu, ak dôjde k prevodu akcií alebo k zníženiu, resp. zvýšeniu základného imania transformovaného štátneho zdravotníckeho zariadenia (TZZ). Prevod akcií takéhoto zariadenia zo štátu na iné osoby bude možné vykonať len na základe rozhodnutia vlády SR o privatizácii majetkovej účasti štátu na základnom imaní TZZ. Bezodplatný prevod zdravotníckych zariadení transformovaných na akciové spoločnosti bude možný len na verejné vysoké školy, samosprávne kraje a obce, tak ako to je i v súčasne platnom znení. Súčasťou zmluvy o bezodplatnom prevode akcií musí byť 10-ročný zákaz nakladania s akciami. Ponechanie v súčasnosti platného právneho stavu inicioval poslanec NR SR Tibor Bastrnák (SMK), ktorý tak reagoval na poslanecký návrh ANO (pričom sa s ním stotožňovalo i MZ SR), podľa ktorého by sa podiel štátu na akciách nemocníc mohol znížiť na 34% v prípade, že do TZZ - akciovej spoločnosti - by vstúpil nový investor navýšením základného imania. Znížením minimálneho podielu chceli autori návrhu umožniť vstup kapitálu do zdravotníckeho zariadenia. Minister zdravotníctva Rudolf Zajac uviedol, že aj doteraz platný zákon umožňuje predať nemocnice po transformácii na akciové spoločnosti okamžite, "bez mihnutia oka". Zatiaľ však žiadna akciová spoločnosť nevznikla, a preto nie je čo predávať. Minister zdravotníctva obhajoval navrhovanú zmenu z 51% na 34% tým, že ak by chcel prípadný investor do nemocníc investovať, štátu by ostal aspoň kontrolný balík. Návrh Tibora Bastrnáka schválila NR SR 123 hlasmi zo 136. Podľa Jána Bielika (KDH) by bolo nerozumné, aby v časoch ekonomickej nestability štát stratil 51% akcií, a tým majetkovú účasť a rozhodovaciu funkciu pri transformácii nemocníc na akciové spoločnosti. Zdôraznil, že niektoré nemocnice, ktoré majú byť transformované na akciové spoločnosti, boli vybrané ako základná garancia štátu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Podľa poslanca Pavla Pašku (Smer) ak minister zdravotníctva tvrdí, že súkromný kapitál bude v zdravotníctve lepšie hospodáriť v porovnaní so štátnym, mal by v nemocniciach povymieňať manažérov, ak títo nie sú schopní pracovať efektívne. Ako ďalej uviedol, robia sa postupné kroky na

to, aby sa zo zdravotníctva urobil biznis. Cieľom zdravotníckeho systému má byť podľa tohto poslanca občan, a nie nejaká finančná skupina, ktorá chce zarábať.

Novela zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zavádza osobitný druh licencie na výkon lekárskej posudkovej činnosti v kategórii lekár (posudkoví lekári Sociálnej poisťovne). Licencia na tento výkon sa nebude vyžadovať v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch.

Novelou zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti sa novelizoval zákon o záchrannej zdravotnej službe definujúci verejnú sieť poskytovateľov záchrannej zdravotnej služby, ktorá je pevne určená sídlami staníc. V tejto súvislosti budú ambulancie záchrannej zdravotnej služby (ZZS) doplnené o ambulancie rýchlej zdravotnej pomoci a ambulancie vodnej ZZS.

Novela zákona o zdravotnej starostlivosti má predovšetkým upresňujúci charakter. V prvom rade norma umožní nahliadať do zdravotnej dokumentácie pacienta Ministerstvu zdravotníctva SR, jednotlivým ústredným orgánom štátnej správy a Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Do definitívneho znenia sa ďalej dostalo ustanovenie umožňujúce každej žene, ktorá o to písomne požiada, zachovať úplnú anonymitu v prípade utajených pôrodov. Poslanci NR SR schválili aj pozmeňujúci návrh Evy Černej (ANO), aby sa utajované pôrody umožnili aj neplnoletým. Právna norma po novom definuje postup "lege artis", podľa ktorého je poskytovateľ povinný poskytovať zdravotnú starostlivosť správne. To znamená, že sa musia urobiť všetky zdravotné výkony na správne určenie choroby so zabezpečením včasnej a účinnej liečby s cieľom uzdravenia osoby pri zohľadnení súčasných poznatkov lekárskej vedy. Norma okrem iného rozčleňuje katalóg zdravotných výkonov (na základe ktorého budú poisťovne preplácať lekárom výkony) a rozčleňuje ho na katalóg zdravotných výkonov, ktorý bude predstavovať súbor všetkých zdravotných výkonov, a zoznam zdravotných výkonov priradených ku konkrétnej chorobe s rozdelením na diagnostické a terapeutické výkony. Oba dokumenty bude vydávať vláda SR formou nariadenia. Ministerstvo zdravotníctva si pre odborné posudzovanie zdravotných výkonov pri tvorbe katalógu bude zriaďovať Katalogizačnú komisiu ako poradný orgán rezortu.

Súčasťou **novely zákona o rozsahu zdravotnej starostlivosti** uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti je okrem iného spoplatnenie za prednostné vyšetrenie pacientov. Poskytovatelia zdravotníckych služieb už budú môcť požadovať úhradu za prednostné poskytnutie ambulantnej starostlivosti, ale iba v rámci na to vyhradených ordinačných hodín, ktoré nesmú presiahnuť jednu štvrtinu celkových ordinačných hodín. Výšku úhrady pacienta schváli samosprávny kraj v závislosti od miesta prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia. Kritici tohto ustanovenia tvrdia, že v oblastiach len s jedným špecialistom budú pacienti nútení platiť, lebo inak sa k doktorovi nedostanú. Minister zdravotníctva však uviedol, že lekári poplatky za prednostné vyšetrenie vyberajú už dávno, ale keďže ich doteraz nik nekontroloval, štát teraz určí pravidlá.

Zákon o rozsahu zdravotnej starostlivosti upravuje aj 20-korunové poplatky v ambulanciách, ako aj 50-korunové poplatky za hospitalizáciu v nemocnici. Novelou k zásadným zmenám nedošlo, do zákona sa predovšetkým zavádzajú oslobodenia od úhrady poplatkov pre isté skupiny pacientov, ktoré rezort zdravotníctva oslobodil už vyhláškou zo začiatku roka 2005. Od 50-korunového poplatku v nemocnici budú oslobodené dojčiace matky či pacienti, u ktorých nie je možné získať jeho súhlas s poskytovaním ústavnej starostlivosti (napríklad keď je dovezený pacient v bezvedomí). 20-korunový poplatok v ambulancii nebude musieť platiť chronicky chorý pacient pri návštevách v súvislosti dispenzarizáciou (bezplatnou zdravotnou poradňou) a všetci pacienti pri návštevách za účelom očkovania alebo len za účelom predpisania liekov. Od 60-korunového poplatku na pohotovosti bol zákonom oslobodený pacient, ktorý je po vyšetrení na pohotovosti ihneď hospitalizovaný a vojak povinnej vojenskej služby alebo občan vykonávajúci civilnú službu. Od 20-korunového poplatku v lekárni sa oslobodil výdaj očkovacích látok na povinné očkovanie, od 100-korunového poplatku za sprievodcu v nemocnici dieťa do 3 rokov, ak je jeho sprievodcom rodič alebo osoba, ktorej bol zverený do starostlivosti, ďalej dieťa do 18 rokov prijaté na onkologickú liečbu, ak je jeho sprievodcom rodič alebo osoba, ktorej bol zverený do starostlivosti, a hospitalizovaná matka s dojčaťom. Pri prerokúvaní normy v parlamente bol predložený nakoniec neschválený pozmeňujúci návrh na zrušenie poplatku 20 Sk za spracovanie receptu. Ako uviedla jeho autorka, tento poplatok je nesystémový, keďže časť z poplatku smeruje do zdravotnej poisťovne a tie sa majú transformovať na súkromné obchodné spoločnosti. Minister zdravotníctva zrušenie poplatku odmietol, pretože podľa neho by sa tým "rozbil" celý systém.

Podľa definitívne schváleného znenia bude kategorizácia chorôb, liečiv, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín vykonávaná kategorizačnými komisiami výhradne tak, aby verejné prostriedky, s ktorými hospodária zdravotné poisťovne, postačovali na úhradu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia. Znamená to, že miera plných úhrad zdravotných poisťovní bude vychádzať len z toho, čo si štát môže dovoliť. Medzi oponentov uvedeného ustanovenia sa postavilo KDH, ktoré bolo proti tomu, aby zdravotné

poisťovne mohli platiť za zdravotnú starostlivosť len do výšky vyzbieraného poistného. Navrhli zo zákona sporný paragraf vylúčiť a po následnom zamietnutí ich zmeny sa rozhodli nepodporiť samotnú novelu zákona o rozsahu zdravotnej starostlivosti. Poslanci NR SR odmietli aj poslanecký návrh Pavla Pašku (SMER), aby zoznamy liekov a chorôb schvaľoval parlament. Ďalšou zo zmien je, že návrhy na kúpeľnú liečbu budú vypisovať aj praktickí lekári, pričom zákon udáva, pri ktorých indikáciách to bude možné. V neposlednom rade, na základe predmetnej novely budú zdravotné poisťovne preplácať:

- individuálne pripravené lieky, ktoré predpíše lekár v ambulancii,
- dietetické potraviny počas pobytu v nemocnici,
- liek, zdravotnícku pomôcku, dietetickú potravinu, ktoré nie sú v systéme zdravotného poistenia, ak s tým súhlasí revízný farmaceut alebo revízný lekár,
- doplatok pacienta za zdravotnícku pomôcku, ak s tým bude súhlasiť revízný lekár,
- liečbu v kúpeľoch u chorôb z povolenia (podľa súčasného legislatívneho stavu sú tieto choroby v skupine samoplatcov).

Novela zákona o zdravotných poisťovniach (ZP) a dohľade nad zdravotnou starostlivosťou bližšie konkretizuje postup pri vytváraní zoznamov poistencov čakajúcich na poskytnutie zdravotnej starostlivosti (tzv. waiting lists). ZP bude povinná vytvoriť a viesť nielen zoznam pacientov čakajúcich na zdravotnú starostlivosť a zoznam čakajúcich na vhodný orgán, tkanivo, bunky na účely transplantácie, ale bude musieť tvoriť aj technické rezervy na úhradu za zdravotnú starostlivosť. Prostriedky nazbierané v technických rezervách sa budú môcť použiť výhradne na účel úhrady za poskytnuté zdravotnícke služby. Zo zákona vyplýva, že všeobecne záväzný právny predpis MZ SR ustanoví podrobnosti o vytváraní a používaní zoznamov a technických rezerv. Zákon o zdravotných poisťovniach stanovuje po novom, že ZP bude musieť poistencovi písomne oznámiť, či bol do zoznamu zaradený, prípadne vyradený a na internetovej stránke bude povinne zverejňovať kritériá zaradovania a vyradovania pacientov do, resp. zo zoznamu. Novelizovaný zákon o zdravotných poisťovniach okrem vyššie uvedeného:

- dáva poisťovniam právo vymáhať aj úroky z omeškaného poistného,
- poisťovne budú môcť nakupovať lieky a zdravotnícke pomôcky nielen u výrobcu, ale aj u veľkodistribútora,
- umožňuje poisťovni financovať vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov.

Úrad pre dohľad bude môcť priamo ukladať sankcie poskytovateľom zdravotnej starostlivosti ak zistí pri výkone dohľadu, že zdravotná starostlivosť nebola poskytnutá správne.

Asi najrozsiahlejšie zmeny spomedzi predmetnej novelizácie zdravotníckych zákonov sa týkajú **novely zákona o zdravotnom poistení**. Definuje nanovo poistencov štátu (taxatívne), upresňuje definíciu zdravotne postihnutých, ktorí platia polovičné odvody, či spresňuje ročné zúčtovanie. Podľa dôvodovej správy bolo jeho hlavným cieľom pozitívne vymedziť poistencov, za ktorých platí poistné štát z dôvodu zjednotenia vymedzenia pojmu poistenca. Zákon rozdeľuje zdravotné poistenie na povinné verejné zdravotné poistenie a dobrovoľné verejné zdravotné poistenie. Pod povinné verejné zdravotné poistenie spadá fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenska, ak nie je zamestnaná v zahraničí, prípadne nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť, nepoberá dôchodok v zahraničí, prípadne ak sa v cudzine nezdržiava dlhodobo (viac ako 6 mesiacov). Pod dobrovoľné verejné zdravotné poistenie spadá osoba, ktorá nie je verejne zdravotne poistená na Slovensku, ani v inom členskom štáte EÚ.

Kým od januára 2005 platil štát poistenie za takzvané dobrovoľne nezamestnané osoby (osoby v produktívnom veku ale neevidované na úradoch práce), podľa novely zákona o zdravotnom poistení však štát za tieto osoby už zdravotné poistenie platiť nebude. Uvedení nezamestnaní si budú musieť na zdravotné poistenie prispievať sami. Do 8. septembra 2005 musia zdravotnej poisťovni doručiť tlačivo, v ktorom oznámia zmenu platiteľa poistného. Ak to do 8.9.2005 nestihnú, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou im môže uložiť pokutu do 10-tis. Sk. Vyčlenením dobrovoľne nezamestnaných osôb by sa počet poistencov štátu mal znížiť o približne 180-tis. osôb a zavedením opatrenia do praxe tak štát na poistnom ušetrí okolo 1,3 mld. Sk v roku 2006. Dobrovoľne nezamestnaná osoba nie je zamestnancom ani samostatne zárobkovo činnou osobou podľa tohto zákona a nie je osobou, za ktorú platí poistné štát - to znamená, že nie je odkázaná na pomoc sociálneho systému štátu. Pokiaľ si osoby, ktoré sú poistencami verejného zdravotného poistenia dokážu zabezpečiť prostriedky na obživu aj bez prihlásených zdaniteľných príjmov a nepoberajú dávky zo sociálneho zabezpečenia, zákon im ukladá povinnosť prispievať do systému úhradou poistného vo výške 575 Sk mesačne (v roku 2005 - 633 Sk). Filozofiou zákona je podľa jeho dôvodovej správy skutočnosť, že za každého poistenca musí byť zaplatené a zároveň systém je solidárny. Uvedenými zmenami zákona bude štát platiť len za osoby, ktoré si nedokážu platiť za seba samé z dôvodu, že už (dôchodcovia) alebo ešte (deti) nie sú ekonomicky aktívne, nemajú možnosť byť ekonomicky aktívne (invalidi), alebo v istých situáciách nemôžu byť aktívne (rodič na materskej).

Minister zdravotníctva zmenil v rámci novelizácie výpočet vymeriavacieho základu pre živnostníkov s cieľom zosúladiť ho so sociálnym poistením, kde sa plánuje prejsť tiež na systém ročného zúčtovania odvodov. Po novom je vymeriavacím základom základ dane, ktorý nie je znížený o poistné na verejné zdravotné poistenie, avšak vydělí sa číslom 2,14, čo má zabezpečiť fiškálnu neutralitu tohto opatrenia v porovnaní s dnešným stavom, kedy sa základ dane znižoval o poistné a delil číslom 2. Dôvodová správa uvádza, že týmto riešením môžu vzniknúť u niektorých skupín samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO) mierne nedoplatky na poistnom. Norma okrem toho ruší povinnosť živnostníkov platiť odvody, ak sú chorí alebo ošetrojú člena rodiny. Za práceneschopných živnostníkov bude odvody platiť štát.

Nižšie poistné budú odo dňa nadobudnutia účinnosti zákona (1. september 2005) platiť konatelia firiem. Z odmeny za funkciu budú platiť odvody vo výške 4%, zamestnávateľská spoločnosť za nich odvedie zvyšných 10%. Doteraz boli konatelia zaradení do okruhu samostatne zárobkovo činné osoby, a tak platili 14%. Mesačné preddavky na poistné musí odvádzať každý platiteľ, poisťovňa v ročnom zúčtovaní vypočíta, či má preplatok alebo nedoplatok. Umeľci a autori, ktorí majú príjem z honorárov, doteraz museli mesačne odvádzať preddavky na poistné. Na základe definitívne schváleného zákona budú po novom platiť len tí z nich, ktorí vyhlásia, že umeleckú činnosť vykonávajú sústavne (budú považovaní za SZČO). Podrobnosti o platení preddavkov a ročnom zúčtovaní vydá vo všeobecnom záväznom predpise MZ SR po dohode s Ministerstvom financií SR. Polovičné poistné budú po novom platiť už aj držiteľia preukazov ZŤP (zdravotne ťažko postihnutí), aj keď nie sú invalidmi podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne.

Sadzby zdravotného poistenia		
Osoba	Sadzba (z vymeriavacieho základu)	Min./Max. mesačná výška poistného
Zamestnanec	4 %	260 Sk / 1 724 Sk
Zamestnanec so zdravotným postihnutím	2 %	130 Sk / 862 Sk
Samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO)	14 %	910 Sk / 6 034 Sk
SZČO so zdravotným postihnutím	7 %	455 Sk / 3 017 Sk
Zamestnávateľ	10 %	650 Sk / 4 310 Sk
Zamestnávateľ za zdravotne postihnutých	5 %	325 Sk / 2 155 Sk
Poistenec, ktorý nie je zamestnanec ani SZČO, ani za neho neplatí poistné štát *	14 %	575 Sk / 6 034 Sk
Zdravotne postihnutý, ktorý nie je zamestnanec ani SZČO, ani za neho neplatí poistné štát *	7 %	288 Sk / 3 017 Sk
Štát	4 %	575 Sk
Pozn.: vo väčšine prípadov je minimálny vymeriavací základ výška minimálnej mzdy - t.j. 6 500 Sk v roku 2005; maximálny vymeriavací základ je 3-násobok priemernej mesačnej mzdy - t.j. pre rok 2005 - 47 475 Sk * tzn. majú príjem zo závislej činnosti za daný rok vyšší ako súčet mesačných minimálnych miezd za rok Zdroj: MZ SR, SME, vlastné prepočty		

Podľa jedného z poslancov NR SR je reforma zdravotníckeho systému potrebná a všetky úpravy v novelách sú zmysluplné, vecné a predovšetkým vyplývajú z praxe. Minister zdravotníctva Rudolf Zajac, autor a predkladateľ návrhov zákonov, uviedol, že filozofia reformy zdravotníctva sa nezmenila a podľa neho novely uľahčia pacientom život. Vyskytli sa tiež názory, podľa ktorých slovenskému zdravotníctvu chýba komplexný informačný systém. Minister zdravotníctva však uviedol, že takýto systém je finančne príliš náročný.

Oponenti naopak nepovažovali novely zdravotníckych zákonov, ako aj samotnú reformu zdravotníctva, za krok k výraznému zlepšeniu zdravotnej starostlivosti pre občanov. Vyskytli sa názory považujúce reformu za vyhovujúcu rôznym finančným skupinám, ktoré sa dostávajú do zdravotníctva prostredníctvom zdravotných poisťovní a nemocníc. Kritici tiež vyjadrovali nespokojnosť so zvyšovaním spoluúčasti pacientov na financovaní zdravotnej starostlivosti. Iní oponenti zase kritizovali postupné "skryté" zvyšovanie odvodového zaťaženia niektorých skupín obyvateľstva, ako aj neustále zväčšovanie okruhu oslobodených pacientov od paušálnych platieb za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

V rokoch 2006-2008 by sa mali podľa dôvodovej správy znížiť výdavky štátneho rozpočtu prijatím novely o 1,367 mld. Sk, resp. 1,560 mld. Sk oproti súčasnemu legislatívnemu stavu.

Schválením **novely zákona o lieku** poslanci NR SR okrem uloženia povinnosti lekárovi informovať pacientov o cenách lacnejších liekov umožnili lekárnikom vymieňať lekárom predpísaný liek za náhradný lacnejší generický liek. Prvou podmienkou bude, že ošetrojúci lekár na recepte a v zdravotnej karte neuvedie výslovný zákaz výdaja náhradných liekov, pretože to z medicínskeho hľadiska považuje za nevhodné. Súčasne poistenec - pacient - bude musieť o výdaj náhrady sám požiadať (lekárnik má možnosť, ale nie povinnosť vydať náhradný liek). Povinnosťou farmaceuta bude najprv informovať pacienta o možnosti výberu náhradného lieku a po výmene oznámiť náhradu predpisujúcemu lekárovi spolu s vyznačením názvu náhradného generického lieku na predpise. V ďalšom kroku by rezort zdravotníctva mal pripraviť vyhlášku, v ktorej vyčlení skupiny chorôb, kde výmena liekov lekárnikom nebude možná, napríklad u psychiatrických pacientov či pacientov so srdcovými chorobami. Lekárnici k tomuto ustanoveniu uviedli, že spôsob, ktorý poslanci schválili, je neuskutočniteľný a využívať ho takmer nebudú. Povinnosť oznámiť späť lekárovi, aký náhradný liek vydali, prinesie lekárnikom akurát tak zvýšenú administratívnu záťaž - náklady na poštovné, fax alebo internet.

Poslanci presadili tiež ustanovenie, ktorým zamedzili možnosti vzniku reťazcov lekární. Pôvodný vládny návrh zvažoval vypustenie obmedzenia, podľa ktorého držiteľ povolenia na poskytovanie lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekární môže zriadiť len jednu verejnú lekáreň a jednu pobočku verejnej lekárne. Ako uviedol rezort zdravotníctva v dôvodovej správe k zákonu, umožnilo by sa tým vytvorenie konkurenčného prostredia medzi poskytovateľmi lekárenskej starostlivosti vo verejných lekárnách. Na základe pozmeňujúceho návrhu poslancov NR SR jedna fyzická alebo právnická osoba bude môcť naďalej vlastniť len jednu verejnú lekáreň a jednu pobočku. Ustanovenie získalo v parlamente veľkú podporu. Podľa proponentov tejto zmeny je dôležité chrániť lekárníkov, aby ich nevytlačili z trhu veľké siete vlastnené finančnými skupinami. Podľa oponentov sa však týmto opatrením nezabráni veľkým firmám skupovať pod rozličnými identitami lekáreň, akurát sa zabráni drobným lekárnikom - fyzickým osobám otvoriť si druhú lekáreň, a tak čeliť možnému tlaku skrytých lekárenských reťazcov.

Všetkých šesť noviel zdravotníckych zákonov už (27. júla 2005) podpísal aj prezident SR. Novely nadobudnú účinnosť 1. septembra 2005, okrem novely zákona o liekoch a zdravotníckych pomôckach, ktorá nadobudla účinnosť 1. augusta 2005.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

14. Novela zákona o vysokých školách (nesankcionovanie neakreditovaných pobočiek zahraničných vysokých škôl v SR (z krajín EÚ a EFTA); zavedenie zo štátneho rozpočtu financovaných motivačných štipendií pre študentov)

NR SR schválila 29. júna 2005 *novelu zákona o vysokých školách*, ktorú predložila skupina poslancov (Beáta Brestenská, Vlastimil Ondrejka, Jirko Malchárek - všetci traja z ANO a Erzsébet Dolník - SMK). Podľa predkladateľov mala táto úprava odstrániť kontradiktórne ustanovenia zákona o vysokých školách, ktoré pribudli jeho novelizáciou účinnou od 1. februára 2005. Vtedy autori normy vložili nový paragraf upravujúci sankcie, pričom Ministerstvo školstva (MŠ) SR malo uložiť pokutu do 5 mil. Sk okrem iných aj „*súkromnej vysokej škole alebo právnickej osobe, ktorá poskytuje, organizuje alebo zabezpečuje vysokoškolské vzdelávanie na území Slovenskej republiky a nie je vysokou školou podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona*“. Pôvodný poslanecký návrh predpokladal odstránenie predmetného paragrafu, teda úplné zrušenie pokuty pre školy poskytujúce vysokoškolské vzdelanie, ktoré nemajú štátny súhlas (akreditáciu) od MŠ SR.

Poslanci NR SR počas prerokovania normy v parlamente podporili návrh Ferdinanda Devínskeho (SDKÚ) - predmetný paragraf síce zo znenia vypustili, no zároveň zákon pozmenili a **sankcie** zapracovali do ostatných jeho častí. Podľa pozmeňujúceho návrhu sa teda pokuta nebude vzťahovať na tzv. nevysokoškolské inštitúcie s akreditáciou MŠ SR. Ide o špecializované výučbové zariadenia, prípadne inštitúcie vysokej školy, ktoré podľa definície zákona vysokými školami nie sú a poskytujú vysokoškolské vzdelávanie v doktorandských študijných programoch. Sankcia sa po novom bude vzťahovať na právnické osoby poskytujúce vysokoškolské vzdelanie na území SR **bez akreditácie**, ak nepôjde o pobočky vysokej školy so sídlom na území iného členského štátu EÚ, Nórska, Lichtenštajnska, Islandu alebo Švajčiarska (štáty EFTA (European Free Trade Association - Európske združenie voľného obchodu)), ktorá bola zriadená a má akreditované študijné programy podľa právnych predpisov daného štátu.

Podľa definitívne schválenej novely zákona o vysokých školách bude musieť MŠ SR pred uložením pokuty vyzvať subjekt, porušujúci uvedený predpis, na ukončenie vzdelávania, a ak do 6 mesiacov od doručenia výzvy právnická osoba činnosť neukončí, MŠ SR uloží pokutu vo výške do 5 mil. Sk. Rezort školstva bude môcť právnickú osobu pokutovať do 5 rokov odo dňa, kedy bol zákon porušený, a od zistenia protiprávneho stavu bude mať 1 rok na to,

aby pokutu uložil. Práve novozavedenú povinnosť MŠ SR inštitúciu vykonávajúcu vzdelávanie najprv upozorniť, a až potom ju sankcionovať, považuje F. Devínsky za veľmi dôležitú.

Poslanec NR SR František Mikloško (KDH) predložil k novele pozmeňujúci návrh podporený výborom parlamentu pre vzdelanie, ktorý popri existujúcich sociálnych štipendiách umožňuje zaviesť i **motivačné štipendia pre študentov**. Podľa schváleného návrhu bude vysoká škola študentom priznávať motivačné štipendia za „vynikajúce plnenie činností“. Financované budú zo zdrojov štátneho rozpočtu a ich rozsah, ako aj ďalšie podmienky upraví vyhláška MŠ SR. Podľa ministra školstva Martina Fronca, ktorý v súčasnosti pripravuje predmetnú vyhlášku, by sa motivačné štipendia mohli týkať približne 5 až 10% najšikovnejších študentov v závislosti od objemu zdrojov vyčlenených na tento účel. Minister tiež uviedol, že na toto financovanie by mohla smerovať rezerva všeobecnej pokladničnej správy (pôvodne viazaná na neschválený zákon o študentských pôžičkách) vo výške 300 mil. Sk. Motivačné štipendia by mohli študenti získať za výsledky v štúdiu, v športových a mimoškolských aktivitách.

Ministerstvo školstva SR už pripravilo návrh predmetnej vyhlášky, pričom cieľom rezortu je jej schválenie do septembra 2005, aby prvé štipendia získali študenti v nasledujúcom akademickom roku. Ako uviedol minister Martin Fronc, študenti budú môcť dostávať dva druhy motivačných štipendií - prospechové a mimoriadne. Priemerná výška prvého z nich sa v nasledujúcom roku odhaduje na 15-tis. Sk, približne 5% študentov by malo mať možnosť získať 20-tisíc Sk, ostatní 10-tis. Sk. Prospechové štipendia budú vyplácané v dvoch, prípadne troch rovnakých dávkach v roku za výsledky predchádzajúceho akademického roka. Jednorazové mimoriadne štipendia do výšky 10-tis. Sk budú môcť študenti získať za mimoriadne výsledky vo vedeckej činnosti, umeleckej činnosti, za vynikajúce športové výsledky, za vynikajúce plnenie študijných povinností počas celého štúdia či za kvalitnú záverečnú prácu. Vo vyhláške stanoví MŠ SR len základné pravidlá a podmienky a tiež poskytne zdroje na ich financovanie. Presné pravidlá si budú stanovovať vysoké školy, prípadne ich fakulty, a zverejnia ich na začiatku akademického roka. V záujme zachovania transparentnosti budú musieť byť zverejnené aj zoznamy študentov, ktorí kritériá splnili a dostali štipendia. Ministerstvo školstva by malo za účelom financovania vyčleniť 68 mil. Sk v tomto roku a približne 150 mil. Sk v roku nasledujúcom.

Autor návrhu zavedenia motivačných štipendií, minister školstva Martin Fronc, považuje motivovanie študentov k lepším výsledkom za dôležitý nástroj na zvýšenie kvality vysokých škôl. Rovnaký názor na zvýšenie kvality vysokoškolského štúdia mali i predstavitelia Štrajkového výboru študentov, ktorí vyjadrili plnú podporu plošnému zavedeniu motivačných a mimoriadnych štipendií. Výbor však tvrdí, že „pre dosiahnutie vyššej kvality vysokých škôl je nevyhnutné podporovať tie vzdelávacie inštitúcie, ktoré dosahujú dlhodobo najlepšie výsledky vo vede a výskume“, a preto sa nestotožňujú s tým, aby štipendia boli určené aj pre študentov súkromných vysokých škôl. Vyhlášku o motivačných štipendiách uvítali aj samotné vysoké školy. Podľa rektora Univerzity Komenského (UK) vyplácala UK najlepším absolventom už aj v minulosti štipendia vo výške 10-tis. Sk za rektorskú pochvalu a 5-tis. Sk za výnimočné diplomové práce, pričom šlo o menej ako 1% študentov univerzity. Aj rektor Slovenskej technickej univerzity (STU) uviedol, že aj STU vypláca motivačné štipendia, rozhodnutie o ich výške však závisí od jednotlivých fakúlt a od toho, koľko peňazí na tento účel našla univerzita vo svojom rozpočte.

Podľa ohlasov oponentov nie je úplne jasný dôvod, prečo by mal byť niekto platený z verejných peňazí za to, že sa dobre učí. Vedomosti by mali byť najvyšším osobným záujmom študenta (súkromný statok). Dobré študijné výsledky pritom priamo úmerne zvyšujú jeho cenu a uplatnenie na trhu práce. Prípustné by bolo financovanie štipendií z ušetrených zdrojov univerzity špičke výnimočných talentov, a nie plošná dávka niekoľkým tisícom študentov. Kritici tiež uvádzajú, že ide o ďalší z predvolebných ťahov, ktorý v prípade vzdelania predstavuje veľmi populárne riešenie. Jedným z dôvodov predloženia spomínaného návrhu zo strany rezortu školstva bolo podľa ďalších kritických názorov postupné presadzovanie populárnych, čiastkových zmien, ktoré sa presadzujú ľahšie ako verejnosťou aj parlamentom odmietaná komplexná reforma vysokého školstva.

Novela zákona o vysokých školách nadobudla účinnosť dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov SR.

[späť na stručné charakteristiky](#)

15. Nová stratégia dostavby, prevádzky a financovania novostavby Slovenského národného divadla (dostavba z verejných zdrojov; zdroje získať z predaja pozemkov a budov SND; novostavba vo vlastníctve štátu; správcom novostavby - novozriadená príspevková organizácia Správcovská spoločnosť; využívanie novostavby aj na komerčné účely)

Nový minister kultúry František Tóth, ktorý 15. júna 2004 zasadol do ministerského kresla po odstupujúcom Rudolfovi Chmelovi, prezentoval vo svojich úvodných mediálnych výstupoch odhodlanie definitívne sa vysporiadať s dlhotrvajúcim problémom dostavby a prevádzky novostavby Slovenského národného divadla (SND), čo označil za jednu zo svojich priorít.

Po búrlivej verejnej diskusii, ktorá sa rozpútala po schválení (24.11. 2004) *Memoranda o porozumení medzi vládou SR a spoločnosťou Truthheim Invest za účelom dostavby a následnej prevádzky novostavby SND* (pozri HESO 4/2004), predložil predošlý minister kultúry na základe uznesenia vlády v marci na pripomienkové konanie materiál - **Návrh postupu a konkretizácia jednotlivých krokov riešenia dostavby a následnej prevádzky novostavby Slovenského národného divadla**. Príprava materiálu vychádzala aj z odbornej diskusie, ktorá prebehla na úrovni pracovnej skupiny pre preskúmanie východísk a hľadanie alternatívneho riešenia prevádzkovania a dofinancovania novostavby, ako aj zo záverov rokovaní v NR SR. Pracovná skupina bola vytvorená zo zástupcov rezortov kultúry, hospodárstva a financií, členov kolégia ministra kultúry, vedenia SND, predstaviteľov divadelnej a kultúrnej obce, ako aj zo zástupcov občianskej iniciatívy Hlas pre kultúru, ktorej základným impulzom vzniku bol nesúhlas s rozhodnutím vlády o dokončení novostavby s pomocou vstupu súkromného investora, o následnej zmene účelu novej budovy na komerčné kultúrne a kongresové centrum, ako aj o zmene vlastníckeho podielu štátu, čím mal štát fakticky prísť o možnosť používať novostavbu na poskytovanie služieb vo verejnom záujme. Pracovná skupina dospela na svojich rokovaniach k istému kompromisu medzi predstavami divadelníkov a reálnymi ekonomickými možnosťami štátu, ktorý odporúčal v ďalších krokoch vychádzať z predpokladu, že novostavba ostane majetkom štátu, jej priestory budú slúžiť predovšetkým pre divadelné, resp. širšie kultúrne účely (ale napr. aj pre konferencie, spoločenské akcie a iné komerčné aktivity), nie však výlučne pre potreby SND. Požiadavky na využitie mal rámcovo vymedziť rezort kultúry v spolupráci s vedením SND, ako aj ostatnými divadelníkmi a odbornou verejnosťou.

Predložený materiál navrhoval 2 možné alternatívy postupu. Z pohľadu vlastníckych práv obsahovali oba varianty ponechanie novej budovy SND v majetku štátu a v správe MK SR. Ako dôvody proti predaju budovy boli uvádzané značné "straty", keďže predpokladaná predajná cena by bola v porovnaní s už preinvestovanými prostriedkami oveľa nižšia (pozn. *chybná ekonomická argumentácia*), následná veľká nespokojnosť zo strany verejnosti vzhľadom na "nízky" finančný výnos a na čas, ako aj na kvalitu transakčnej dokumentácie veľmi náročný proces. Oba varianty sa stotožňovali s ukončením pôsobenia SND na Malej scéne a ponechaním umeleckých a dekoračných dielní pre potreby SND.

Alternatíva č. 1:

- čiastočné využívanie 70-80% všetkých priestorov novostavby jednotlivými súbormi SND,
- využívanie historickej budovy opery SND,
- na dokončenie novostavby SND v plnom rozsahu použiť výnosy z predaja pozemkov a budov prislúchajúcich k novostavbe a budov generálneho riaditeľstva (GR) SND a Divadla P.O. Hviezdoslava (DPOH) v celkovej predpokladanej výške 914,3 mil. Sk,
- verejný tender na ekonomický prenájom priestorov novej budovy SND, resp. na jej prevádzkovateľa (trvanie celého procesu výberu sa odhadovalo na 6-8 mesiacov); možnosť zahrnúť do tejto súťaže aj budovu opery SND.

Materiál MK SR konštatoval, že nevýhodou tohto variantu by bola skutočnosť, že riziko a náklady dostavby a prevádzky komplexu by aj naďalej zostalo v prevažnej miere na strane štátu. Ďalším negatívom podľa MK SR by bola strata vplyvu na funkčné využitie bezprostredného okolia novostavby a jeho napojenia na komplex novostavby, ako aj vzdanie sa finančného prospechu vyplývajúceho z potenciálneho využitia "komerčného" okolia novostavby. Hlavnou výhodou tejto alternatívy by bola jej jednoduchosť, transparentnosť, ako aj relatívna legislatívno-ekonomická nenáročnosť.

Ekonomickí ministri sa viac prikláňali k **alternatíve č. 2** (po zohľadnení ich pripomienok):

- čiastočné využívanie 50-70% všetkých priestorov novostavby jednotlivými súbormi SND,
- využívanie historickej budovy opery SND,
- predaj budov GR SND a DPOH (podľa pôvodného návrhu mal byť predaj budovy DPOH fakultatívny),
- založenie 100%-nej akciovej spoločnosti štátu, ktorej základné imanie by tvoril výnos z predaja budov GR SND a DPOH, ďalej rozostavaná novostavba SND, vrátane k nej prislúchajúcich pozemkov a budov,
- z výnosov z predaja budov GR SND a DPOH by a.s. pokračovala v dostavbe komplexu novostavby SND,
- následne by MK SR, v tom čase jediný akcionár a.s., vybral verejnou súťažou súkromného investora za účelom dostavby a spoločného prevádzkovania novostavby SND a súvisiacich pozemkov,
- investor by sa stal spolukacionárom štátu v akciovej spoločnosti, do ktorej by vstúpil navýšením základného imania buď vo výške investícií potrebných na dostavbu novostavby SND alebo aj vo výške investícií potrebných na realizáciu projektu – zámeru na využitie pozemkov súvisiacich s novostavbou SND (v pôvodnom návrhu mala a.s.

vyhlásiť verejnú súťaž na získanie zmluvného partnera (nie spoluakcionára) za účelom spoločného prevádzkovania komplexu novostavby SND, ktorý by zároveň dostal do dlhodobého prenájmu pozemky prislúchajúce k novostavbe SND s možnosťou realizovať na nich vlastný podnikateľský zámer, za čo by zmluvný partner jednorazovo splatil výšku nájomného, ktorá by za získaný výnos pokračovala v dokončení novostavby SND)

Výhodou alternatívy č. 2 by bolo podľa MK SR predovšetkým zachovanie novostavby spolu s bezprostredným okolím vo forme jednotného urbanistického polyfunkčného komplexu schopného celodenného využitia a naplňania potrieb mesta a verejného záujmu v oblasti kultúry s minimalizáciou nárokov na jeho prevádzku zo zdrojov štátneho rozpočtu (v porovnaní s alternatívou č. 1 nižšie percento využívania priestorov súborom SND). Štát by sa v tomto prípade zbavil časti rizík spojených s dostavbou a prevádzkou komplexu novostavby, keďže dokončenie novostavby SND by bolo financované aj z finančných prostriedkov investora a ako spoluvlastník a.s. by sa podieľal aj na prevádzke a realizácii využitia voľných pozemkov okolo novostavby SND.

V rámci činnosti odbornej pracovnej skupiny spracovala časť jej členov **autonómny návrh** na ďalší postup, ktorý sa opiera o východiská založené na predpoklade, že novostavbu dokončí štát z prostriedkov štátneho rozpočtu a prevádzkovať ju bude samotné SND. Materiál sa nezaoberal alternatívou presunu všetkých aktivít súborov SND výlučne do novostavby a následného odpredaja súčasných budov v správe SND či ich prevodu na miestnu samosprávu. Darina Kárová, koordinátorka občianskej iniciatívy Hlas pre kultúru, navrhovala používať priestory novostavby po jej dokončení v hlavnej miere na činnosť SND a pre divadelné umenie na Slovensku, pričom presadzovala, aby súčasné budovy Malej scény a DPOH mohli využívať aj iné štátne a neštátne divadelné a umelecké subjekty.

Nový minister kultúry František Tóth modifikoval návrh svojho predchodcu a v júni 2005 predložil do parlamentu dodatok - **Zásady nového návrhu na doriešenie financovania novostavby SND**. Podľa predkladacej správy vychádzajú Zásady z pôvodných návrhov MK SR, ako aj z odporúčaní Porady ekonomických ministrov a pracovnej skupiny pri MK SR. Materiál navrhuje základné finančné východiská a správcovstvo novostavby SND po jej dokončení. Zároveň určuje harmonogram základných úloh, postupov a termínov nevyhnutných k realizácii dostavby budovy divadla. Materiál bol 30. júna 2005 prerokovaný vo Výbore Národnej rady SR pre vzdelanie, vedu, šport a mládež, kultúru a médiá, ako aj v pléne NR SR, ktorá uznesením z 1. júla 2005 odporučila ministrovi kultúry požiadať vládu o uvoľnenie potrebných finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Uvedený materiál bol prerokovaný aj na úrovni ministra financií. Vláda nakoniec 13. júla 2005 schválila Tóthov **Návrh riešenia dofinancovania novostavby SND**.

Hlavné tézy návrhu:

Dofinancovanie

- **dostavať novostavbu SND z verejných zdrojov** (po prepočítaní predpokladaných nákladov investorom – Správou kultúrnych zariadení MK SR, je potrebných na dokončenie tejto investičnej akcie 900 mil. Sk (v cenách roku 2004)),
- dostavať novostavbu SND v "takmer" pôvodnom architektonickom riešení tak, aby bola schopná širšieho využitia na kongresy, výstavy, sympóziá a napojenia sa na budovy, ktoré vyrastú v jej susedstve,
- verejné zdroje na dostavbu získať predajom pozemkov a budov prislúchajúcich k novostavbe SND a budov GR SND a DPOH (minister očakáva výnos z predaja nehnuteľností vo výške 914,252 mil. Sk).

Vlastnícke pomery

- **novostavba vo vlastníctve štátu,**
- **správcom novostavby** novozriadená **príspevková organizácia MK SR – "Správcovská spoločnosť"**, ktorá bude vytvorená k 1.1. 2006 vyčlenením časti zamestnancov zo Správy kultúrnych zariadení MK SR,
- úlohou tejto spoločnosti – spravovať novostavbu SND, poskytnúť adekvátne priestory pre potreby SND (prednostné právo) a zefektívniť využitie budovy; zástupca SND bude členom dramaturgickej rady správčovskej organizácie, prostredníctvom neho sa bude SND aktívne spolupodieľať na organizácii a dramaturgii využívania priestorových kapacít v obdobiach, keď tieto nebudú využívané SND,
- historická budova opery SND vo vlastnej správe SND.

Základný harmonogram realizácie

- okamžité začatie transparentného procesu predaja nehnuteľností (do konca októbra 2005 podpísanie kúpno-predajných zmlúv a do konca roku odovzdanie nehnuteľností kupujúcemu),
- okamžité začatie stavebných prác na dokončovaní novostavby SND (február 2006 - začatie kolaudácie novostavby SND, august/september 2006 - skúšobná prevádzka novostavby SND)
- uvoľnenie priestorov sídelnej budovy GR SND (máj – jún 2006), priestorov DPOH a Malej scény (júl - august 2006) a ich dislokácia do priestorov novostavby SND.

Dostavba bude vzhľadom na časovú náročnosť predaja nehnuteľností financovaná najprv zo zdrojov štátneho rozpočtu. Ministerstvo financií navýši kapitálové výdavky ministerstva kultúry o 500 mil. Sk v roku 2005 a o 400 mil. Sk v roku 2006. Príjmy z predaja vyššie uvedených nehnuteľností budú následne príjmom štátneho rozpočtu vo výške dočasne poskytnutých finančných prostriedkov z MF SR.

Prevádzkové ročné náklady novostavby vo výške približne 300 mil. Sk budú v roku 2006 hradené z prostriedkov kapitoly MK SR. Po sprevádzkovaní budovy bude postupne Správcovská spoločnosť prechádzať na samofinancovanie prevádzky využívaním voľných priestorov na organizovanie kultúrno-spoločenských akcií. Správcovská spoločnosť má vo vlastnej réžii zabezpečovať krátkodobý a dlhodobý prenájom priestorov za účelom maximálnej využiteľnosti budovy, vykonávať obslužnú činnosť technologicko-prevádzkových súborov jednotlivých javísk, hygienickú a informačnú (informátori, uvádzačky) činnosť. Dodávateľským spôsobom má zabezpečovať pozáručný servis technologických zariadení a strážnu službu. Celkový počet stálych pracovníkov organizácie sa predpokladá vo výške 85.

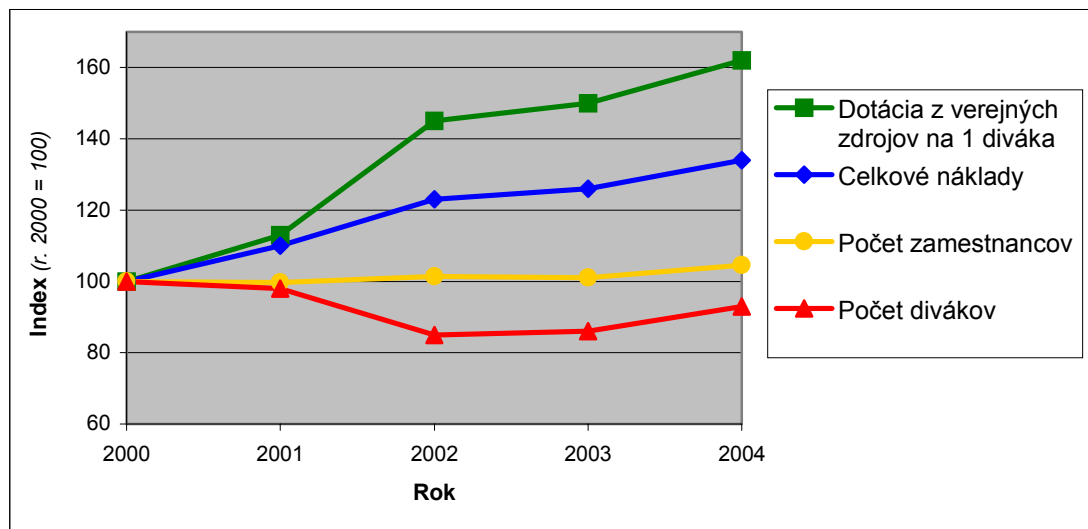
Súčasťou dokončenia a prevádzky novostavby SND je aj zmena organizácie a činnosti SND, ktoré pôsobi v súčasnej dobe ako príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR. V záujme úspešného naplnenia uvedeného zámeru má ministerstvo vypracovať a predložiť na jeseň 2005 návrh novely zákona o SND, cieľom ktorej bude modernizovať riadiacu štruktúru prostredníctvom posilnenia jej verejnoprávnosti a samosprávnosti, a to zriadením správnej rady, dozornej rady a umeleckej rady.

Viacerí poslanci ocenili, že nový minister presadzuje, aby sa nové sídlo SND dostavalo z verejných zdrojov a zostalo vo vlastníctve štátu. Sporným bodom nového návrhu dostavby a prevádzkovania novostavby SND je podľa niektorých poslancov spravovanie novej budovy novovytvorenou príspevkovou organizáciou MK SR. Podľa jedného koalícieho poslanca zostane "čierny Peter" budúcej vláde, ktorá bude musieť riešiť otázku financovania prevádzky SND. Mnohí ekonómovia by si predstavovali menšiu ingerenciu štátu pri dostavbe a následnej prevádzke novej budovy SND, s čím sa väčšinovo stotožnili aj hodnotiaci v projekte HESO (pozri: http://www.ineko.sk/projekt_heso_prieskum_divadlo.pdf).

Analýza činnosti SND v rokoch 2000 - 2004

Ukazovatele	2000	2001	2002	2003	2004
Počet scén	3	3	3	3	3
Počet sedadiel	1217	1217	1217	1217	1217
Počet zamestnancov	841,5	839	853,5	850	879
Počet premiér	11	15	14	15	14
Počet predstavení	729	715	694	698	687
Počet ponúknutých miest	342 372	327 169	286 147	297 800	326 645
Počet divákov (počet zaplnených miest)	298 938	292 356	254 401	256 165	276 823
Návštevnosť	87%	89%	89%	86%	79%
Celkové náklady (v mil. Sk)	318,852	350,833	393,124	402,813	428,148
Dotácia z verejných zdrojov (v mil. Sk)	254,114	267,476	313,791	325,853	354,845
Dotácia z verejných zdrojov na 1 diváka (v Sk)	850	958	1 233	1 272	1 376
Tržby z hlavnej činnosti (v mil. Sk)	43,042	51,480	55,800	64,061	68,293
Ostatné príjmy (v mil. Sk)	22,903	32,157	24,481	14,256	10,875
Sebestačnosť	20,68%	23,83%	20,42%	19,44%	18,49%

Index (r. 2000 = 100)					
Počet zamestnancov	100	99,7	101,4	101	104,5
Počet divákov	100	98	85	86	93
Celkové náklady	100	110	123	126	134
Dotácia z verejných zdrojov na 1 diváka	100	113	145	150	162

Zdroj: MK SR

[späť na stručné charakteristiky](#)

16. Nový zákon o lesoch (definovanie práv a povinností; náhrady za obmedzenie vlastníckych práv; umožnenie zvýšenej ťažby v lesoch; voľný vstup verejnosti aj do súkromných lesov)

Poslanci NR SR opätovne schválili 23. júna 2005 prezidentom vrátený vládny zákon o lesoch, ktorý nahradí v súčasnosti platnú právnu úpravu o lesoch - zákon (č. 61/1977 Zb.) o lesoch a zákon (č. 100/1977 Zb.) o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva. Predkladateľ zákona – Ministerstvo pôdohospodárstva (MP) SR, uviedlo, že napriek čiastkovým novelizáciám už tieto zákony celkom nezodpovedajú aktuálnym spoločensko-politickým, ekonomickým a ekologickým podmienkam a požiadavkám na hospodárenie v lesoch SR. Nový zákon o lesoch bol od roku 1990 viackrát pripravený, avšak pre rozpory sa nakoniec vždy presadila len čiastočná novelizácia pôvodných zákonov platných od roku 1977. Týmto postupom sa však právna úprava lesného hospodárstva stávala neprehľadnou a kontroverznou. Nový zákon o lesoch vychádza z nariadení EÚ, ktoré sú v členských štátoch Únie priamo aplikovateľné, ako aj z poznatkov podrobnej analýzy lesníckej legislatívy európskych štátov s vyspelým a porovnateľným lesným hospodárstvom. **Najvýznamnejšími podnetmi na vypracovanie nového zákona o lesoch** boli podľa dôvodovej správy:

- nárast požiadaviek na zabezpečovanie mimoprodukčných funkcií lesa,
- vytvorenie rovnováhy medzi verejnými záujmami a požiadavkami vlastníkov lesov,
- legislatívne riešenie náhrady škôd a náhrad za obmedzenie vlastníckych práv,
- vytvorenie predpokladov na finančné zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch,
- racionalizácia a skvalitnenie výkonu štátnej správy a dozoru nad hospodárením v lesoch zavedením jednotnej štátnej správy v oblasti lesného hospodárstva,
- zosúladenie s vecne príslušnou legislatívou EÚ,
- zabezpečenie súladu a previazanosti so zákonmi ovplyvňujúcimi realizáciu ustanovení právnych predpisov v lesníctve, najmä so zákonom o ochrane prírody a krajiny,
- odstránenie súčasnej legislatívnej roztrieštenosti lesníckej problematiky a jej sústredenie do uceleného právneho predpisu.

Účelom tohto zákona je podľa MP SR predovšetkým zachovanie a zveľaďovanie lesov ako prírodného bohatstva krajiny, tvoriaceho základnú zložku životného prostredia. MP SR konštatuje, že dnešné lesné ekosystémy sú zmenené do takej miery, že pre plnenie všetkých ich funkcií vyžadujú stálu pozornosť človeka. Samoregulačná schopnosť lesných porastov sa podľa ministerstva oslabilo do tej miery, že ich ponechanie na prirodzený vývoj by znamenalo nepretržitý vznik katastrofických situácií, podobných ako pri jesennej veternej smršti v Tatrách. Príroda by si údajne s takýmito situáciami poradila iba za príliš dlhé obdobie. Preto je cieľom tohto zákona zabezpečenie plánovitého a odborného hospodárenia v lesoch. Zámerom tohto zákona je tiež dosiahnutie vyváženého stavu medzi oprávnenými záujmami vlastníkov lesa a verejnými záujmami (rastúci význam mimoprodukčných funkcií lesa

– príspevok k zachovaniu a obnove prírodnej rovnováhy, k ochrane a udržaniu biodiverzity a ďalšie spoločenské, ekologické a environmentálne funkcie). Pretože les tvorí základnú zložku životného prostredia, nemožno podľa MP SR oddeľovať súkromné a verejné záujmy, ale prostredníctvom právnej normy je potrebné tieto záujmy vhodne skĺbiť tak, aby sa zabezpečila účinná ochrana a starostlivosť o lesy, ako o súčasť prírodného bohatstva SR.

Jedným zo základných predpokladov na dosiahnutie tohto zámeru je vytvorenie vhodných ekonomických podmienok. Keďže lesy plnia okrem produkčnej aj mimoprodukčné, najmä ekologické a environmentálne funkcie, zabezpečovanie ktorých spôsobuje vlastníkom lesov obmedzenie vlastníckych práv vo výške viac ako 1 miliardu Sk ročne, nový zákon ustanovuje povinnosť štátu, príslušných právnických osôb alebo fyzických osôb poskytnúť z dôvodu obmedzenia hospodárenia alebo vykonávania opatrení vo verejnom alebo inom záujme finančnú náhradu za tieto obmedzenia.

V záujme plnenia všetkých funkcií lesov a potrieb spoločnosti bude štát podporovať činnosti zamerané na obnovu a rozvoj lesného hospodárstva, tvorbu a zachovanie krajiny a ochranu lesa. Ďalej tiež podporí vybrané činnosti v rámci hospodárskej úpravy lesov, lesníckeho výskumu a vývoja, poradenstva a vzdelávania v neštátnom lesníckom sektore. Zároveň vlastníci a obhospodarovatelia lesa budú povinní hospodáriť v lesoch podľa zásad odborného hospodárenia, včas a účinne vykonávať opatrenia proti abiotickým škodlivým činiteľom, rastlinným, živočíšnym škodcom a požiarom. Okrem toho budú povinní umožniť (okrem zákonom ustanovených výnimiek) verejné využívanie lesov, viesť príslušné evidenčné výkazy a poskytovať údaje o lesnom majetku pre potreby informačného systému lesného hospodárstva a pri hospodárení v lesoch brať ohľad na životné prostredie nielen na vlastnom majetku, ale aj na ostatných pozemkoch dotknutých ich činnosťou.

Nový zákon v časti týkajúcej sa hospodárskej úpravy lesov neukladá ministerstvom zriadenej právnickej osobe vyhotovovanie lesných hospodárskych plánov, v dôsledku čoho dôjde k odštátneniu tejto činnosti a jej zabezpečovaniu právnickými a fyzickými osobami, ktoré budú držiteľmi príslušného oprávnenia.

Dopad zákona na štátny rozpočet

Podľa vyčíslenia v dôvodovej správe nemá nový zákon o lesoch nepriaznivý vplyv na štátny rozpočet. V roku 2005 bola úspora oproti rozpočtu 2004 vyčíslená na 10,8 mil. Sk, v roku 2006 negatívny vplyv 0,4 mil. Sk a v roku 2007 úspora 3,6 mil. Sk.

Nárast príjmov štátneho rozpočtu v rokoch 2005 až 2007 by sa mal prejavíť najmä pri uplatňovaní náhrad za stratu mimoprodukčných funkcií lesa (z 5 mil. Sk na 30 mil. Sk). V súvislosti s novou filozofiou financovania vyhotovovania lesných hospodárskych plánov sa ako príjem štátneho rozpočtu prejaví úhrada za súčasti lesného hospodárskeho plánu (LHP), ktorú uhradza obhospodarovateľ orgánu štátnej správy. Nepriaznivé vplyvy na výdavky štátneho rozpočtu budú spôsobené najmä uplatňovaním ustanovení o odbornej správe lesov a o súčastiach LHP a úhrade nákladov na jeho vyhotovenie.

V prípade úhrady vyhotovovania LHP sa predpokladá, že náklady na vyhotovenie LHP najprv uhradí štát, pričom obhospodarovateľ následne uhradí (refunduje) orgánu štátnej správy súčasti plánu určené v zákone (opis porastov, plán hospodárskych opatrení, obrysová a porastová mapa). V roku 2005 sa vyhotovia LHP na výmere 175,1 tis. hektárov a vykalkulované náklady vo výške 75,3 mil. Sk uhradí štát, pričom náklady za súčasti LHP, ktoré uhradí obhospodarovateľ lesa, odhadované vo výške 22,8 mil. Sk, sa zároveň stanú príjmami štátneho rozpočtu.

Novým záväzkom pre štát je uplatňovanie ustanovenia o odbornej správe lesov, podľa ktorého stratu zo zabezpečenia odborného hospodárenia v lesoch (v ktorých obhospodarovateľ nezabezpečil odborné hospodárenie) uhradza štát osobe určenej rozhodnutím orgánu štátnej správy lesného hospodárstva s uplatnením záložného práva na lesný majetok vlastníka. Ide o výkon odbornej správy lesa v nevýnosových lesoch, kde sú výnosy nižšie ako náklady na zabezpečenie nevyhnutných hospodárskych opatrení. Vykalkulovaná strata predstavuje približne 5,9 mil. Sk ročne.

Dosahy zákona na obyvateľov, hospodárenie podnikateľskej sféry a iných právnických osôb

V dôvodovej správe sa píše, že pozitívny vplyv zákona na kvalitu života vyplýva z vytvárania legislatívnych podmienok na využívanie mimoprodukčných funkcií lesov, najmä rekreačnej, vodoochranej, vodohospodárskej, zdravotnej a prírodoochranej. Aby lesné hospodárstvo bolo schopné zabezpečovať neustále sa zvyšujúce požiadavky na plnenie mimoprodukčných funkcií lesov, je nutné uhradiť vlastníkom takýchto lesov náhradu za obmedzenie vlastníckych práv vyplývajúcu z osobitného režimu hospodárenia a poskytnúť podporu z prostriedkov štátneho rozpočtu na zabezpečovanie ekologických a environmentálnych funkcií. Životnú úroveň a kvalitu života významne ovplyvňuje podľa MP SR tiež zachovanie tých ustanovení, ktoré sa týkajú verejného využívania lesov. V jeho rámci má právo každý vstupovať na lesné pozemky, a to bez ohľadu na ich vlastníctvo. Lesy sú tiež významnou zložkou vidieckeho prostredia, a preto sa pri vypracovaní návrhu zákona zohľadňovala potreba zachovania pracovných príležitostí vo vidieckych oblastiach a podpora rozvoja činnosti priamo nadväzujúcich na produkty lesa, ako sú napríklad drevospracujúci priemysel, turistika, vodné hospodárstvo, energetika a farmaceutický priemysel.

Dosahy zákona na zamestnanosť

Stav zamestnanosti v hospodárskej sfére lesného hospodárstva predstavoval v roku 2003 v priemere 18 078 pracovníkov. V štátnych organizáciách bolo zamestnaných 11 478 osôb, z ktorých bolo 3910 technicko-hospodárskych pracovníkov a 7568 robotníkov, pomocných a obslužných pracovníkov. V neštátnych lesoch pracovalo 6600 zamestnancov, z toho 74% robotníkov. V porovnaní s rokom 1990 sa zamestnanosť v lesnom hospodárstve znížila takmer na polovicu. Počet zamestnancov štátnych lesov klesal z dôvodu úbytku lesných pozemkov v ich správe a nárastu objemu prác vykonávaných dodávateľským spôsobom.

V schválenom zákone nie sú v porovnaní so súčasným stavom ustanovenia, ktoré by viedli k obmedzeniu hlavných lesníckych činností, a tým k zníženiu zamestnanosti pri zabezpečovaní hospodárenia v štátnych i neštátnych lesoch. Nový zákon preberá doteraz uplatňované princípy a postupy ťažbovej úpravy lesa. Ich uplatňovaním, pri nastávajúcom zvyšovaní ťažbových možností v lesoch SR, možno podľa MP SR predpokladať priaznivý vývoj zamestnanosti v hlavnej lesníckej činnosti (ťažba dreva, obnova a výchova lesa), ale aj v nadväzujúcich činnostiach pri spracovaní dreva. Zvýšené ťažbové možnosti vyplývajú zo súčasného vekového zloženia lesov SR, ktoré je charakterizované nadpriemerne vysokým zastúpením dospelých lesných porastov s vekom 50 až 90 rokov. V týchto lesných porastoch sa má postupne v nadchádzajúcich štyroch až piatich desaťročiach realizovať ich obnova. Zvýšenie ťažbových možností sa predpokladá na viac než 6,0 mil. m³ v roku 2010. Z tohto dôvodu vyplynula možnosť vytvorenia do roku 2010 približne 5000 nových pracovných miest v odvetviach lesného hospodárstva a v odvetviach spracovávajúcich a využívajúcich drevo.

Návrh zákona vytvára tiež podmienky na využívanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ (Európsky poľnohospodársky podporný a záručný fond). Poskytovanie prostriedkov EÚ sa v lesníctve orientuje na činnosti v rámci trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch, zachovania a zlepšenia lesných zdrojov a rozšírenia zalesnených oblastí. Cieľom je spoločná politika rozvoja vidieka, ekologizácie poľnohospodárstva, vrátane lesníctva a zastavenie trendu ekonomického a sociálneho úpadku a vyludňovania vidieka. Využívanie týchto prostriedkov sa má prejavovať vo vytváraní nových pracovných príležitostí najmä na vidieku pri činnostiach súvisiacich s lesníctvom (spracovanie dreva, vrátane menejhodnotného, lesných plodov, výroba predmetov z dreva, chov zvierat, rybárstvo, včelárstvo, lesoturistika, športové a rekreačné využívanie lesov, opravárenská a servisná činnosť a pod.) a čiastočne i v rámci hlavných lesníckych činností.

Po nadobudnutí účinnosti zákona MP SR predpokladá, že pracovníci (vrátane ich miezd a odvodov) Vojenského lesného úradu, ktorý je momentálne samostatným úradom Odboru riadenia štátnej správy Ministerstva obrany (MO) SR, prejdú z kompetencie MO SR do pôsobnosti MP SR, pričom ich počet v rokoch 2005 až 2007 (2 zamestnanci) zostane na úrovni roku 2004. MO SR požadovalo zachovanie súčasného stavu výkonu štátnej správy lesného hospodárstva v pôsobnosti MO SR vo vojenských obvodoch. MP SR uvedenú požiadavku hodnotilo ako trieštenie zákonom navrhovanej jednotnej špecializovanej štátnej správy lesného hospodárstva vykonávanej obvodnými lesnými úradmi, krajskými lesnými úradmi v pôsobnosti MP SR, ako ústredného orgánu štátnej správy lesného hospodárstva.

Dopady zákona na životné prostredie

Jedným z cieľov zákona je „zachovanie, zveľaďovanie a ochrana lesov ako zložky životného prostredia a prírodného bohatstva krajiny pre plnenie ich nenahraditeľných funkcií“. Podľa MP SR je zrejماً ekologická orientácia nového zákona o lesoch, ktorú možno podľa ministerstva dokumentovať najmä ustanoveniami o:

- ochrane lesných pozemkov, najmä povinnosti žiadateľov a orgánov štátnej správy lesného hospodárstva pri využívaní lesných pozemkov na iné účely,
- diferencovanom hospodárení v lesoch, vytváranie podmienok na uplatňovanie osobitného režimu hospodárenia v ochranných lesoch, v lesoch osobitného určenia, uplatňovanie ekologicky prijateľných spôsobov hospodárenia, uplatňovanie zásad obnovy a výchovy lesa na dosiahnutie požadovanej ekologickej stability a biologickej diverzity lesných porastov,
- ochrane lesov pred škodami spôsobovanými biotickými, abiotickými a antropogénnymi škodlivými činiteľmi, najmä povinnosť vlastníka vykonávať účinné preventívne opatrenia a používať látky a technológie šetriace prírodné prostredie,
- odbornom hospodárení v lesoch, najmä povinnosť zabezpečiť odborné hospodárenie v lesoch prostredníctvom lesných hospodárskych plánov, vypracovaných podľa zásad trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch konkretizovaných v dielach hospodárskej úpravy lesov,
- podpore trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch.

Nový rozsiahly zákon o lesoch priniesol v pripomienkovom konaní takmer 500 vznesených **pripomienok**, z ktorých bolo plne akceptovaných 215.

Ministerstvo životného prostredia (MŽP) SR požadovalo prevod správy lesného majetku vo vlastníctve štátu v chránených územiach s tretím až piatym stupňom územnej ochrany prírody a krajiny na organizácie ochrany prírody a krajiny v pôsobnosti MŽP SR. Uvedená požiadavka bola podľa MP SR nesystémová (riešila len prevod

lesných pozemkov a neriešila prevod správy iných pozemkov, napr. poľnohospodárskej pôdy, ostatných plôch), a preto ju MP SR odporučilo systémovo riešiť v zákone o ochrane prírody a krajiny v nadväznosti na pripravovanú koncepciu ochrany prírody a krajiny, ako aj na prehodnotenie súčasného stavu chránených území (rozsahu a stupňov ochrany).

Najvýraznejšie zásadné pripomienky k zákonu mali environmentálne ochranárske združenia, najmä Lesoochranárske zoskupenie (LZ) "Vlk", ktoré požadovalo nepredložiť zákon na rokovanie vlády z dôvodu nesúhlasu s jeho znením a spôsobom spracovania. LZ Vlk považuje zákon o lesoch za návrat do sveta pred tereziánskymi reformami a za jednoznačné podľahnutie lesníkov drevárskym lobistickým skupinám. Podľa "Vlkov" nový zákon umožňuje výrazné zvýšenie ťažby dreva (približne o 30%) oproti súčasnému stavu, a to všetko pri podstatnom obmedzení vstupu občanov do lesov. Kritizujú, že zákon umožňuje prekročiť celkový objem ťažby schválený v lesnom hospodárskom pláne, ak bol vykonaním náhodnej ťažby (súčasť opatrení spojených s odstraňovaním následkov pôsobenia škodlivých činiteľov v lesoch) prekročený jeho celkový objem, a to najmä pri tzv. naliehavej ťažbe (výchovná ťažba v dielcoch, obnovná ťažba pri uvoľňovaní prirodzeného zmladenia a rekonštrukcia lesa), ktorá je zákonom definovaná ako úmyselná ťažba. Pri tejto forme ťažby stačilo pred prezidentským vetom len písomný súhlas odborného lesného hospodára, ktorý je však priamo, najmä finančne spätý s obhospodarovateľom lesa, keďže ten uhrádza náklady spojené s výkonom jeho činnosti, povinností a oprávnení, čo považoval prezident Ivan Gašparovič za neprípustné. Poslanci schválili jeho pozmeňujúci návrh a pri naliehavej ťažbe nad limit LHP bude potrebný súhlas orgánu štátnej správy lesného hospodárstva. Zákon o lesoch súčasne umožňuje obhospodarovateľovi vykonávať tzv. náhodnú ťažbu bez jej hlásenia štátnej správe lesného hospodárstva v takom objeme (20% lesa), ktorý podľa LZ Vlk dovoľuje vyťažiť celé lesné porasty za obdobie 5 rokov (platnosť LHP) bez akejkoľvek kontroly. Ochránari upozorňovali i na to, že zákon umožňuje prostredníctvom výnimiek vykonávanie holorubov a vytváranie rozsiahlych odlesnených holín nielen v hospodárskych lesoch, ale i v lesoch ochranných a lesoch osobitného určenia, ktorý takýto prístup doposiaľ nepoznali, pričom sa umožňujú vykonávať ruby (odlesnené pásy, tzv. obnovné prvky) hustejšie ako doteraz. Zákon tak podľa LZ Vlk dovoľí ešte rozsiahlejšiu a deštruktívnejšiu ťažbu vo všetkých lesoch Slovenska, než aká je uskutočňovaná v terajšom právnom stave.

Ďalším sporným ustanovením zákona bol zákaz vstupu občanov do lesných porastov, kde sa pripravuje alebo vykonáva ťažba dreva. Zákon o lesoch podľa LZ Vlk obmedzil možnosti právnej kontroly ťažby, pretože zakázal vstup občanov do všetkých porastov, v ktorých sa pripravuje alebo uskutočňuje ťažba, čo by znamenalo priamy zákaz vstupu do väčšiny lesov na území Slovenska. Súčasne návrh zákona rušil v niektorých prípadoch povinnosť vyznačovania ťažby v lesnom poraste, pričom táto je jedinou možnosťou kontroly legálnosti vykonaného zásahu. Poslanci sa stotožnili nakoniec s prezidentským pozmeňujúcim návrhom a určili, že zákaz vstupu do lesných porastov bude obmedzený len na miesta, kde sa vykonáva technologická príprava pracoviska, výrub stromov a sústreďovanie dreva na odvozné miesto alebo plošné chemické ošetrenie, pričom však nesúhlasili, aby sa takéto územie označilo súvislou páskou s uvedením času zákazu vstupu.

Proti zákonu v schválenej forme vystupovali okrem ochranárskych združení i neštátni vlastníci, ktorých zoskupuje Únia regionálnych vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Slovenská lesnícka komora a podľa informácií LZ Vlk aj štátny podnik Lesy SR.

Vlastníkom lesov prekážal paragraf zákona, ktorý umožňuje verejnosti vstupovať do súkromných lesov. Považujú to za zásah do súkromného majetku. Navrhovali, aby sa návštevníci lesa mohli pohybovať len po vyznačených chodníkoch a na zber lesných plodov by si museli pýtať súhlas vlastníka lesa. V opačnom prípade by mal štát vlastníkov kompenzovať. Aj podľa prezidenta SR chýbali v zákone v určitých prípadoch náhrady vlastníkom za obmedzenie ich vlastníckeho práva. Poslanci schválili prezidentove pozmeňujúce návrhy, ktoré dali možnosť kompenzácie pre súkromných vlastníkov, ak sa na ich pozemkoch budú vykonávať zásahy a úkony v súvislosti lesníckotechnickými melioráciami, so zabezpečením bezpečnosti osôb a majetku (padanie skál, stromov, zosuv pôdy, lavíny a pod.), v súvislosti s povinnosťou nechať lesníckej ochranárskej službe zriadiť a využívať dočasné skusné plochy a trvalé skusné plochy na zisťovanie zdravotného stavu lesa a vplyvu škodlivých činiteľov na lesy, s inventarizáciou a monitoringom lesov. Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska požadovala vytvorenie garančného systému lesného hospodárstva (Lesný garančný fond financovaný z mimorozpočtových zdrojov), ktorý by sa využíval na zabezpečenie verejnoprospešných funkcií lesov a na odstraňovanie následkov prírodných katastrof v lesoch, s čím v rámci zákona o lesoch zásadne nesúhlasilo Ministerstvo financií SR. Ďalej neúspešne presadzovali zavedenie štátnej podpory regionálnych a nadregionálnych združení vlastníkov lesov.

Parlament akceptoval viaceré pripomienky podané prezidentom, ktoré sa čiastočne zhodovali s námietkami tak súkromných vlastníkov lesov, ako aj ochranárov, no napriek tomu obidve tieto skupiny zvažujú podanie na Ústavný súd. Vlastníci tvrdia, že zákon nie je v súlade s článkom Ústavy SR o ochrane súkromného vlastníctva, s čím sa stotožnil i poslanec Miroslav Maxon (nezávislý, predtým HZDS), ktorý sa vyjadril, že nerešpektovanie vlastníckeho

práva sa prejavuje aj tým, že dáva právo obhospodarovateľovi nakladať s lesom bez vedomia vlastníka. Vlastník je podľa neho vylúčený z rozhodovania o nakladaní s majetkom a obhospodarovateľ naopak môže bez súhlasu vlastníka vykonávať v lese zakázané činnosti, a tým ho úplne zničiť.

Ochranári sú zasa presvedčení, že zákon o lesoch porušuje ústavné právo na priaznivé životné prostredie. Podľa predstaviteľov platformy mimovládnych organizácií pre NATURA 2000 chýbajú k zákonu tiež vykonávacie predpisy a vyhlášky, na ktoré sa odvoláva, pričom niektoré jeho ustanovenia umožňujú rôzny výklad.

Zákon o lesoch nadobudne účinnosť 1. septembra 2005. Nový zákon o lesoch splnomocňuje MP SR na vydanie príslušných vykonávacích predpisov, ktoré nahradia súčasne platné.

[späť na stručné charakteristiky](#)

17. Ratifikácia Zmluvy o Ústave pre Európu poslancami Národnej rady SR

Poslanci Národnej rady (NR) SR vyslovili na rokovaní 11. mája 2005 súhlas so Zmluvou o Ústave pre Európu a rozhodli, že táto zmluva je medzinárodnou zmluvou podľa Ústavy SR (čl. 7 ods. 2 *(podľa ktorého Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvo a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky)* v spojení s čl. 7 ods. 5 *(Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi)*). Ako sa uvádza v dôvodovej správe, predmetné ustanovenia Ústavy SR znamenajú, že dôjde k prenosu výkonu časti práv Slovenskej republiky na Európsku úniu. Schválenie ústavnej zmluvy mohlo byť realizované dvoma spôsobmi - ratifikáciou v NR SR trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov alebo potvrdením v referende. Októbrovým uznesením sa vláda SR priklonila k prvej alternatíve. Tá bola založená na premise, že Európska únia sa vstupom ústavnej zmluvy do platnosti nestane štátnym zväzkom. Z toho vyplýva, že ústavná zmluva nie je zmluvou o vstupe do štátneho zväzku a nemusí byť preto potvrdená v referende. Slovenským parlamentom schválená "euroústava" sa stane pre SR záväznou až jej vstupom do platnosti, pre ktorý je potrebný súhlas všetkých 25 členských krajín EÚ.

Ústava zjednocuje doterajšie základné zmluvy o EÚ do jedného dokumentu, ktorého ambíciou má byť podľa jeho autorov zjednodušenie právneho základu Únie a urobiť ho zrozumiteľnejším pre občanov. Cieľom je zároveň efektívnejšie fungovanie Únie vzhľadom na proces jej rozširovania. Lídri štátov EÚ po dlhých rokovaníach 18. júna 2004 dohodli a 29. októbra 2004 podpísali Zmluvu o Ústave pre Európu.

Pokiaľ ide o záväznosť ústavnej zmluvy pre slovenské orgány a fyzické a právnické osoby, nadväzuje na princípy komunitárneho práva, ktoré už v súčasnosti určujú princípy prieniku komunitárneho práva (smerníc, nariadení a pod.) do právnych poriadkov členských štátov (princíp prednosti a priameho účinku). Súčasne dochádza ústavnou zmluvou k reforme sekundárnych prameňov komunitárneho práva a k odstráneniu členenia EÚ na 3 piliere oblastí činnosti. V dôsledku toho by sa súčasné princípy prieniku komunitárneho práva do vnútroštátneho práva mali vzťahovať na celé právo EÚ, teda aj na oblasť súčasného tretieho piliera EÚ, ktoré predstavuje súdna a policajná spolupráca v trestných veciach, a pokiaľ ide o prednosť, aj na oblasť súčasného druhého piliera EÚ, teda spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku.

Zmluva o Ústave pre Európu má 4 časti. Prvá definuje hodnoty, ciele, kompetencie, inštitúcie a nástroje EÚ, obsahuje ustanovenia o základných právach, občianstve, demokratickom živote a financovaní Únie, upravuje tiež podmienky prijatia krajiny do EÚ a skladá sa zo 60 článkov. Druhú časť predstavuje Charta základných práv a obsahuje 54-článkový text dohodnutý v roku 2000 v Nice s niekoľkými zmenami. Najrozsiahlejšia je tretia časť, ktorá v 322 článkoch podrobne upravuje politiky a fungovanie EÚ. Obsahuje ustanovenia a právny základ pre jednotlivé kompetencie Únie, podrobné ustanovenia o fungovaní inštitúcií a orgánov. Štvrtá časť, všeobecné a záverečné ustanovenia, upravuje spôsob prechodu z terajšej zmluvnej základne EÚ na ústavnú zmluvu, jej ratifikáciu a spôsob zmeny textu.

Podľa ústavnej zmluvy získa Európska únia právnu subjektivitu na medzinárodnej scéne a pribudne nová klauzula, ktorá členským krajinám umožní vystúpiť z EÚ. Ústava zjednodušuje legislatívu Únie, v ktorej smernice a nariadenia nahrádza zákonmi. Obyvatelia EÚ navyše získajú právo iniciovať legislatívu. Ak o to požiada 1 mil. obyvateľov Únie, Európska komisia bude musieť predložiť návrh zákona v danej oblasti.

Oproti súčasnému stavu dôjde k vytvoreniu funkcie stáleho predsedu Európskej rady, najvyššieho orgánu Únie, zloženého zo šéfov štátov a vlád členských krajín. Rada bude voliť predsedu na 2 a pol roka, zanikne tak súčasné rotujúce predsedníctvo. Zriadi sa aj funkcia európskeho ministra zahraničných vecí, ktorý bude viesť a riadiť spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ. Výraznou zmenou bude zoštíhlenie počtu členov Európskej komisie (EK), tzv. eurokomisárov, do roku 2014, a to tak, aby zodpovedal dvom tretinám členských štátov a krajiny sa budú v zastúpení striedať tak, aby každý štát mal zástupcu v EK dve funkčné obdobia z troch. V neposlednom rade sa zmení spôsob rozhodovania kvalifikovanou väčšinou. Podľa ústavnej zmluvy by sa malo od novembra 2009 rozhodovať kvalifikovanou väčšinou najmenej 55% členských štátov, ktorých však nesmie byť menej ako 15, a zároveň musia predstavovať aspoň 65% obyvateľov Únie. Rozhodovací mechanizmus obsahuje "poistku" malých krajín voči veľkým - na blokovanie rozhodnutia sú potrebné najmenej 4 krajiny. Kvalifikovanú väčšinu tak nebudú môcť zablockovať 3 najľudnatejšie krajiny, aj keď budú mať na to dost obyvateľov (viac ako 35%). Väčšinové hlasovanie sa rozšíri do 45 nových oblastí na úkor jednomyseľnosti. V 70 najcitlivejších prípadoch však ostane zachovaný princíp veta (v oblastiach daní, rozpočtovej politiky, zahraničnej politiky) alebo aspoň mechanizmus tzv. záchrannej brzdy, ktorá členej krajine umožní oddialiť väčšinové rozhodnutie či dosiahnuť jeho zmenu (oblasť sociálnej politiky, justičnej spolupráce).

Medzi vyjadreniami politikov po schválení zmluvy sa nachádzali odkazy občanom, podľa ktorých nie je dôvod na obavy o suverenitu Slovenska. Prevažoval názor, že zmluva nie je dokonalá, ale predstavuje prijateľný kompromis, ktorý zachováva autonómiu v dôležitých otázkach a nielen pre Slovensko. EÚ zostane úniou národných štátov a členským krajinám ostane právo veta v oblasti daní, zahraničných vecí a čiastočne aj v sociálnej politike. Ako ojedinelý sa vyskytol názor, že ako krajná možnosť by v prípade schválenia ústavnej Zmluvy pre Európu prišla do úvahy možnosť z únie vystúpiť. Prijatie euroústavy podporil aj slovenský predstaviteľ v Európskej komisii, komisár pre vzdelávanie, školstvo, kultúru. Podľa neho ide o snahu konsolidovať primárne právo po mnohých úpravách a hlavne po historickom rozšírení únie. Konsolidácia je pre úniu potrebná a je zároveň súčasťou jej politického vývoja. Je výsledkom mnohých náročných a podstatných rokovaní 25-tich štátov, preto ju netreba vidieť len ako nejakú drobnosť alebo záležitosť pre testovanie verejnej mienky. Komisár európsku ústavu považuje za nástroj, ktorý pomôže Európsku úniu stransparentniť, priblížiť občanom a posilniť jej nástroje vrátane kontroly cez národné parlamenty, ktorá doteraz neexistovala.

Časť poslancov NR SR, ktorí hlasovali proti ústavnej zmluve, svoje kroky odôvodnili nespokojnosťou a nesúhlasom s jej obsahom. Jedným z rizík by mohla byť Charta základných práv, ktorá je do zmluvy začlenená. V budúcnosti by mohla podľa nich prerásť do tyranie európskych sudcov. Ako uviedol jeden z poslancov, zahŕňa riziko, že bez akéhokoľvek hlasovania a súhlasu bude musieť Slovensko akceptovať jej ustanovenia (napríklad povolenie potratov, homosexuálne partnerstvá). Kritika patrila aj právomociam národných parlamentov, ktoré majú byť podľa európskej ústavy iba formálne. Nespokojní poslanci tiež poukázali na skutočnosť, že 23. septembra 2003 NR SR prijala uznesenie, v ktorom zhrnula svoju pozíciu a hlavné očakávania od ústavy EÚ ([pozri HESO 3/2003](#)). Ani jedna z kľúčových požiadaviek však nebola splnená, čo považovali za dôvod, aby Slovensko zmluvu neratifikovalo. Medzi požiadavky NR SR patrili najmä: zmena názvu dokumentu na "Ústavná zmluva Európskej únie" (súčasný názov je "Zmluva o Ústave pre Európu"); zmienka o kresťanstve v preambule (nestalo sa tak); zachovanie princípu "jedna krajina - jeden komisár" (komisára budú mať len 2/3 krajín); upustenie od preferovania hlasovania kvalifikovanou väčšinou a ponechanie súčasného stavu, keď sú hlasy malých štátov rovnako dôležité ako veľkých (zmluva nebola zmenená ani v tomto bode); neoslabenie politiky jednomyseľnosti (v navrhutej zmluve je princíp jednomyseľnosti nahradený vo viacerých oblastiach rozhodovaním na základe kvalifikovanej väčšiny); zachovanie rotujúceho členstva predsedníctva Európskej rady (podľa pripravenej zmluvy by mala mať Rada predsedu voleného na 2,5 roka s možnosťou znovuzvolenia).

Na to aby dokument vstúpil do platnosti, je potrebné, aby ho ratifikovali všetky členské štáty EÚ. V niektorých krajinách Zmluvu o Ústave pre Európu schvaľujú zákonodarné zbory, v iných sa k nemu vyjadrujú občania v referendách. Viacerí oponenti vyjadrili nesúhlas s tým, že k téme euroústavy sa na Slovensku nekonalo referendum (uskutočnila sa aj petícia občanov za vypísanie referenda). Podľa nich ide o vstup do štátneho zväzku, o ktorom by mali rozhodovať občania. Prostredníctvom referenda mala byť ústavná zmluva ratifikovaná v 10 členských krajinách, vrátane Českej republiky, Dánska, Francúzska, Holandska, Írska, Luxemburska, Poľska, Portugalska, Španielska a Veľkej Británie. Hlasovanie o euroústave už prebehlo v 15-tich krajinách EÚ. Vo Francúzsku a Holandsku nezískala dostatočnú podporu v referende a voliči oboch krajín zmluvu zamietli. Slovensko sa stalo v poradí siedmou krajinou, ktorá zmluvu schválila. Ratifikácia bola doteraz úspešná aj na Cypre, v Grécku, Litve, Lotyšsku, Luxembursku, Maďarsku, na Malte, v Nemecku, Slovinsku, Španielsku, v Taliansku, v rakúskom parlamente bol proti ústavnej zmluve iba jeden zo 183 členov parlamentu.

Negatívne výsledky referendových hlasovaní občanov vo Francúzsku a Holandsku spochybnil význam usporiadania podobných hlasovaní v ďalších štátoch EÚ, vrátane Veľkej Británie. Európska únia sa dostala do politickej krízy, pretože na zavrhnutej ústave sa ukázalo značné znechutenie občanov dvoch zakladajúcich štátov

Európskeho spoločenstva z projektu integrácie kontinentu a jeho vývoja v ostatných rokoch. Vláda Veľkej Británie sa rozhodla odložiť referendum na neurčito, váhavo sa zachovali aj ďalšie štáty, v ktorých ratifikácia zatiaľ neprebehla. Vtedajší predseda Európskej rady, luxemburský predseda vlády a tiež francúzsky prezident a nemecký kancelár vyzvali zvyšné krajiny, aby v ratifikácii pokračovali. Viacerí politici vyjadrili presvedčenie, že v schvaľovaní euroústavy je možné pokračovať, čím sa umožní zachovanie ústavnej zmluvy "na programe dňa" EÚ. Okrem toho v snahe zachrániť ústavnú zmluvu rozhodli lídri Únie o posunutí termínu pre jej ratifikáciu, ktorý sa prehodnotí v polovici roka 2006 s možným posunutím na polovicu roka 2007.

Po tom čo v máji 2005 poslanci NR SR vyslovili súhlas so Zmluvou o Ústave pre Európu, podala skupina občanov 11. júla 2005 ústavnú sťažnosť na Ústavný súd (ÚS) SR, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných. K porušeniu tohto základného práva prišlo podľa sťažovateľov tým, že NR SR vyslovila súhlas so Zmluvou o Ústave pre Európu bez toho, aby bol zároveň schválený ústavný zákon o vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi, ktorý by podliehal potvrdeniu v referende, ako to predpokladá Ústava SR. Navrhovatelia žiadali, aby ÚS SR okrem konštatovania o porušení ich práv zrušil uznesenie parlamentu o schválení ústavy EÚ. Zároveň Ústavnému súdu SR navrhli, aby po predbežnom prerokovaní odložil vykonateľnosť tohto uznesenia a uložil prezidentovi SR, aby sa do rozhodnutia vo veci samej zdržal ratifikácie Zmluvy o Ústave pre Európu. ÚS SR prijal podanie občanov a bude o ňom rozhodovať.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

Opatrenia EÚ

1. Návrh smernice o uznávaní odborných kvalifikácií (uznávanie kvalifikácie odborných pracovníkov v štátoch EÚ na základe diplomu z domovskej krajiny na báze koordinovaných minimálnych štandardov; v určitých prípadoch možnosť kontroly pracovníka hosťiteľskou krajinou)

Rada ministrov pre konkurencieschopnosť členských krajín EÚ prijala 7. júna 2005 *Smernicu o uznávaní odborných kvalifikácií* navrhnutú Európskou komisiou 7. marca 2002. Nová legislatívna norma z dielne vtedajšieho komisára pre vnútorný trh má zabezpečiť ľahký a rýchly systém uznávania profesijných (odborných) kvalifikácií jedného členského štátu inými.

Cieľom smernice je zjednodušenie štruktúry systému uznávania kvalifikácií. Zlepšenia vo fungovaní systému majú za istých podmienok urobiť uznávanie kvalifikácií získaných v inom členskom štáte viac automatickým. Vytvorí sa tým viac priestoru pre mobilitu na vnútornom trhu Únie pre šikovných ľudí, ktorí sa rozhodnú v inej krajine EÚ poskytovať svoje služby alebo sa tam trvalo usadiť. Napriek právu na voľný pohyb osôb a z neho vyplývajúcemu právu zamestnať sa v akomkoľvek členskom štáte EÚ existuje v praxi mnoho prekážok, ktoré obmedzujú pracovnú migráciu občanov nových členských krajín. Okrem prechodných období, ktoré na rôzne dlhé obdobie zaviedli takmer všetky štáty starej pätnástky, ide aj o uznávanie odborných kvalifikácií, ktoré sa dotýka aj starých členských krajín Únie. V mnohých prípadoch sa totiž od ľudí vyžaduje preukázanie odbornej kvalifikácie pri prijímaní do nového zamestnania v inej členskej krajine. Nová smernica nahradí vyše 10 predchádzajúcich smerníc, ktoré upravujú uznávanie vzdelania, čím dôjde k odstráneniu viacerých byrokratických prekážok.

Dnes musí záujemca o vykonávanie určitých odborných povolání odovzdať doklady inštitúcii, ktorá porovná dosiahnuté vzdelanie, počet rokov, študijný odbor a na základe porovnávacích tabuliek kvalifikáciu uzná alebo neuzná. Niektorí odborníci musia skladať aj rozdielové skúšky, aby mohli pracovať vo svojej profesii v inej členskej krajine. Napríklad architekti musia prejsť testom z národného jazyka, angličtina nestačí. Advokáti musia zložiť diferenčnú skúšku alebo získať 3-ročnú prax v krajine, kde chcú pracovať. Lekári však s uznávaním kvalifikácie nemajú problémy ani teraz.

Podľa predmetnej smernice sa občan jedného členského štátu môže uchádzať o prácu v inom členskom štáte za rovnakých podmienok, aké majú občania tohto "hostujúceho" členského štátu, a jeho kvalifikácia musí byť hostujúcim štátom uznaná. Na zamestnanie vo väčšine profesií, od platených a voľných profesií, cez dočasné služby až po regulované profesie učiteľov, lekárov, zdravotného personálu, farmaceutov či architektov, postačí v štátoch EÚ diplom z domovskej školy alebo iný smernicou predpísaný doklad o ukončení odbornej prípravy. Smernica sa však netýka všetkých profesií, vyčlenení sú z nej štátni úradníci, policajti, notári či audítori. Kvalifikácie sa budú uznávať na báze istých koordinovaných minimálnych štandardov. Pre jednotlivé profesie sa v smernici uvádzajú minimálne požiadavky týkajúce sa vzdelania a dĺžky minimálnej praxe v odbore.

Smernica o uznávaní odborných kvalifikácií tiež špecifikuje takzvané referenčné úrovne, odrážajúce určitý stupeň vzdelania, ktoré umožňujú vykonať porovnania medzi úrovňou kvalifikácie v rôznych členských štátoch. Úroveň A zodpovedá osvedčeniu o odbornej spôsobilosti, ktoré vydal príslušný orgán v hostiteľskom členskom štáte, úroveň B zodpovedá osvedčeniu o úspešnom ukončení stredného vzdelania, pod úrovňou C sa nachádza diplom, ktorý potvrdzuje úspešné ukončenie odbornej prípravy vyššieho odborného vzdelania a úroveň D zodpovedá diplomu potvrdzujúcemu úspešné zakončenie odbornej prípravy na úrovni vyššieho odborného vzdelania trvajúcej najmenej 3 roky na univerzite alebo v inštitúcii vyššieho vzdelávania. Podrobnejšie náležitosti pre jednotlivé úrovne smernica presne vymedzuje, rovnako tak požiadavky na prípadnú minimálnu dĺžku praxe pre rôzne druhy profesií a úrovni odborného vzdelania. V závere rozsiahla príloha materiálu smernice zahŕňa preklady názvov profesií vo všetkých 20-tich oficiálnych jazykoch EÚ, aby sa predišlo nedorozumeniam v prípade uznávania.

V rámci legislatívneho procesu prijala Rada ministrov pre konkurencieschopnosť na svojom rokovaní niekoľko zmien, navrhnutých aj Európskym parlamentom v máji 2005. Za hlavný kompromis, ktorý sa podarilo prijať, sa považuje vytvorenie rovnováhy medzi voľným pohybom kvalifikovaných odborných síl a ochranou spotrebiteľov. Európsky parlament, ako aj Rada schválili, na rozdiel od pôvodného návrhu Európskej komisie, princíp vzájomného uznávania s kontrolou hostiteľskej krajiny. To by malo znamenať, že hostiteľská krajina bude mať právo v určitých prípadoch realizovať kontrolu poskytnutých služieb a kvalifikácie odborníkov z iných členských krajín. Smernica nijak nemení a naďalej ponecháva v platnosti prechodné obdobia obmedzenia pohybu pracovných síl pre nové členské štáty. Migrujúci robotníci sa v zmysle smernice bude musieť podrobiť rovnakým podmienkam vykonávania profesie, aké budú platné v hostiteľskej krajine. Poskytovateľ odborných služieb bude tiež povinný dodať príjemcovi služby dôkaz, že má uzavreté poistenie profesijnej zodpovednosti.

Prijatie smernice je podľa jej zástancov pozitívom nielen pre nové, ale aj pre staré členské štáty, pretože sa odstránila ďalšia bariéra na trhu práce v Únii. V rozprave v Európskom parlamente vystúpila aj slovenská europoslankyňa Zita Pleštinová (SDKÚ/EPP-ED), ktorá zdôraznila, že odstránenie prekážok voľného pohybu osôb a služieb medzi členskými štátmi je jedným z kľúčových cieľov európskeho spoločenstva. Poukázala na skutočnosť, že v súčasnosti platia v Únii jednotné pravidlá na uznávanie vzdelania len v 8 profesiách, vrátane lekárov, zdravotných sestier, právnikov či architektov. Zabudlo sa však na významnú profesiu stavebného inžiniera, ktorá nemá dnes na európskej úrovni zodpovedajúce postavenie a práve táto smernica má priniesť nápravu. S výnimkou niektorých profesií sa pre všetky ostatné vytvoria pravidlá, ktoré uľahčia získanú kvalifikáciu následne uplatniť v oveľa širšom priestore európskeho trhu práce. K prijatiu smernice sa kladne vyjadrila aj Európska komisia. Komisár EÚ pre vnútorný trh Charlie McCreevy sa vyjadril, že v prípade jej definitívneho schválenia by smernica mala zvýšiť konkurencieschopnosť Únie, mobilitu pracovníkov trhu, zrýchliť hospodársky rast a spomaliť zaostávanie EÚ za americkou ekonomikou.

Predmetná smernica o uznávaní odborných kvalifikácií by mala byť uzákonená v priebehu niekoľkých týždňov a následne implementovaná do národných legislatív do 2 rokov od jej zverejnenia. Po schválení smernice o uznávaní kvalifikácií by ďalšou mala byť smernica o technických štandardoch pre služby a napokon aj liberalizácia služieb (*pozri aj [HESO 1/2005](#)*). Práve s posledne menovanou kontroverznou smernicou je uznávanie kvalifikácií úzko prepojené. Jej prerokovanie v EP sa očakáva pravdepodobne v októbri 2005.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

2. Návrh novely smernice o spoplatňovaní nákladných vozidiel za používanie určených komunikácií (jednotný systém a vzorec spoplatňovania pre vozidlá nad 3,5 tony; v rámci limitov možnosť adresného stanovenia výšky mýtného v závislosti od preferencií krajiny; možné spoplatnenie nielen diaľnic, ale aj ostatných ciest; flexibilné využitie príjmov z mýta, najmä na obnovu a investície do dopravnej infraštruktúry)

Ešte v júli 2003 Európska komisia predstavila návrh na zmenu *smernice o spoplatňovaní nákladných vozidiel za používanie určených komunikácií*. Cieľom smernice má byť vytvorenie prostredia na spoplatňovanie cestnej premávky tak, aby odrážal nielen náklady na infraštruktúru, ale aj náklady externalít a bol v súlade s princípmi udržateľnosti. V Európe sú cestné poplatky stanovované prevažne len na diaľniciach a rozdielne v každom členskom štáte na základe rôznych systémov a miery aplikácie. Platná legislatíva poskytuje rámec na spoplatňovanie ťažkých nákladných vozidiel s nosnosťou najmenej 12 ton. Navrhnutá smernica je v súčasnosti stále v legislatívnom procese. Ministri dopravy členských krajín EÚ schválili návrh smernice 21. apríla 2005. K jej návrhu sa ešte musí vysloviť Európsky parlament, potom bude materiál posunutý opäť členským štátom. Následne,

v prípade schválenia smernice, budú mať štáty EÚ 2-ročnú lehotu na zavedenie smernice do svojho národného práva.

Nezavádza sa rovnaká výška spoplatnenia pre všetky krajiny, ale norma by mala priniesť jednotný systém do spoplatnenia prejazdu európskymi cestnými spojeniami a výpočtu mýtného, do ktorého budú krajiny dosadzovať vlastné náklady spojené s infraštruktúrou. Jednotlivé krajiny sa budú môcť rozhodnúť, na akých typoch ciest opatrenie uplatnia. Poplatky, ktoré smernica povoľuje členským štátom uložiť, budú môcť zahŕňať okrem nákladov na infraštruktúru a prevádzku aj náklady negatívnych externalít (nielen environmentálnych). Návrh umožňuje odvíjať výšku cestného mýta pre nákladné vozidlá od faktorov ako:

- prejdenná vzdialenosť,
- lokalita – pre oblasti s vysokou mierou nehodovosti alebo pre oblasti, ktoré trpia zimnými podmienkami, a majú preto vyššie náklady na údržbu, budú môcť byť poplatky zvýšené max. o 25%,
- typ infraštruktúry a jej rýchlosť,
- charakteristiky vozidiel, vrátane hmotnosti a emisných štandardov,
- čas dňa, úroveň hustoty premávky, denná vyťaženosť komunikácie.

Kompromis dosiahnutý za luxemburského predsedníctva (prvý polrok 2005), povoľuje členským štátom používať poplatky flexibilne takým spôsobom, že ich zdvojnásobia alebo znížia na nulu za účelom preferovania nákladných áut, ktoré jazdia vtedy, keď je nízke preplnenie ciest, alebo ktoré menej znečisťujú životné prostredie, resp. za účelom ich "postihu" za jazdu v špičke alebo za ich znečisťovanie. Členské štáty môžu pri tvorbe poplatkov tiež uvaliť špeciálny 15%-ný príplatok na financovanie novej alternatívnej dopravnej infraštruktúry ako železnice alebo vodné cesty. Príplatok k štandardnej výške mýta môže byť zvýšený na 25% pre cezhraničné projekty v horských regiónoch (napríklad plánovaná stavba 50 kilometrového tunelu pod Brennerským priesmykom) a je definovaný ako taký, ktorý sa platí za náklady na infraštruktúru. Podmienkou je, že príjmy z takto uvalených poplatkov budú musieť byť investované práve do prioritných projektov európskeho záujmu, ktoré tvoria Európsku dopravnú sieť. Pravidelní a častí dopravcovia budú môcť získať zľavu na mýtno vo výške 13%.

Návrh smernice počíta so spoplatnením približne 60-tis. kilometrov transeurópskej cestnej siete, vrátane paralelných úsekov ciest v blízkosti hlavných dopravných tepien, aby vedľajšie cesty neboli zneužívané na vyhýbanie sa ťažkým nákladným áut poplatkom za diaľnice alebo cesty pre motorové vozidlá. Znamená to, že ak smernica bude definitívne schválená a nadobudne účinnosť, spoplatňovať sa budú nielen diaľnice a cesty pre motorové vozidlá, ale aj napríklad cesty prvej triedy. Výťažok z mýtného má smerovať predovšetkým do obnovy a výstavby cestnej infraštruktúry. Prostriedky získané z mýta môžu krajiny podľa novej normy využiť na krížové financovanie alternatívnych foriem dopravy – napríklad na železničnú dopravu v ekologicky citlivých regiónoch. Inak však Európska komisia (EK) vyslovene trvá na účelovom využívaní prostriedkov získaných z mýta na stavbu, prevádzku a dostavbu spoplatňovanej cestnej infraštruktúry. Platenie mýtného nebude mať vplyv na výšku dotácie z európskych fondov určených na výstavbu infraštruktúry, neplatí to ani naopak, podiel financovania z fondov EÚ neovplyvní výšku mýtného na jednotlivých úsekoch ciest.

Smernica by mala platiť pre všetky nákladné vozidlá s hmotnosťou (vrátane nákladu) nad 3,5 tony, kým teraz sa platné predpisy EÚ aplikujú len na nákladné automobily s hmotnosťou prekračujúcu 12 ton. Podľa EK síce ľahšie nákladné autá prepravujú menej tovarov ako kamióny, no napriek tomu spôsobujú na cestách škody a takisto ako kamióny prispievajú k preťaženiu dopravných sietí a nárastu dopravných nehôd.

V súčasnosti sú v Európe najrozšírenejšou formou výberu mýta systémy, pri ktorých musia vozidlá zastaviť pri zariadení na výber mýta, alebo zúčtovanie poplatku. Podľa EK to spôsobuje dopravcom nepríjemnosti, najmä zdržanie. Nová smernica preto hovorí o potrebe členských štátov EÚ prijať také spôsoby výberu mýta, ktoré nebudú pri výbere obmedzovať voľnú premávku a zamedzia povinné kontroly na vnútorných hraniciach Únie. Nové technológie umožňujúce automatický prevod poplatkov a vďaka satelitnej navigačnej technike aj registrovanie počtu najazdených kilometrov, technických parametrov vozidla a prejdenej trasy sa na masívne nasadenie pripravujú. EK považuje za nevyhnuté vytvoriť také systémy, ktoré dokážu spolupracovať v rámci vnútorného trhu EÚ. Za týmto účelom navrhla Komisia ešte v roku 2003 smernicu o Európskom elektronickom systéme výberu mýta.

Podľa vyjadrenia Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií (MDPT) SR by mal nový systém spoplatňovania diaľnic a ostatných ciest pre nákladné vozidlá priniesť Slovensku viac prostriedkov na výstavbu diaľnic a rýchlostných komunikácií. Okrem toho aj Slovensko plánuje od budúceho roka zaviesť elektronický systém spoplatňovania ciest pre nákladných dopravcov a v súlade s dohodou ministrov dopravy krajín EÚ sa pripojí k rovnakým podmienkam, aké budú v ostatných štátoch EÚ. Ako ďalej uviedol slovenský minister dopravy Pavol Prokopovič, bude to znamenať jednotný vzorec, podľa ktorého každá krajina vypočíta výšku mýtného, ale veličiny do tohto vzorca dosadí každá krajina podľa vlastných podmienok. Za hlavnú výhodu elektronického systému

považuje minister to, že spoplatňovanie bude adresné, teda podľa počtu prejazdených kilometrov. Slovensko chce podľa neho vyzbierané mýtno investovať výlučne na stavbu diaľnic a ciest, hoci dohoda umožňuje aj iné využitie peňazí.

Momentálne sú poplatky za cesty nižšie v porovnaní so železničnou dopravou, a aj preto sa podľa slovenského ministra dopravy veľká časť prepravy presunula na cesty. Európska komisia vo svojom zdôvodnení uviedla, že prípadné vyššie poplatky za používanie ciest budú závisieť najmä od vôle členských štátov, ktoré môžu vyššie mýto kompenzovať napríklad znížením dane z nákladných motorových vozidiel. Súčasný eurokomisár pre dopravu uviedol, že smernica povedie, v prípade jej schválenia, k spravodlivejšej konkurencii v doprave tovarov tým, že zavedie európsku metódu na kalkuláciu cestných poplatkov.

K rezortnými ministrami členských krajín EÚ schválenému návrhu smernice sa medzi prvými vyjadrila Medzinárodná únia cestnej dopravy (IRU). Považuje za nesprávne, že predmetný návrh smernice nezaväzuje krajiny EÚ, aby investovali takto získané príjmy výlučne do zlepšovania cestnej infraštruktúry. Pre predstaviteľov IRU nie je "silné odporúčanie" v tomto smere dostatočným na to, aby boli podporované investície do infraštruktúry, ktoré by uvoľnili preplnené cesty EÚ. Európska federácia pre dopravu a životné prostredie uviedla, že dohoda ministrov zabraňuje členským štátom zahŕňať skutočné náklady environmentálnych a zdravotných škôd do cestných poplatkov. Federácia však privítala fakt, že poplatky môžu byť použité na akúkoľvek časť cestnej siete a podporili flexibilitu pri použití príjmov z poplatkov. K navrhutej smernici sa vyjadrili aj zástupcovia Spoločenstva európskych železníc (CER). Tí uvítali pokrok, ku ktorému dospeli ministri a poukázali na to, že smernica má priamy dopad na konkurenčný vzťah medzi železničnou a cestnou dopravou. CER však kritizovalo dohodu ministrov za to, že nedovolila, aby sa skutočné environmentálne a iné sociálne náklady odrazili v cenách. Medzi ďalšími oponentmi sa vyskytol názor, že automobilová doprava je už dnes zaťažená rôznymi poplatkami, predovšetkým daňami, vrátane spotrebných daní (daní na palivo) a daní za motorové vozidlo (cestná daň), ktoré by mali postačovať na pokrytie nákladov spôsobených užívateľmi ciest.

Pozmenený návrh novely smernice potešil najmä Rakúsko, ktoré využívajú na tranzit vďaka jeho centrálnej polohe mnohí nákladní prepravcovia. Ponechaním relatívne vysokých poplatkov (pôvodný návrh by mal v Rakúsku za následok zníženie mýtného pre nákladné autá), zvýšením poplatkov za používanie niektorých úsekov ciest a cieľovým preferovaním ekologicky "čistej" dopravy bude môcť lepšie uplatňovať svoju politiku ochrany životného prostredia a nezníži sa objem vyzbieraných prostriedkov z používania ciest nákladnými vozidlami.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

3. Dohoda Európskej únie a Čínskej ľudovej republiky o obmedzení rastu exportu čínskeho textilu do EÚ (maximálne limity pre povolený rast dovozu - od 8% do 12,5% podľa druhu tovaru; platnosť opatrenia do konca roku 2008)

Európska únia a Čínska ľudová republika uzavreli 10. júna 2005 dohodu o obmedzení rastu čínskeho textilného exportu do EÚ. Uzatvorená zmluva má podobu Memoranda o porozumení medzi Európskou komisiou (EK) a čínskym ministerstvom obchodu. Schválené memorandum bolo ďalej postúpené kompetentným autoritám EÚ a Číny na schválenie. Dohoda oboch strán vznikla na rokovaní, ktoré sa uskutočnili na základe pravidiel Svetovej obchodnej organizácie (WTO), ktorý podporuje členov organizácie urovnávať nezhody formou rokovaní. Výsledkom rokovaní je dohoda o limitoch pre export textilných výrobkov z Číny do konca roku 2008.

Podľa dohody sa Čína zaviazala limitovať objem a rast objemu svojho exportu v prípade 10 produktových skupín (bavlnené látky, tričká, svetre, pánske nohavice, blúzky, posteľná bielizeň, odevy, spodné prádlo, ľan a ohrusy) počas rokov 2005 až 2007 v rozmedzí od 8% do 12,5% ročne. Ide o 10 z 35 kategórií čínskeho exportu, ktorý bol liberalizovaný 1. januára 2005. Pokrýva skupiny výrobkov identifikované Európskou textilnou asociáciou Euratex a dve skupiny (tričká a ľanové priadze), ohľadom ktorých začala EÚ formálne konzultácie s Čínou kvôli vysokým nárastom ich dovozu. Uvedené obmedzenia sa začali uplatňovať od 11. júna 2005. V dohode sa ďalej EÚ zaviazala, že ukončí vyšetrovanie dovozu čínskeho predmetného textilu a neuplatní ochrannú klauzulu, ktorú umožňujú pravidlá WTO. Podľa špeciálnej ochrannej klauzuly dohodnutej v čase vstupu Číny do WTO môžu krajiny siahnuť k množstvovému obmedzeniu v prípade problémov na domácich trhoch. Takéto obmedzenie sa môže použiť len v prípade preukázania negatívnych vplyvov na domácich výrobcov a môže mať iba dočasný charakter. Možné opatrenie vyplývajúce z tejto klauzuly by bolo niečo prísnejšie – počítalo by s limitovaním rastu na úrovni 7,5%. EÚ sa v dohode tiež zaviazala, že v prípade roku 2008, ktorý je posledným rokom možného uplatnenia dohody, a tiež v prípade zvyšných 25 kategórií textilu, bude k zavedeniu ochrannej klauzuly WTO postupovať "zdržanlivo".

Podľa zdôvodnenia EK vyšší povolený rast exportu je výsledkom vzájomnej dohody oboch strán, pričom EÚ povolí Číne prijateľný a odôvodnený rast, ktorý v niektorých prípadoch počas 3 rokov môže stúpnuť. Podľa informácií EK označili obe strany dohodu za vzájomne výhodnú.

Kategória produktu	Aktuálny import (Jan '05 - Mar '05)	Nárast v porovnaní s predošlým obdobím (v %)	Povolený nárast importu v roku 2005 (v %)	Povolený nárast importu v roku 2006 (v %)	Povolený nárast importu v roku 2007 (v %)
Bavlnené látky	14 048 ton	60	12,5	12,5	12,5
Tričká	150,665 mil. ks	164	10,0	10,0	10,0
Pulóvre	65,020 mil. ks	534	8,0	10,0	10,0
Pánske nohavice	104,195 mil. ks	413	8,0	10,0	10,0
Blúzky	21,927 mil. ks	186	8,0	10,0	10,0
Posteľná bielizeň	4 058 ton	164	12,5	12,5	12,5
Odevy	5,834 mil. ks	139	10,0	10,0	10,0
Spodné prádlo	44,229 mil. ks	63	10,0	10,0	10,0
Kuchynský textil	2 859 ton	61	12,5	12,5	12,5
Ľanový textil	1 098 ton	51	10,0	10,0	10,0

Zdroj: Európska komisia

Medzinárodný obchod s textilnými výrobkami bol naplno otvorený 1. januára 2005. K tomuto dátumu sa zaviazali členské štáty Svetovej obchodnej organizácie uvoľniť zvyšné dovozné kvóty na textil a šatstvo. Začiatkom apríla 2005 zverejnila Európska komisia ako reakciu na enormne rastúci import z Číny postupy (kritériá a procedúry) na použitie špeciálnej klauzuly týkajúcej sa vstupu Číny do WTO. Tieto postupy určili "výstražné" hranice pre import istých kategórií čínskeho textilu, po dosiahnutí ktorých by EK zvažovala začatie vyšetrovania za narušenie trhu, pričom toto vyšetrovanie mohlo viesť k prechodným ochranným opatreniam povoleným klauzulou WTO. Pred koncom apríla 2005 začala Európska komisia uvedené vyšetrovanie v prípade 9 kategórií importovaného textilu z Číny, pri ktorých objemy importov za prvé 3 mesiace 2005 vykázali podstatný nárast. V máji 2005 po stretnutí komisára EÚ pre obchod a čínskeho ministra obchodu začali oficiálne rokovania o predmetných importoch z Číny a koncom mája začala EK oficiálny postup voči čínskemu textilu a požiadala Čínu o formálne konzultácie v rámci procedúr WTO. Na základe toho Čína dostala 15 dní na obmedzenie rastu exportu v 2 kategóriách textilu (tričiek a ľanových priadzi). V opačnom prípade by EÚ mohla uvaliť kvóty na ich dovoz. EÚ nezavedla žiadne konkrétne priame obmedzenie dovozu do tohto dátumu. Komisári EÚ si totiž boli vedomí, že protekcionizmus vo vzťahu k čínskej krajine WTO je nevyhnutné najprv odôvodniť podstatnými dôkazmi problémov na vnútornom trhu, nakoľko Čína by prípadné opatrenia mohla napadnúť.

O liberalizácii vo svetovom obchode s textilom a odevmi vedeli krajiny EÚ, ako aj USA s 10-ročným predstihom, napriek tomu sa podľa kritikov, na túto situáciu poriadne nepripravili. Po otvorení hraníc pre import textilu obe krajiny zaskočil výrazný nárast dovozu textilu predovšetkým z Číny. Podľa informácií čínskeho ministerstva obchodu export textilných výrobkov vzrástol za prvý kvartál roku 2005 medziročne o 29%, export do krajín EÚ pritom vzrástol o 50%. Proti prílivu predovšetkým lacného textilu z Číny sa postavili európski výrobcovia. Podľa nich nízkym nákladom a nízkou cenou čínskej produkcie európski výrobcovia konkurovať nemôžu a snahy konkurovať značkou a kvalitou neodrážajú ich predstavy. Požiadavky odvetvia textilných producentov na okamžitú ochranu vnútorného trhu EÚ pred čínskym dovozom podporilo 13 členských krajín EÚ, vrátane Francúzska, Talianska, Portugalska, Slovenska, Česka a Poľska. Dohodnuté obmedzenie dovozu by podľa komisára EÚ pre obchod malo dať európskemu textilnému odvetviu dodatočný čas na reštrukturalizáciu a zvýšenie konkurenčnej schopnosti. Proti bola Veľká Británia, Nemecko, Holandsko aj Švédsko, ktorí poukázali na to, že EÚ mala 10 rokov na prípravu odstránenia dovozných kvót. Protichodné záujmy majú v EÚ najmä maloobchody a špecializované siete odevných obchodov. Tie sa na rozdiel od mnohých výrobcov na zrušenie kvót pripravili vopred zadaním veľkých objednávok čínskym výrobcovi. Otvorenie obchodu by mal pozitívny vplyv na ceny textilu pre európskych spotrebiteľov, ktorí by tým získali prístup k čoraz lacnejšiemu textilu.

Podľa výsledkov prieskumu slovenskej Asociácie textilného a odevného priemyslu (ATOP) uviedla zhruba polovica predstaviteľov 22 producentov odvetvia, že pod tlakom čínskej konkurencie museli znižovať ceny a objem produkcie. Najčastejším spôsobom obrany je podľa nich zvyšovanie produktivity a znižovanie cien. Podľa prieskumu belgickej agentúry, uskutočneného v 10 členských krajinách EÚ, sú slovenské firmy špecifické tým, že stále podceňujú kvalitu čínskych produktov, ktorá v ostatných rokoch vzrástla. Zvyšovanie kvality má však na Slovensku podľa výsledkov agentúry nižšiu prioritu.

Po ukončení sporu o dovoz textilu, podobné problémy začali vznikať aj v prípade importu čínskej obuvi. Nastala obdobná situácia, keď po uvoľnení kvót na dovoz obuvi do EÚ nastal jeho nárast. Fyzický objem dovozu obuvi z Číny v 6 kategóriách, v ktorých bol dovoz liberalizovaný, a ktoré monitoruje Európska komisia, sa za prvé 4 mesiace roku 2005 medziročne priemerne zvýšil o 681%. Jednotková cena dovážaných topánok a sandálov v týchto kategóriách v rovnakom období klesla takmer o 28%. Antidumpingové prešetrovanie dovozu obuvi z Číny (a teraz aj z Vietnamu) začala Európska komisia 7. júla 2005. Prešetrovanie sa týka obuvi so zvrškom z usne alebo z kompozitnej usne a netýka sa špeciálnej športovej obuvi. Výrobcovia, dovozcovia, obchodníci či spotrebitelia v rámci krajín EÚ sa môžu prihlásiť do prešetrovania v lehote 40 dní od uvedeného dátumu.

[*späť na stručné charakteristiky*](#)

4. Jednotný štatút poslancov Európskeho parlamentu (jednotný plat 7 000 EUR z rozpočtu EÚ; vyplácanie cestovných náhrad podľa skutočnej výšky výdavkov)

Poslanci Európskeho parlamentu (EP) schválili 23. júna 2005 počtom hlasov 403 (89 proti, 92 sa zdržalo) po niekoľkých rokoch rokovaní jednotný štatút poslancov EP. Schválený návrh upravuje postavenie a financovanie priamo volených zástupcov občanov EÚ.

Prijatý štatút odráža dohodu dosiahnutú počas rokovaní v Rade ministrov členských krajín EÚ. V minulosti navrhnutý štatút poslancov EP prešiel dlhými rokovaniami, počas ktorých sa pozície jednotlivých predstaviteľov EÚ k návrhu menili. Podľa úpravy zo začiatku roka 2004 odmietli ministri zahraničných vecí krajín EÚ, združení v Rade, návrh na **jednotný plat europoslancov financovaný z rozpočtu EÚ** (pozri [HESO 1/2004](#)). Naposledy, keď sa tento návrh dostal na rokovanie pred Radu ministrov, zablokovalo ho v prvom rade Nemecko. Podľa medializovaných informácií predstavitelia tohto členského štátu toho času dostali obavy z navrhovaného jednotného platu vo výške 8 600 EUR mesačne, čo sa stretlo s ostrou kritikou nemeckých médií. Pri súčasnom znení štatútu poslanca EP bola navrhnutá suma, ktorá sa rovná výške platu nemeckých europoslancov, čo by podľa autorov návrhu malo v Nemecku vyvolať menšie rozhorčenie. Podľa schváleného štatútu by mal mesačný plat europoslancov predstavovať jednotnú sumu pre poslancov zo všetkých členských krajín, stanovenú vo výške 38,5% základného platu sudcu Súdneho dvora EÚ, teda približne 7 000 EUR za mesiac. Plat by mal podľa návrhu podliehať dani z príjmov odvádzanej do rozpočtu EÚ, z ktorého však bude plat zároveň uhrádzaný.

V súčasnom období zatiaľ neexistuje jednotná úprava postavenia poslancov EP ani ich platov. Podľa platných legislatívnych úprav dostávajú platy na základe rozhodnutí ich národných štátov, z ktorých rozpočtov sú aj uhrádzané. Výška platov je pritom zvyčajne rovnaká ako plat národného poslanca, prípadne je od jeho výšky odvodená (napr. 2-násobok platu poslanca NR SR – pozri [HESO 2/2004](#)).

Okrem zmeny zakotvujúcej jednotný plat financovaný z rozpočtu EÚ, dôjde podľa pravidiel nového štatútu aj k ďalším zmenám. Oproti predchádzajúcemu návrhu prešla aj zmena v oblasti **preplácania nákladov**. Dlhokritizovaný systém náhrady cestovných nákladov bude predmetným rozhodnutím Európskeho parlamentu zmenený v prospech reálnejších nákladov. Cestovné náhrady budú europoslancom po novom preplácané výhradne na základe reálne vynaložených výdavkov na cestovanie doložených príslušnými cestovnými dokladmi, a nie paušálnou sumou bez ohľadu na spôsob prepravy a jeho cenu. V minulosti im bola napríklad preplatená cena letenky prvou triedou, hoci mnohí v skutočnosti lietali druhou triedou. Takýto systém bol predmetom ostrej kritiky za zneužívanie a vytváranie obrazu nečestne zarábajúcich poslancov, ktorá niekoľko rokov tlačila na jeho reformu.

Podľa informácií predstaviteľov EP im štatút ponecháva v platnosti denné diéty vo výške 268 EUR na stravu a ubytovanie na pracovných cestách, 3 785 EUR mesačne na pokrytie nákladov za kanceláriu a 14 865 EUR mesačne na platy asistentov. Štatút tiež umožňuje členským štátom dodatočne zdaniť príjem svojich poslancov do výšky dane z príjmu uplatňovanej v členskej krajine, z ktorej daný poslanec pochádza, za predpokladu rešpektovania zásady zákazu dvojitého zdaňovania. Poslanci EP zamietli návrh, aby každá členská krajina mohla dodatočne navýšiť plat jej europoslancov o sumu, ktorou by dorovnala rozdiel v platoch poslancov národného parlamentu a poslancov EP. Na základe úpravy štatútu poslancov EP budú títo podliehať spoločnému dôchodkovému systému, a na svoje sociálne poistenie budú prispievať jednou tretinou sumy odvodov, zvyšné dve tretiny im bude uhrádzať Európsky parlament.

Súčasťou rozhodnutia EP je aj možnosť pre členské štáty neuplatniť štatút na dobu prechodného obdobia, ktorým sú maximálne dve volebné obdobia EP od nadobudnutia účinnosti štatútu v roku 2009. Tak bude možné do roku 2019 pokračovať v používaní súčasného systému a jednotlivé štáty budú môcť svojich národných zástupcov v EP platiť podľa doterajších úprav z vlastného rozpočtu.

V prípade, že sa predmetný pokus o definitívne schválenie jednotného štatútu poslancov Európskeho parlamentu vydarí, EP bude môcť podľa názorov zástancov opatrenia úspešne zavŕšiť dôležitú kapitolu svojho vývoja. Reforma systému pomôže podľa nich zlepšiť imidž Európskeho parlamentu v očiach verejnosti, a zmení systém, ktorý vytváral veľké rozdiely medzi europoslancami z jednotlivých členských štátov, ktorí dnes dostávajú rovnaký plat ako ich kolegovia v národných parlamentoch.

[späť na stručné charakteristiky](#)

Použité zdroje

<http://jaspi.justice.gov.sk>
<http://trade-info.cec.eu.int>
<http://ue.eu.int>
www.telecom.gov.sk
www.alianciapas.sk
www.antimon.gov.sk
www.bbc.co.uk
www.cassovia.sk/korzar
www.dochodky.sk
www.economy.gov.sk
www.ekolist.cz
www.ekoserver.cz
www.employment.gov.sk
www.enoviny.sk
www.euractiv.com
www.euractiv.cz
www.euractiv.sk
www.euroinfo.gov.sk
www.europa.eu.int
www.europarl.eu.int
www.health.gov.sk
www.hnonline.sk
www.hpi.sk
www.changenet.sk
www.ineko.sk
www.justice.gov.sk
www.minedu.sk
www.mpsr.sk
www.nbs.sk
www.novezdravotnictvo.sk
www.nrsr.sk
www.obcan.sk
www.oeamtc.at
www.parlinkom.gv.at
www.porada.sk
www.pravda.sk
www.profesia.sk
www.profini.sk
www.rokovania.sk
www.ruzsr.sk
www.sita.sk
www.sme.sk
www.smer.sk
www.statistics.sk

www.tasr.sk

www.telecom.gov.sk

www.teleoff.gov.sk

www.trend.sk

www.upsvar.sk

www.vlada.gov.sk

www.vyvlastnenie.sk

www.wolf.sk

www.zbierka.sk

www.zps.sk